MESAČNÍK O NOVÝCH KNIHÁCH / XXVI. ROČNÍK / 26. 5. 2016 / ČÍSLO 05

knižná revue

www.litcentrum.sk

Cenu za prvé miesto v ankete Kniha roka 2015 v kategórii Debut roka si prevzali autor **Miro Hrubjak** a za vydavateľstvo Ikar **Andrea Coddington**. **strana 2**

CENA
0,90 €

NA STOPE

STRANA 16

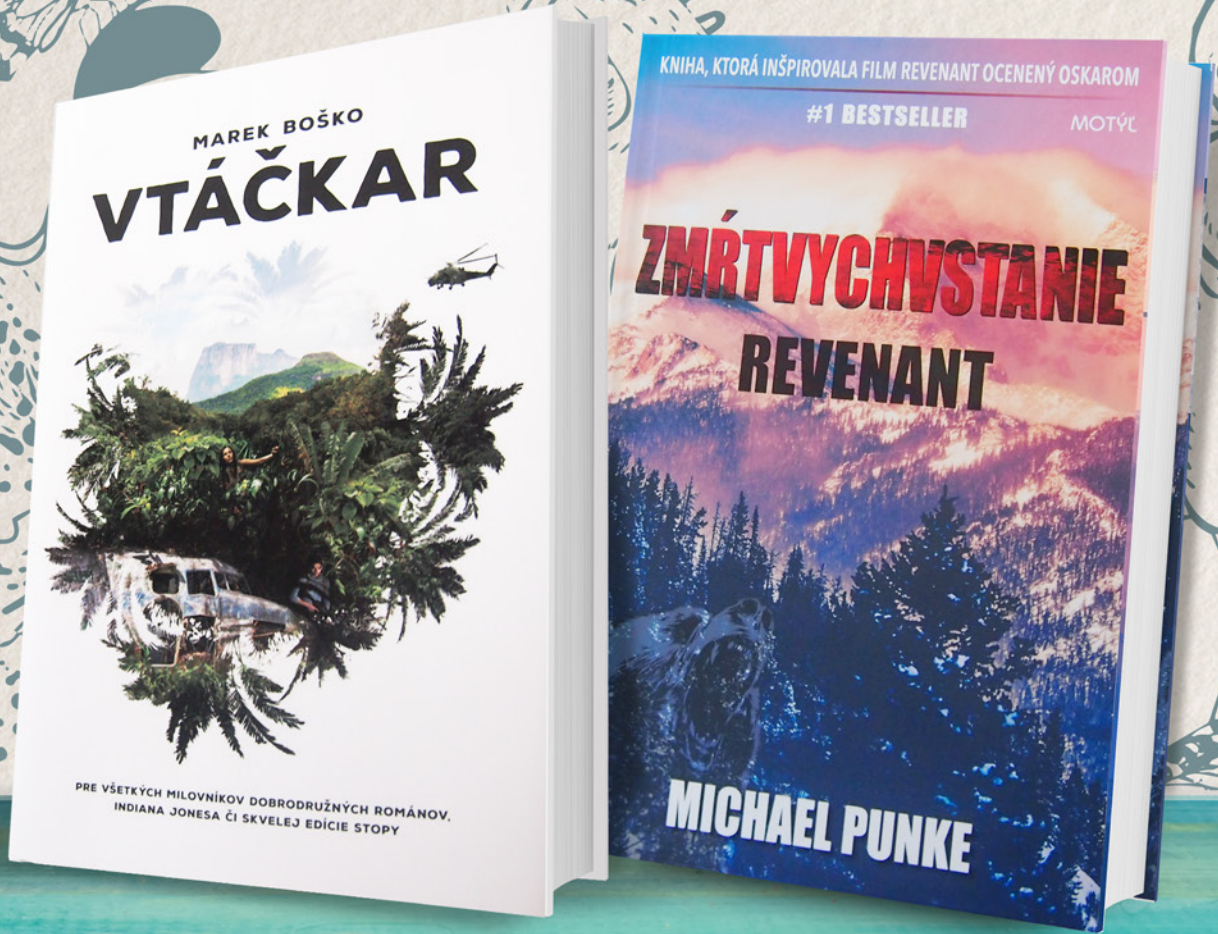

www.kniznarevue.sk

ISSN 1210-1982 (tlač. verzia)
ISSN 1336-247X (online)

KNIHA ROKA 2015

FOTO PETER PROCHÁZKA

Už tradične v priestoroch Divadla Malá scéna STU v Bratislave sme vo štvrtok 19. mája odovzdávali ocenenia v čitateľskej ankete Knižnej revue Kniha roka 2015 (teda trochu v netradičnom termíne, keďže ocenenia zvykneme spájať s príležitosťou Svetového dňa knihy a autorských práv, ktorý pripadá na 23. apríla). Najstaršia čitateľská anketa tento rok oslávila štvrťstoročnicu, teda išlo o jubilejný 25. ročník. Večerom v príjemnej atmosfére nás viedla moderátorka Zuzana Belková, zvukový sprievod v podaní Mateja Kubriczkého priniesol niekoľko zhudobnených básní Laca Novomeského pri príležitosti 40. výročia smrti tohto významného slovenského spisovateľa. Ceny sme udeľovali v troch kategóriách – Vydavateľstvo roka, Debut roka a Kniha roka. Všetci ocenení si prevzali diplomy, pre prvé tri umiestnenia sme mali pripravené aj sklené ceny, ktoré sú dielom výtvarníka Pala Macha, absolútni víťazi jednotlivých kategórií si odniesli aj fľašu vína od nášho partnera NAVÍNO s. r. o.

Ako prvých sme oceňovali vydavateľov, ktorým tento rok kraľovali dve najväčšie slovenské vydavateľstvá, tešíme sa však aj z ďalších umiestnení, pretože v konečnom dôsledku, samozrejme, ide najmä o kvalitu. Ceny odovzdával predseda Združenia vydavateľov a kníhkupcov SR Daniel Kollár a celkové poradie bolo nasledovné:

FOTO PETER PROCHÁZKA

1. Vydavateľstvo Slovart
2. Ikar
3. Matica slovenská
4. Dajama
5. Slovenský spisovateľ

Nasledovala kategória Debut roka, okorenená ocenením tajomného pseudonymového autora – vo všeobecnosti tu dominovali príbehy s tajomstvom a napätím, ktoré by sa žánrovo dali označiť ako detektívky alebo krimi, do hlasovania sa však evidentne zapojili aj milovníci poézie, o čom svedčí štvrté a piate miesto. Ceny odovzdával nový, teda tiež svojím spôsobom debutujúci, šéfredaktor Knižnej revue Matúš Mikšík. Päť najúspešnejších debutantov teda vyzerá takto:

1. Miro Hrubjak: Chobotnička – Ikar
2. František Kozmon: Posledný prípad kapitána Čontoša – Forza Music
3. Marko Thelen: Dlhé tiene Karibiku – Vydavateľstvo Slovart
4. Martina Grmanová: Chiméra – Vyd. Spolku slov. spisovateľov
5. Igor Tyšš: Alba – MilaniuM

Dalo by sa povedať, že v hlavnej kategórii Kniha roka nenastali veľké prekvapenia, pretože všetci ocenení autori sú už dlhšiu dobu etablovaní. Čitateľsky obľúbení sú najmä Juraj Červenák a Jozef Karika, v užších literárnych kruhoch sa tešia popularite Rút Lichnerová a Balla, ktorý o svojej ***Veľkej láske*** rád hovorí, že „je to podvod. Názov nezodpovedá obsahu“ – my však dodávame, že ak by aj láska v knihe nebola veľká, táto Ballova knižka veľkou udalosťou rozhodne je. Ceny v hlavnej kategórii odovzdávala riaditeľka Literárneho informačného centra Miroslava Vallová autorom v tomto poradí:

FOTO PETER PROCHÁZKA

1. Balla: Veľká láska – KK Bagala
2. Juraj Červenák: Ohnivé znamenie – Vydavateľstvo Slovart
3. Jozef Karika: Čierna hra: Vláda mafie – Ikar
4. Rút Lichnerová: Hostina – Marenčin PT
5. Katarína Mikolášová: Bojnickí búbeli – Vyd. Matice slovenskej

-MM-

FOTO PETER PROCHÁZKA

SPLATENIE DLHU

Karol Plicka často hovorieval, že práca skracuje dni a predlžuje život, a tak bol aktívny až do vysokého veku. Aj Marián Pauer (1945), spisovateľ a teoretik fotografie, ktorý Plicku osobne poznal, uznal, že je to naozaj tak. Je totiž autorom monografie o tomto významnom etnografovi, folkloristovi, zberateľovi ľudových piesní (zozbieral a zapísal ich vyše 44 000), fotografovi, režisérovi, scenáristovi a kameramanovi (1894 – 1987) s jednoduchým názvom ***Karol Plicka***. Túto reprezentatívnu publikáciu okrem autora uviedol do života v kine Lumière v Bratislave 10. mája aj Ivan Plicka, jeden z dvoch synov Karola Plicku. Hoci sa svet zmenil a už nie je taký, ako ho jeho otec zachytil, verí, že jeho hodnota bude s pribúdajúcimi rokmi narastať. Kniha vznikala vo Vydavateľstve Slovart, vyšla z jeho iniciatívy a ako povedal riaditeľ vydavateľstva Juraj Heger, má byť splatením dlhu Karolovi Plickovi, dôstojnou poctou všetkému, čo urobil. Za bohatým obrazovým materiálom (umelcove fotografie, zábery z filmov, rukopisy notových zápisov, fotografie tvorcu pri práci, faksimile dobovej korešpondencie) stojí aj nezanedbateľná spolupráca so Slovenským národným múzeom v Martine a Slovenským filmovým ústavom.

-BB-

Od 12. do 15. mája sa v Prahe konal 22. Medzinárodný knižný veľtrh Svět knihy Praha. Čestným hosťom boli severské krajiny, ktoré sa prezentovali v expozícii nazvanej „Read Nordic“, hlavnými témami boli „fenomén krimi“ a „mesto ako literárna kulisa“. Literárne informačné centrum sa tradične prezentovalo národným stánkom, ako aj besedami so spisovateľmi a prezentáciami najnovších českých vydaní ich diel.

Ľubomír Feldek spolu s prekladateľkou Janou Štroblovou predstavili ***Výber z rozprávok***, ktoré s ilustráciami Albína Brunovského vyšli vo vydavateľstve Columbus. Anton Hykisch prebral výročnú Cenu Miroslava Ivanova za tvorbu v oblasti literatúry faktu. Prekladateľ Petr Zelinský predstavil českému publiku spisovateľa Maroša Krajňaka, ktorého novela ***Carpathia*** vychádza vo vydavateľstve Větrné mlýny. „Maroš Krajňak vstúpil do literárneho sveta ako raketa,“ povedal na úvod v súvislosti s tým, že všetky autorove doposiaľ vydané knihy boli zaradené do finále Anasoft litera. Vyzdvihol tiež netradičnú prácu s časom a diváci sa mali možnosť dozvedieť aj niečo o problémoch východoslovenského regiónu, ktorému sa autor vo svojej tvorbe venuje. Besedu spestrila speváčka a klaviristka Andrea Bučková.

Slovenský program pokračoval besedou autorky Etely Farkašovej so spisovateľkou a vydavateľkou Markétou Hejkalovou. Hlavnou témou bola antológia »

bux.sk KNIHY, KTORÝMI ŽIJETE Zoznam.sk

» ***Divné dny*** zahŕňajúca novelu *Na rube plátna*, ktorá vyšla vo vydavateľstve Hejkal. Autorka priblížila svoju tvorbu, v ktorej dominuje filozofická reflexia, ako aj snaha o rodovú rovnosť. Program vyvrcholil prezentáciou slovenských autorov Dušana Dušeka a Petra Krištúfka. Významná česká spisovateľka a scenáristka Tereza Boučková besedovala s Dušanom Dušekom o jeho tvorbe, ktorú charakterizovala slovami „neha“ a „láskavosť“. Spisovateľa a režiséra Petra Krištúfka predstavila riaditeľka Literárneho informačného centra Miroslava Vallová. Témou diskusie bol najmä medzinárodný úspech jeho románu ***Dom hluchého***, ktorého v Poľsku nominovali na dve významné literárne ceny a bol preložený do mnohých, nielen európskych jazykov.

BARBORA NÉMETH

V stredu 11. mája o 18.00 sa začal už 8. ročník podujatia Noc literatúry, ktoré pravidelne prináša diela európskych autorov v podaní známych domácich osobností na netradičných lokalitách viacerých slovenských miest. Tento rok sa okrem Bratislavy čítalo aj v Dolnom Kubíne, Modre, Nitre, Senci, Banskej Štiavnici, Trenčíne, Trnave, Žiline, Košiciach, Banskej Bystrici, Kežmarku a Považskej Bystrici. V hlavnom meste pripravili organizátori 10 stanovíšť.

V Goetheho inštitúte Lucia Hurajová a Ľubomír Bukový predniesli úryvky z knihy nemeckej autorky Sibylle Berg ***Ozaj, a už som ti rozprávala…*** (Inaque.sk, preklad Eva Palkovičová). Slovenskú literatúru počas podujatia zastupoval aktuálny víťaz ceny Anasoft litera, z diela Veroniky Šikulovej ***Medzerový plod*** (Vydavateľstvo Slovart) čítala herečka a speváčka Szidi Tobias v Malom evanjelickom kostole na Panenskej ulici. Martin Meľo predstavil prózu belgického spisovateľa Franka Adama ***Manažér ľudských zdrojov*** (Revue svetovej literatúry, preklad Beata Tomanková). Maďarskú literatúru zastupoval román Dezsőa Kosztolányiho ***Sladká vrahyňa*** (Marenčin PT, preklad Karol Wlachovský), z ktorého čítala Lýdia Petrušová v malej vinotéke Tri-Šty-Ri na Palisádach.

Božidara Turzonovová predniesla úryvky z talianskeho románu Eleny Ferrante ***Geniálna priateľka*** (Inaque.sk, preklad Ivana Dobrakovová) v prednáškovej sále Bratislavskej Business School. Súčasná francúzska literatúra sa predstavila v učebni Deutsche Schule na Panenskej ulici, úryvok z diela Antoina Lauraina ***Mitterrandov klobúk*** (Inaque.sk, preklad Ivana Dobrakovová) čítal Ľubo Burgr. Michal Hvorecký prečítal úryvok z vlastného prekladu diela rakúskeho spisovateľa a historika Martina Pollacka ***Americký cisár. Veľký útek z Haliča*** (vyjde vo vydavateľstve Absynt), v kaviarni Ashoka na Poštovej ulici.

Monika Potokárová predniesla v Royko Pasáži ukážku z oceneného románu českej spisovateľky Kateřiny Tučkovej ***Žítkovské bohyne*** (Vydavateľstvo Tatran, preklad Eva Melichárková). Úryvky z poľskej reportážnej knihy ***Cigán je Cigán*** (Absynt, preklad Lýdia Ostrowska) od Lidie Ostałowskej predniesol Robert Roth v bare RestArt v čínskej pasáži na Obchodnej ulici. Desiate čítanie v podaní Andyho Hryca v bratislavskej kancelárii Európskej komisie predstavilo dielo čiernohorského spisovateľa Andreja Nikolaidisa ***Syn, Príchod*** (Vydavateľstvo Slovart, preklad Karol Chmel).

-KZ-

FOTO PETER PROCHÁZKA

Spisovateľ Peter Štrelinger krstil svoju novú knižku. Hotel Devín v Bratislave privítal 18. mája jeho priateľov, rodinu a známych, aby tak spoločne uviedli do života román ***Zlatá voda*** z vydavateľstva Forza Music. Ukážky z neho čítali herci Ľubomír Pavlovič a Božidara Turzonovová, laudacio predniesli Peter Colotka a Igor Čombor, k slovu sa dostal aj prekladateľ Otto Kořínek. Autor v románe odkrýva kauzy, ktoré sa na slovenskej politickej scéne zjavili hneď po „zamatovom“ prevrate v roku 1989. Druhou líniou románu je súkromný život hlavného protagonistu novinára Jána Eugena a jeho vzťah k ženám, ktoré miluje i zrádza.

-BB-

Výhercovia z KR č. 03:

M. Kasaničová, H. Milková, M. Jaďuď, Z. Holoubková, T. Kupková, M. Vrtich, A. Hubajová, T. Devečková, J. Hučka, E. Hazuchová, E. Jančiová, D. Myttník, M. Hozová, H. Vidanová, J. Baumgartner, A. Zimová, K. Mikuličková, J. Matoš, V. Rišková, M. Gálisová, M. Töröková

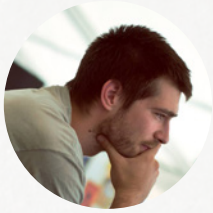

QUO VADIS?

Len pár dní dozadu, pri odovzdávaní ceny za Debut roka v rámci 25. ročníka ankety Knižnej revue Kniha roka 2015, som si uvedomil, aké priliehavé je to, aby debutujúci šéfredaktor odovzdával ceny debutujúcim autorom – 25. ročník ankety bol teda nielen jubilejný, ale rovnako aj „debutantský“.

Navyše ja osobne som do redakcie KR nastúpil len niekoľko ďalších dní predtým – 2. mája. S istou dávkou uvoľnenosti by sa dalo povedať, že, ak práve držíš – milý čitateľ – v rukách Knižnú revue číslo 5/2016 a čítaš túto moju šéfredaktorskú prvotinu, bol môj debut viac-menej úspešný. Ešte v tom istom nadýchnutí však treba dodať, že to, čo v redakcii nazývame „nový koncept KR“ (teda vízia, na základe ktorej ma v konkurze Literárne informačné centrum vybralo ako vhodného kandidáta na post šéfredaktora časopisu), bude vo väčšej miere viditeľné až v nasledujúcom, júnovom čísle.

V redakcii padol návrh, aby sme na obálku týchto v istom zmysle „prechodných“ čísel, dali nálepku s upozornením: POZOR! NA ČASOPISE SA PRACUJE, zrejme si však nakoniec vystačíme aj s týmto mojím stĺpčekom – ostatne, samotné zmeny budú viditeľné v rámci ich postupnej implementácie a na tomto mieste ich zrejme zatiaľ netreba príliš konkretizovať ani obšírne o nich teoretizovať, predsa len však bude korektné, aby som predstavil aspoň základnú myšlienku tohto môjho „nového konceptu“.

Teda Knižná revue pod mojím vedením by mala byť azda o čosi viac hodnotová a aj názorová – čo sa však pod týmito dvoma kategóriami so širokým vymedzením naozaj ukrýva?

Ak hovorím o hodnotovosti, v prvom rade ide o to, že by som chcel v časopise poskytnúť väčší priestor pre „klasiku“, pričom zámerne nechcem použiť termín „povinné čítanie“ (a práve som ho použil), keďže mnohé diela z „najvyšších“ políc slovenskej a svetovej literatúry by nemali odpočívať pod hrubou vrstvou prachu, keďže sú stále vo svojej podstate aktuálne, a tým pádom aj súčasnému čitateľovi majú čo ponúknuť. A vzhľadom na to, že Knižná revue je mesačník (áno, aj to je vlastne oproti staršiemu formátu zmena) o nových knihách, poskytneme rozšírený priestor aj týmto – s poznámkou, že ich budeme viac selektovať, aby sme pred kvalitou neuprednostňovali kvantitu.

Názorovosť sa vo svete literatúry v prvom rade odráža v recenzistike, čo som vlastne aj naznačil v predchádzajúcom odseku – recenzné strany posilníme a samotné názory prispievateľov budú tým pádom môcť byť rozsiahlejšie, a teda komplexnejšie, prienikové a viac hodnotiace. V oblasti názorovosti je dôležité ešte spomenúť to, že viac priestoru by mala dostať publicistika a menšími zmenami prejde tým pádom aj reflexia aktuálnych podujatí.

Nová vláda si zvykne na prvé hodnotenie úspechov a neúspechov pýtať sto dní, u nás to vychádza zhruba na tri čísla a pevne veríme, že vďaka našej práci a vašim podnetom sa tento nový koncept osvedčí a Knižná revue bude aj naďalej príťažlivým a čitateľsky obľúbeným časopisom.

MATÚŠ MIKŠÍK

Mala by byť zbierka poviedok Petra Pišťanka a Dušana Taragela ***Sekerou a nožom*** súčasťou vzdelávacieho štandardu zo slovenského jazyka a literatúry (tzv. povinného čítania)?

PRE

Michal Hlatký

Ten, kto pozrie do tváre Gorgony Medúzy, skamenie. Medúza nie je vynálezom starých Grékov – tí ju iba pomenovali, dali jej tvar a opísali účinky jej pohľadu – ona však v kolektívnom nevedomí plávala odnepamäti. Medúza, to je morálna a etická anestézia, rozvrat hodnôt a kríza rádu. Skĺznutie do násilia. Podľahnutie hriechu.

Medúza, to je strach zahľadieť sa do vlastného vnútra. Aby sme sa doň nemuseli pozrieť priamo, uzavreli sme Medúzu do obrazov. Hľadí na nás mramorovými a bronzovými tvárami; uzamknutie hrôzy v obraze bolo deliacou čiarou medzi zlom a jeho realizáciou. Tisícky reprodukovaných obrazov nás ubezpečili o tom, že sme monštrum ovládli. Myslíme si, že jeho podobu už poznáme. Klasický obraz Medúzy má však formálne a psychologické hranice – je ohraničený rámom, rozpoznateľný obsahom, čitateľný významom. Ustanovený kánon. Medúza však mení tvar, nedá sa spútať naveky. Treba ju opisovať znova a znova, z rôznych uhlov. Vytvárať nové obrazy, nové klietky a pasce. Spoločnosť sa však novým obrazom, presahujúcim kánon, bráni. Poburujú ju. Možno preto, lebo sú nepríjemne presné a názorné. A zrejme aj to je dôvod, prečo sú zamieňané za ňu samotnú. „Toto je jej pravá tvár!“ kričia mravokárcovia. „Nepozerajte sa, ľudkovia, pretože skameniete, upadnete do hriechu a zla!“ Takíto nevidia, že ten, kto sa snaží Medúzu dostať do novej klietky, pozná jej pravú tvár veľmi dôverne, hoci sa na ňu nepozerá priamo, iba sleduje jej odraz v ligotavom Aténinom štíte.

Zdá sa, že naša Medúza má oproti tej antickej iné spôsoby, ako ľudí ovládnuť a umŕtviť: využíva nedokonalosti ich morálnej a etickej „optiky“. Obluda vyvolaná z podvedomia drží svoju tvár tak blízko našich očí, že sa nám jej črty zdajú neostré, takmer ich nevidno. Hnilobný dych Medúzy však láka roje múch. Mravokárcovia s patentom na rozpoznanie zla ich okamžite definujú ako jeho príčinu a vytiahnu proti nim do boja. Švihajú mucholapkami, tľapkajú a dupkajú a snažia sa ľudí presvedčiť, že stínajú hady, rastúce z Medúzinej hlavy. Vyčerpávajú sa brojením proti neškodným symptómom a zlo im zatiaľ uniká a bujnie ďalej.

Pišťanek s Taragelom však majú štít, ktorý tvár Medúzy nielen odráža, ale aj zaostruje. Pri pohľade doň ju vnímame zreteľnejšie. Máme čas premýšľať nad spôsobom, akým na monštrum zaútočíme, čas obrátiť svoj zrak do vlastného vnútra a pozrieť sa sami sebe do očí. A napokon môžeme Medúze jediným dokonalým úderom zoťať hlavu.

Autor je spisovateľ a pedagóg.

PROTI

Ján Papuga

Na knihu, ktorá vzbudila besnenie a určite žiadanú diskusiu, sa treba pozrieť z dvoch hľadísk. Prvé je literárnovedné, podľa ktorého má silné postavenie v súčasnej slovenskej literatúre, hoci by som polemizoval s vyhláseniami úradníkov o jej reprezentatívnosti. Zbierku P&T môžeme podrobiť literárnovednej polemike a určite dospejeme k jej nespornej hodnote (hoci posúdenie súčasnej tvorby si vyžaduje väčší časový odstup). O tom však celý spor nie je – signatári petície kvalitu knihy nespochybnili. Jablkom sváru bolo jej povinné zaradenie. Tu však vstupuje druhé hľadisko – pedagogické (áno, milí „odborníci“, škola je výchovno-vzdelávacia inštitúcia). Kniha sa stala štátom určenou pre všetky stredné školy napriek tomu, že má zreteľné pornografické motívy. (Naschvál nespomínam vulgarizmy, tie sú aj v klasickejšej literatúre.)

Uvedomujem si, že žijeme v dobe, ktorá útočí na deti a mládež. Mimoriadne predvídaví myslitelia ich dobrovoľne vystavia takémuto útoku, veď taká je realita. V masmédiách mládež vidí rôzne deviantné vzory správania, tak im to dajme aj do školy. Takýto prístup, našťastie, nevyznáva každý. To naozaj predpokladáme, že každý študent je natoľko zvrátený, že ho explicitné scény v umení už neovplyvnia? Nedovolím si vysloviť takýto súd. Prečo nevolíme knihy, ktoré ukážu alternatívy, pozitívne vzory alebo pálčivé problémy doby (fašizmus, xenofóbia, životné prostredie a pod.)? Nie, začne sa témou sexu, lebo je príťažlivá a podľa niektorých demagógov je skvelou motiváciou na zvýšenie záujmu o čítanie. Okrem toho sa tu zabúda na učiteľov – nemusia mať kompetenciu takéto dielo vykladať, nie každému to dovoľuje svedomie, výchova, ale aj vierovyznanie, nie každý vie/chce o sexualite hovoriť.

A potom sú tu rodičia. Ani tí nemajú právo odmietnuť, aby sa v škole zaoberali knihou s pornografiou, hoci umeleckou? Rešpektuje sa tu, že rodičia môžu mať iný náhľad na výchovu svojich detí, že im chcú dať alternatívu k primitívnej kultúre, ktorá nás zahlcuje prostredníctvom médií a internetu? Osobne nemám problém s kontroverznou literatúrou. Dlhoročnou praxou som sa vycvičil v interpretácii tak, aby som žiakovi každého veku sprostredkoval akúkoľvek literatúru. Som ďaleko od puritánstva a moralizátorstva, vnímam realitu, som otvorený problematickým témam. Ale nie každý musí byť takto nastavený, a to ja rešpektujem. Čo ak dá učiteľ na protest knihu prečítať žiakom samostatne? Dôjde k funkčnej interpretácii, ktorou sa obhajcovia povinného zaradenia knihy oháňajú? A čo bude nasledovať potom? Púšťanie umeleckého porna na vyučovaní? Veď aj to sa dá interpretovať.

Mám ešte mnoho argumentov vychádzajúcich nie z domnienok a tendenčných názorov, ale z reálneho kontaktu so školou. Podstata tohto sporu je inde, ako sa nám to pokúšajú rýchlokvasení odborníci vsugerovať. Ak sa hovorí o slobode výberu, treba si uvedomiť, že podstrčenie knihy štátom je tiež zásahom do slobody výberu, výberu cesty, akou budeme viesť žiakov, študentov, deti, teda budúcu generáciu, ktorú aj vďaka vyučovaniu slovenčiny nepovažujem za stratenú.

Autor je predseda rady Slovenskej asociácie učiteľov slovenčiny, spisovateľ a vysokoškolský pedagóg.

FOTO PETER PROCHÁZKA

SILA FANTÁZIE

Dobrota a ľudskosť. Týmito dvoma slovami charakterizovala prekladateľka Ivana Kupková knihu ***Prezidentov kocúr*** (Vydavateľstvo Slovart) od gruzínskeho spisovateľa Gurama Odišariju, ktorý sa so slovenskými čitateľmi stretol 23. mája v bratislavskom kníhkupectve Artforum. Hlavnou témou románu je 13-mesačný gruzínsko-abcházsky vojnový konflikt, ktorý v 90. rokoch 20. storočia prevrátil život obyvateľov týchto krajín hore nohami. V rozhovore s moderátorom večera Dadom Nagyom spisovateľ uviedol, že najdôležitejším posolstvom diela je uvedomenie si toho, akí boli ľudia v mierových časoch šťastní a ako im neskôr vojna ublížila. Napriek ťaživej téme je však v príbehu i veľa pekného – hlavný hrdina si totiž veľmi často pomáha fantáziou, ktorá je mocnejšia ako akýkoľvek zákon. Román tak zachytáva najmä krásu a rozmanitosť života a jeho prejavov.

-kz-

Viete, že abcházska včela má najdlhší cuciak, abcházske víno najlepší buket, abcházsky bývol je neobyčajne citlivý a abcházsky čaj chutí najlepšie na svete? Aj toto (a mnohé iné) sa dozviete v diele abcházsko-gruzínskeho prozaika, básnika, dramatika a novinára Gurama Odišariju (1951) ***Prezidentov kocúr***, ktoré vyšlo vo Vydavateľstve Slovart v preklade Ivany Kupkovej.

Guram Odišarija je držiteľom mnohých literárnych ocenení, okrem iných Golden Pen of Freedom, ktorú udeľuje World Association of Newspapers, a jeho diela boli preložené do viacerých svetových jazykov. Vo svojej tvorbe sa tematicky venuje najmä tragickému osudu ľudí, zasiahnutých trinásťmesačnou vojnou v Abcházsku, ich vykoreneniu a dezilúzii. Viaceré prózy venoval práve rodnému mestu Suchumi – Návrat do Suchumi (1995), V Suchumi sa čaká na dážď (1997) a iné.

V smutno-humornom spomienkovom románe ***Prezidentov kocúr*** (2015) sa čitateľ vráti do predvojnového abcházskeho Suchumi, ktoré je s autorom nerozlučne späté, a spoznáva svojrázneho straníckeho funkcionára Michaila Temuroviča Bgažbu, pôvodným povolaním genetika. Bgažba bol prvým tajomníkom strany Abcházskej autonómnej republiky počas Chruščovovej vlády, ale oveľa viac bol milovníkom života so všetkým, čo k tomu patrí. Už počas svojho života sa stal legendou, hlavným hrdinom suchumských mýtov a nerozlučnou súčasťou mestského folklóru. Bgažba sa ani len nepokúsil o škrupulóznu pedantnosť v duchu straníckej disciplíny, žil si podľa svojich, pre mnohých nepochopiteľných pravidiel. Nebránil sa používať lesť aj vtip. Klamstvo v jeho podaní nadobúdalo nový, takmer „etický“ rozmer. Súčasťou suchumských legiend sa stal aj liečivý ryšavý kocúr, ktorý vraj patril Johnovi Fitzgeraldovi Kennedymu a ktorého podaroval svojej priateľke Zinajde Nikolajevne sám Michail Temurovič.

Aké bolo predvojnové prímorské Suchumi? V čase kvitnutia araukádie bolo najkrajšie, v lete šumelo ako pohár šampanského a morská hladina pri jeho brehoch bola posiata bielymi loďami. Život Michaila Temuroviča aj celého Abcházska nezvratne zasiahol gruzínsko-abcházsky vojnový konflikt v rokoch 1992 – 1993. Cez vojnu sa všetko zmenilo. Michail Temurovič však bol už iba tichým svedkom vojnových udalostí, ktoré jeho duša nedokázala uniesť. Aj v deň pohrebu zavýjali ešerské a mercheulské raketomety.

LUCIA MATTOVÁ

FOTO PETER PROCHÁZKA

ODIŠIEL VLADIMÍR OLERÍNY

Jeden z najvýznamnejších slovenských prekladateľov Vladimír Oleríny (15. júl 1921, Banská Bystrica) zomrel 29. apríla 2016 vo veku nedožitých 95 rokov. Spolu s profesorom Jozefom Škultétym bol zakladateľom slovenskej hispanistiky ako vednej disciplíny a iniciátorom vyučovania španielčiny ako samostatného odboru na Filozofickej fakulte v Bratislave.

Počas svojej vyše 60-ročnej prekladateľskej činnosti objavoval a sprostredkúval pre slovenských čitateľov to najlepšie z hispánskych literatúr. Bol prvým slovenským prekladateľom textov Federica Garcíu Lorcu, Gabriela Garcíu Márqueza, Jorgeho Luisa Borgesa či Maria Vargasa Llosu, ale aj mnohých iných, dnes už klasických autorov. Venoval sa prekladom prózy, drámy a v spolupráci s poprednými básnikmi aj prekladu poézie. Podľa dostupných údajov preložil zo španielčiny viac než stoštyridsať literárnych diel. Dnes, keď sa zo všetkých hispánskych literatúr dokopy na Slovensku knižne publikujú sotva dve diela ročne, sa to zdá priam neuveriteľné. Zoznam Oleríny literárnych prekladov, ale aj vedeckých štúdií, doslovov, recenzií a rozhovorov so spisovateľmi, svedčí o jeho celoživotnej systematickej snahe šíriť povedomie o kultúrach a literatúrach po španielsky hovoriacich krajín.

So španielčinou sa zoznámil ako dieťa slovenských vysťahovalcov v Buenos Aires. Po návrate na Slovensko vyštudoval právo a z lásky k literatúre už počas vysokoškolského štúdia začal prekladať z francúzštiny a nemčiny. Vďaka znalosti španielčiny bol po roku 1945 vyslaný ako kultúrny pridelenec na československé veľvyslanectvo v Buenos Aires. Počas trojročného pobytu v Južnej Amerike sa zorientoval v súčasnej hispanoamerickej literárnej tvorbe a zoznámil sa s mnohými poprednými spisovateľmi. Údajne osobne stretol Jorgeho Luisa Borgesa, Gabriela Garcíu Márqueza či Pabla Nerudu. Je veľká škoda, že spomienky na úspechy i úskalia svojej prekladateľskej kariéry nestihol spísať. No zároveň je pochopiteľné, že času ohliadať sa do minulosti nemal nazvyš, keďže aj po osemdesiatke neúnavne prekladal.

Láska k hispanistike sprevádzala Vladimíra Oleríny naozaj až do posledného dychu. Pár dní predtým, než nás definitívne opustil, ešte stihol napísať list účastníkom cervantesovského večera v Univerzitnej knižnici. „Do prekladu sa púšťam vždy so vzrušením ako do veľkého dobrodružstva,“ povedal v roku 2004 v rozhovore pre Slovenské pohľady.

Veríme, že prekladateľský odkaz Vladimíra Oleríny ostane večne živý a jeho húževnatosť a zanietenosť pre propagáciu výnimočných diel hispánskych literatúr budú inšpirovať aj najmladšiu generáciu slovenských prekladateľov.

BARBARA ĎURČOVÁ

PETRA NAGYOVÁ OŽERENGOVÁ

ŽIVOT V KNIHÁCH, KNIHY V ŽIVOTE

Au, minulý týždeň sme ukončili našu púť na majstrovstvách sveta v hokeji. V poslednom zápase s Američanmi sme síce vyhrali, ale nepostúpili sme. Možno až dva roky nepribudne do zbierky fanúšikov žiadna nová knižka o našom víťaznom družstve. Tým nechcem povedať, že fanúšik športu je niečo menej ako fanúšik literatúry: koníček ako koníček. K tejto téme ma ale priviedla záľaha informácií o našich výkonoch, valiaca sa z médií. Dlho som zvažovala túto tému. Aby bolo jasné, toto nie je článok namierený proti športu. Milujem šport a pravidelne ho praktizujem. Jednoducho mám ale pocit, že tých informácií je akosi priveľa. Iste, majstrovstvá sveta sú čosi iné, aj ja, antisledovač športu, ich pozerám v televízii ako jediný šport. Ako 14-ročná som hlboko prežívala, keď sa Košice stali federálnym majstrom a Československo majstrom sveta. Ale keď každé ráno počúvam v správach o tom, ako sa hralo v americkej NHL a kto po koľkých rokoch postúpil, kto zo Slovákov na gól prihral a kto ho dal, vždy ma to zarazí: naozaj to zaujíma až toľkých ľudí a len ja som taký ignorant? Nestačilo by vyhlásiť iba celkového víťaza? Lebo mne sa zdá, akoby sa každý deň informovalo o tom, koľko strán ktorý spisovateľ napísal, a nie až vtedy, keď knihu dokončí. Ale to som sa trochu zasnívala. Lebo, aj keď tvrdím, že je koníček ako koníček, o literatúre sa v médiách informuje mizivo. No dobre, končím s nádejou, že na ďalších majstrovstvách to potiahneme až do finále. Športu zdar!

NA RUINÁCH SVETA

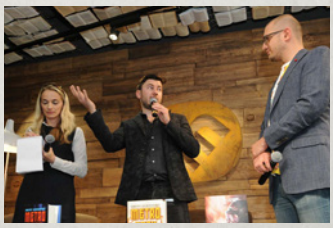

FOTO PETER PROCHÁZKA

Bratislavské kníhkupectvo Martinus na Obchodnej privítalo 10. mája vzácnu návštevu – na pozvanie vydavateľstva Ikar prišiel na Slovensko ruský spisovateľ Dmitry Glukhovsky, ktorý je našim čitateľom známy predovšetkým vďaka apokalyptickej trilógii ***Metro 2033***, ***Metro 2034*** a ***Metro 2035*** – posledný diel vyšiel pred niekoľkými týždňami v preklade Martina Sliza, recenziu sme priniesli v KR 4. V diskusii s Jurajom Šlesarom autor uviedol, že nápad vytvoriť túto trilógiu dostal ešte v 90. rokoch, keď dochádzal metrom do školy a trávil v ňom denne dlhé hodiny: „Zároveň som sa v tom období dočítal, že moskovské metro je vlastne najväčším atómovým úkrytom na svete. Začal som si predstavovať, ako by to vyzeralo, keby zrazu prišla apokalypsa a ľudia by sa ukryli práve v moskovskom metre.“ Na prvú knihu dlho nenašiel vydavateľa, preto sa ju v roku 2002 rozhodol zverejniť na internete – stal sa tak jedným z prvých autorov, ktorí svoje dielo sprístupnili čitateľom týmto spôsobom. Metro 2033 je podľa jeho slov v mnohých aspektoch opisom života Rusov v 90. rokoch minulého storočia, ktorý sa nanovo budoval na ruinách starého sveta: „Metro nebolo za bývalého režimu iba dopravným systémom, ale bol to chrám, symbol svetlej budúcnosti, ktorá mala čakať Sovietsky zväz. Na udalosti po jeho páde neboli ľudia pripravení.“ V najnovšom, treťom diele, reflektuje najmä to, ako sa ruská spoločnosť za tých dvadsať rokov zmenila. Autor si neodpustil ani vtipnú poznámku, že slovenský preklad svojich kníh síce nevie posúdiť, ale originál je podľa neho perfektný!

-kz-

Otváracím podujatím v Letnej čitárni U červeného raka v Bratislave bola beseda so spisovateľom Gustávom Murínom v stredu 18. mája. A keďže Pavel Malovič, ktorý sa mal s autorom zhovárať, kvôli pracovným povinnostiam nemohol prísť, zmenilo sa podujatie na akúsi one man show žoviálneho a uvoľnene rozprávajúceho Gustáva Murína. Autor o svojej najnovšej knihe ***V tieni Černobyľa*** uviedol, že je to román o hľadaní pravdy v prípade známeho incidentu černobyľskej elektrárne – ten považuje za chybu jediného človeka, akéhosi inžiniera Ďatlova, avšak s istou dávkou nadhľadu dodal, že tak či onak, „Rusi sú známi bordelári“. Časť prezentácie o svojej „černobyľskej“ knihe zakončil konštatovaním, že v rámci evolučných mechanizmov sa ľudia a živé tvory naučili žiť v prítomnosti rádioaktivity a ich najväčším nepriateľom teda je – ako vtipne zakľúčil – byrokracia.

-mm-

V posledný deň festivalu Nová dráma/New Drama 2016 13. mája bolo v Štúdiu 12 v Bratislave prezentované slovenské vydanie knihy bosnianskej dramatičky Tanje Šljivar (1988) s názvom ***Sme ako tí, pred ktorými nás rodičia varovali*** (Divadelný ústav) z edície *Vreckovky*. S autorkou diskutovala riaditeľka Divadelného ústavu a prekladateľka publikácie Vladislava Fekete. Prezradila, že Šljivarovej text ju nadchol „bravúrnou ľahkosťou a veľmi silným príbehom“. Spomínaná divadelná hra nie je jej jediným vydaným titulom, hoci v slovenčine prvým. Autorke vyšli aj iné dramatické texty, preložené sú do desiatich jazykov. V rovnakých priestoroch 9. mája slávnostne prezentovali aj publikáciu ***Hry*** Ivana Vyrypajeva (preklad Ivana Kupková, Eva Maliti Fraňová, Romana Štorková Maliti) v edícii *Nová dráma/New Drama*. Ide o výber z dramatického diela autora, obsahuje hry *Valentínov deň, Kyslík, Genezis 2, Tanec Dillí* a *Opití*.

-bb-

Organizátori literárnej súťaže Medziriadky pripravili 23. mája v bratislavskej galérii DOT. autorské čítanie Mirky Kuľkovej a Petra Šuleja. Podujatie moderoval Michal Tallo. Prednosť dostala dáma, a tak si mohli diváci v príjemnej atmosfére v podzemí najprv vypočuť poviedku Mirky Kuľkovej – pravidelnej účastníčky Medziriadkov – ktorá bola inšpirovaná jej diplomovkou. Peter Šulej čítal z románu ***Spolu*** (Marenčin PT), ktorý je nominovaný na cenu Anasoft litera 2016, ale aj z básnickej zbierky Nódy (OZ Vlna/Drewo a srd), a popritom vysvetlil, že poéziu vydáva vo svojom vydavateľstve preto, lebo tá sa viac rozdáva ako predáva a najlepšie si ju vraj rozdá sám a s prózou je to skôr opačne, preto tú svoju vydáva u tých, ktorí ju vedia lepšie predať.

-mm-

INOU OPTIKOU

„Niekedy sa mi zdá, akoby súčasná spoločenská situácia vrátane výsledkov parlamentných volieb bola len marketingovým ťahom k mojej novej knihe," poznamenal prozaik a dramatik Silvester Lavrík 18. mája v bratislavskom kníhkupectve Panta Rhei na Poštovej na margo svojho najnovšieho historického románu ***Nedeľné šachy s Tisom*** (Dixit). Jeho dej sa odohráva v Bánovciach nad Bebravou, kde Jozef Tiso pôsobil ako kňaz, a rozprávačkou je mladá dievčina Anička, ktorá mu každú sobotu chodila vypomáhať ako sekretárka. Lavrík chcel Tisa predstaviť nielen ako politickú figúru, ale zasadiť ho aj do dobového kontextu, preto obyvatelia Bánoviec zohrávajú v príbehu dôležitú úlohu – Tisa totiž vnímali inou optikou, keďže ako bývalý minister zdravotníctva, hygieny a telesnej výchovy počas prvej Československej republiky veľa urobil pre toto mesto. Kniha je teda najmä príbehom obyčajných ľudí, nie veľkých dejín. Autor v závere rozhovoru s Dadom Nagyom uviedol, že ako spisovateľ považoval za svoju povinnosť vyjadriť sa k tejto téme.

-kz-

FOTO DANIEL PAULOVIČ

„Sme tu preto, aby sme oslávili tretiu knižku Roberta Walsera v slovenčine, čo je pre nás, ktorí ho máme radi, veľká udalosť a pre tých, ktorí ho ešte nepoznajú, dobrá príležitosť objaviť ho." Týmito slovami otvoril Michal Hvorecký prezentáciu knihy ***Pocestný*** (OZ Hronka) v Goetheho inštitúte v Bratislave 19. mája. Kniha predstavuje výber krátkych próz autora v preklade Kataríny Széherovej. Ona sama vníma Walsera ako zvláštneho samotára, ktorý mal ťažký štýl písania v prvej osobe, využíval veľké množstvo prídavných mien, odmietal písací stroj a je pre neho charakteristické drobné písmo na malých kúskoch papiera. Ako jeden z mála vedel dokonale opísať svoj bohatý vnútorný svet a s nadhľadom i problémy doby. Tvorbu autora priblížila Sabine Eickenrodt, úryvky v nemčine prečítal Marold Langer-Philippsen.

Dva týždne predtým, 4. mája, prezentovali v rovnakých priestoroch po nemecky píšuceho autora Franza Werfela a jeho knihu ***Bledomodré ženské písmo*** (Vydavateľstvo Premedia), ktorá v slovenskom preklade Veroniky Deákovej vychádza po prvýkrát. Moderátor večera Michal Hvorecký si na pódium pozval najprv vydavateľa Jána Gregora, ktorý považuje tento text aj po 80 rokoch za stále aktuálny – svojím štýlom pripomína tvorbu Milana Kunderu. Knihu predstavila aj prekladateľka Veronika Deáková – za najväčšiu výzvu považovala preklad netradičných slovných spojení, ktoré Werfel často používa: zdanlivo nesúvisiace obrazy totiž veľmi výstižne pomenúvajú dobovú realitu. Najväčšiu časť večera tvorilo čítanie úryvkov z Werfelovho diela v podaní herečky Táne Pauhofovej.

MICHAELA IZSÁKOVÁ -kz-

FOTO FERKO MALIK

V slovenskej literatúre sú dvaja nekorunovaní králi reportáže: Eugen Gindl a Peter Repka. Prvý menovaný 19. mája v KC Dunaj v Bratislave predstavil svoju knihu reportáží ***Čelom vzad, ozvena!*** (F. R. & G.), ktorá mapuje „33 Kristových rokov" Gindlovej reportážnej kariéry (1971 – 2014). V rozhovore s moderátorom (a zároveň zostavovateľom knihy) Jánom Púčekom porozprával o svojom vzťahu k žánru, o dôležitom období štúdia na vysokej škole a prvých reportážnych krokoch. Zamyslel sa nad možnosťami a limitmi, ktoré vyvstávajú vo vzťahu k veku autora – teraz s odstupom a objektívnym zhodnotením. Zároveň prezradil svojich obľúbených autorov, medzi ktorými sa vyskytli také mená, ako Mňačko, Cíger-Hronský, ale aj Kapusczinsky alebo Hemingway. Okrem toho zablúdil aj k spomienkam na svoju filmovú tvorbu a zážitky s ňou spojené. Na záver obaja aktéri podujatia prečítali ukážky z knihy a diskusiu presunuli do osobnejšej roviny mimo pódia.

PETER PROKOPEC

ANDREA BOLDIŠOVÁ

ŽENY O SEBE

Svoje prvé minidielka – detektívky som napísala už ako dvanásťročná. Prečítali si ich len spolužiačky a mamina, ktorá je mojou prvou čitateľkou a kritičkou dodnes, no už vtedy som túžila byť spisovateľkou. Neskôr som sa popri práci pustila do písania poviedok.

Keď som cítila, že mi to už nestačí a rada by som viac rozvinula dej, pohrala sa s postavami a charaktermi, začala som písať svoj prvý román. Poslala som ho do vydavateľstva Ikar a bol z toho knižný debut ***Láska vo vetre***, ktorý vyšiel v roku 2011. O rok a pol neskôr uzrela svetlo sveta moja druhá kniha ***Okno do duše*** a v roku 2014 tretia s názvom ***Stratená rovnováha***. Hrdinovia mojich diel neraz na vlastnej koži okúsia, že život nie je jednoduchý a z času na čas ich stavia pred ťažké skúšky. No aj tak sa oplatí žiť a bojovať o svoje šťastie.

Najviac ma teší, keď mi čitatelia hovoria, že moje príbehy sú akoby vystrihnuté zo života, uveriteľné. Keď sa vedia stotožniť s postavami, poučiť sa z príbehu iných a „odniesť" si z neho niečo pozitívne i do reálneho života. Autentickosť diela sa snažím dosiahnuť opisom reálií, ktoré nás obklopujú, a prostredia, ktoré dôverne poznám.

Inak to nie je ani v mojej najnovšej knihe s názvom ***Izba plná spomienok***. Je o bývalej talentovanej krasokorčuliarke Laure, ktorej športovú kariéru stopne nešťastný pád a ona zuteká od všetkého, čo ju spájalo s predchádzajúcim životom, do malého kúpeľného mesta. Pri práci realitnej maklérky spoznáva mladého lekára Jakuba, ktorý v nej prebudí dávno pochované city. Naučí ju dívať sa na svet inými očami a pomáha jej vyrovnať sa s minulosťou. No i Jakub má svoje tajomstvá a prenasledujú ho bolestné spomienky, ktoré vrhajú tieň na ich rozvíjajúci sa vzťah. Či sa napokon mladým ľuďom podarí prekonať traumy minulosti a nájsť si k sebe cestu, to už neprezradím.

Momentálne píšem piatu knihu, voľné pokračovanie románu Okno do duše. V hlave nosím námety na ďalšie knihy, ktoré zatiaľ musia počkať, kým im dám tú správnu románovú podobu.

LETNÁ SÚŤAŽ

Zostavili sme dovolenkový balík kníh venovaných od jednotlivých vydavateľstiev, ktorý môže niektorý z našich čitateľov vyhrať a stráviť tak čítaním príjemné letné chvíle. Kupón sme uverejnili aj v Knižnej revue 4, zaslaním oboch kupónov na adresu našej redakcie si zvýšite šance na výhru. Meno výhercu sa dozviete v Knižnej revue 6 a v deň vydania (30. júna) balík šťastnému výhercovi aj odošleme.

Agatha Christie
ZÁHADA MODRÉHO VLAKU
(Slovenský spisovateľ)

Umberto Eco
NULTÉ ČÍSLO (Vyd. Slovart)

Dana Hlavatá
PRIZNANIE (Marenčin PT)

Konrad Lorenz
ŽIVOT SO PSOM NIE JE POD PSA
(Vyd. Premedia)

Pavel Vilikovský
LETMÝ SNEH (Vyd. Slovart)

Liz Fentonová, Lisa Steinkeová
ZÁMENA (Ikar)

Denisa Martincová
TAJOMSTVO BÁBIK (Motýľ)

Jaroslav Klus
HODINA VLKA (Ikar)

Jefim Zozuľa
ŽIVÝ NÁBYTOK (Vyd. Slovart)

Stanislav Rakús –
FÁZA UVOĽNENIA (KK Bagala)

Lena Riečanská
NIKDY MI NEBOLO LEPŠIE
(Koruna)

Antoine de Saint-Exupéry
MALÝ PRINC (SPN – Mladé letá)

Gaelen Foley
HRIEŠNY BOZK
(Slovenský spisovateľ)

Štefan Kuzma
STROM NA KONCI ULICE (Georg)

Jojo Moyesová
JEDEN PLUS JEDEN (Ikar)

Anasoft litera fest 2016

Irena Brežná sa predstavila v rámci hlavného programu s knihou ***Nevďačná cudzinka*** (Aspekt) už v pondelok 25. apríla v Galérii pod divadlom, teda v bývalom kryte CO pod Mestským divadlom P. O. Hviezdoslava v Bratislave. Oveľa komornejšia beseda s autorkou sa odohrala o deň neskôr na pôde Filozofickej fakulty UK v rámci série stretnutí so spisovateľmi s názvom Literárne kontakty.

Podujatie moderovala Anna Grusková, ktorá o Brežnej nakrúca film, snažiaci sa zachytiť špecifickosť nielen jej poetiky, ale i celkovo európsku identitu spisovateľky. Na Irenu Brežnú totiž síce z jednej strany môžeme nahliadať ako na cudzinku, z druhej strany ale o nej môžeme, naopak, povedať, že je vlastne vo viacerých krajinách domácou. Počas diskusie s uvoľnenou atmosférou sa finalistka priznala k tomu, že momentálne ani v najmenšom nepomýšľa na napísanie beletristickej knihy s tematikou emigrácie, keďže s touto nateraz poslednou absolvovala nespočetné množstvo prezentácií, besied a diskusií.

-MM-

V rámci Anasoft litera festu patril utorok 26. apríl v kníhkupectve Artforum v Bratislave dvom dámam. Prozaičku Janu Beňovú a jej knihu ***HoneymOon*** (Marenčin PT) uviedol Ján Púček. Skonštatoval, že jej knihy Plán odprevádzania, Preč! Preč! a HoneymOon tvoria akoby trilógiu – v prvej knihe je dominantným motívom začiatok, v druhej útek a v tretej usadenie sa, nadobudnutie ustálenejšieho stavu. Na otázku, či sa jej v najnovšej knihe podarilo vyjadriť všetko podstatné, Beňová odpovedala: „Chvalabohu, v knihe zatiaľ stále nie je vyjadrené to podstatné, lebo inak by to bol koniec mojej kariéry.“ Anglický názov titulu autorka zvolila preto, že doň chcela zakomponovať mesiac – v jej tvorbe totiž zohrávajú dôležitú úlohu okrúhle predmety.

Šéfredaktorka portálu Ženy v meste Miriam Zsilleová diskutovala s prozaičkou Zuskou Kepplovou, ktorá je na cenu nominovaná za titul ***Reflux*** (KK Bagala). Hlavnou hrdinkou románu je študentka africkej literatúry, ktorá sa vracia zo štúdií v USA, aby sa mohla starať o babku. Po knihe Buchty švabachom, ktorá tematizuje život novodobých nomádov v zahraničí, táto kniha hovorí o návrate – a ten vôbec nemusí byť ľahký, Kepplová totiž priznala, že z návratu domov mala veľké obavy, a preto ich v knihe pretavila do najhoršieho možného scenára. V príbehu ide najmä o harmóniu, hoci sa Kepplová snaží pomenúvať rôzne spoločenské problémy i medziľudské vzťahy, no napriek tomu nedáva žiadne definitívne návody.

-KZ-

Kníhkupectvo Martinus na Obchodnej v Bratislave prinieslo 27. apríla v rámci festivalu besedu literárneho vedca Vladimíra Petríka so spisovateľkou a kunsthistoričkou Rút Lichnerovou. Autorka čítala zo svojej nominovanej knihy ***Hostina*** (Marenčin PT) a aj diskusia bola prevažne o nej. Lichnerová má rada umenie, ktoré ju zvláštne priťahuje a rada sa ním inšpiruje vo svojich prózach. Napríklad v diele Rieka. Príbeh bielej, ružovej a tyrkysovej bol jej múzou výtvarník Vincent Hložník. Zásadnou témou jej próz je i príroda, ktorá ju najmä v detstve výrazne formovala, a značné zastúpenie má v titule Láska je jabĺčko. V románe ***Hostina*** tvorili jej filozofické východiská Erich Fromm, Hans Jonas či Majster Eckhart. Zamýšľala sa v ňom okrem iného i nad tým, či je ľudstvo schopné udržať opraty vývoja alebo nás úplne pohltí nekonečný konformizmus, konzum a túžba po blahobyte.

-BB-

Program Anasoft litera festu 2016 pokračoval vo štvrtok 28. apríla v kaviarni Berlinka SNG v Bratislave besedou s finalistami Dušanom Dušekom a Jaroslavom Rihákom. Večer otvorila premiéra dokumentárneho filmu Ivety Grófovej Denník plavby Moniky Kompaníkovej.

KUPÓN
LETNÁ SÚŤAŽ

« **KUPÓN**
do **28. júna**

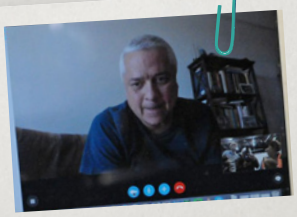

FOTO PETER PROCHÁZKA, DANIEL PAULOVIČ, MARA STANKOVÁ A REDAKCIA

Dušan Dušek v rozhovore s moderátorom Viktorom Suchým predstavil svoju nominovanú knižku ***Ponožky pred odletom*** (Vydavateľstvo Slovart) od konca, teda od toho, ako vznikol jej názov, až po návod na písanie, záhorácke inšpirácie a obhajobu spisovnej slovenčiny záhoráčtinou. O autorských útrapách povedal, že pre autora je každá knižka, ktorú sa chystá napísať, geniálna, ale na konci je to autorské stroskotanie. Nielen preto, že autor nikdy nevie, čo si čitateľ z jeho textu vyberie, ale aj čo v ňom nájde kritik. Ako príklad spomenul, že trojstranovej poviedke Topografia, ktorú napísal po jednom tvorivom nezdare, venoval kritik Peter Zajac 15-stranovú štúdiu. Ďalej sa autor rozhovoril o tom, že vydanie Stručného etymologického slovníka slovenčiny Ľubora Králika a 3. zväzku Slovníka súčasného slovenského jazyka M – N mu spôsobilo veľkú radosť, len vyjadril pochybnosť, či sa ešte dožije posledného dielu. Prvé slovíčko, ktoré si nalistoval v 1. zväzku tohto slovníka, bolo česadielko. S prekvapením zistil, že je citované z jeho knižky.

Po koncertnom vstupe skupiny Polajka patril program ďalšej nominovanej knihe ***Pentcho. Príbeh parníka*** (Marenčin PT). Predstavili ju dvaja režiséri – jej autor Jaro Rihák v rozhovore s Martinom Šulíkom.

-BÁB-

V Priestore súčasnej kultúry A4 v Bratislave 29. apríla Tomáš Hudák uviedol novú knihu Vladimíra Ballu ***Veľká láska*** (KK Bagala). „Ako som už mnohokrát povedal, je to podvod. Názov nezodpovedá obsahu," uviedol so smiechom Balla hneď na úvod. Laura, hlavná postava, stojí len na okraji života hlavného hrdinu, ktorý rieši svoju vlastnú krízu. Od lásky, ktorú chcel Balla vyjadriť ako poctu úžasnej žene, odbočil k iným veciam a vytvoril príbeh plný humoru, irónie, samoty a v podstate krátky návod na to, ako „vyplávať" z nefungujúceho vzťahu. Inšpiruje sa životom vôkol seba, má skvelý pozorovací talent, veľa textu vyškrtáva, ale aj zapisuje a odkladá do zásuvky.

Téma lásky zohráva dôležitú úlohu aj v knihe ***Spolu*** (Marenčin PT) od Petra Šuleja, ktorého predstavila Simona Fochlerová. Namiesto klasického opisu postáv sa Šulej hrá s textom, vytvára koláž a využíva formu recenzie. Pri niektorých pasážach sa čitateľ bude červenať. Autor dokonale prepája romantiku, vojnu, erotiku a zaužívanú dvojicu vo vzťahu nahrádza trojica.

Celý večer prebiehal v príjemnej atmosfére, ktorá bola plná smiechu, čítania z kníh, ale aj pohľadu autorov na dnešný svet a spoločnosť.

MICHAELA IZSÁKOVÁ

Na záver Anasoft litera festu sa v sobotu 30. apríla predstavili v Priestore súčasnej kultúry A4 v Bratislave Vanda Rozenbergová a Peter Macsovszky. S Vandou Rozenbergovou sa rozprávala Katarína Kucbelová. Viaceré poviedky jej knihy ***Slobodu bažantom*** (Vydavateľstvo Slovart) spája téma psychického násilia, vzťah medzi obeťou a útočníkom. Autorka sa vyjadrila, že „niekedy sa nedá určiť hranica, pretože obeť týranie nevníma". Rozenbergová ďalej prezradila, že poviedky vznikali mnoho rokov, pri kreovaní postáv ju často zaujalo gesto človeka, ktorého stretla, a predstavovala si, čo sa odohráva, keď je doma. Postavy sú kombináciou viacerých ľudí. Po napísaní text postupne škrtala, a tak napríklad z poviedky *Výtvarné techniky*, ktorá mala pôvodne 160 strán, ich zostalo 28. Téma psychického násilia nebola plánovaná a autorka spätne necíti z knihy ťažobu.

Petra Macsovszkého predstavili Peter Bilý a Jaroslav Šrank. Keďže autor v súčasnosti žije v Brazílii, v prvej časti podujatia o jeho aktuálnej knihe ***Tantalópolis*** (OZ Vlna/Drewo a srd) diskutovali Bilý a Šrank. Jaroslav Šrank je redaktorom Macsovszkého próz už veľa rokov a prezradil, že dielo mu autor posielal postupne mailom a malo tri verzie. Keď robil korektúry druhej verzie, autor mu poslal tretiu s tým, aby na druhú zabudol. Ako neskôr z rozhovoru s autorom vyplynulo, získal štipendium na napísanie knihy, kde mali vystupovať dvaja arménski homosexuáli. Tantalópolis je fiktívne mesto v Brazílii. Ako vtipne poznamenal Peter Bilý, kniha nie je cestopisom a názov nie je odvodený od Tamtamov Borisa Filana. V druhej časti programu autor cez Skype odpovedal na viaceré otázky moderátorov a vyjadril sa, že pociťuje nostalgiu za Európou, ktorá už 30 rokov neexistuje. Festival uzavrel koncert VENI ensemble.

BRANISLAV BREZA

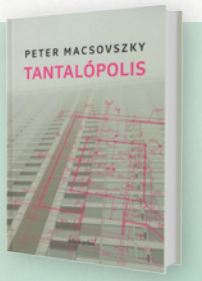

Po próze Želáte si novú kúpeľňu? prichádza Peter Macsovszky s románom ***Tantalópolis*** (OZ Vlna/Drewo a srd 2015), vďaka ktorému je po druhýkrát nominovaný na literárnu cenu Anasoft litera 2016.

Ústrednou postavou románu je maďarský Slovák, Szoborkay, ktorý sa z európskeho kontinentu presťahuje do fiktívneho brazílskeho mesta Tantalópolisu, v ktorom vedecky pôsobí. V prvom pláne rozprávania ide o príbeh muža v strednom veku, udomácňujúceho sa v cudzom geografickom a kultúrnom prostredí. Dostáva sa do stretu s juhoamerickou klímou, societou a byrokraciou. Prenikavo tak vytvára obraz horúcej latinskoamerickej krajiny. V metaforickej rovine môže byť ***Tantalópolis*** chápaný ako kritika civilizácie, ktorá postupne deštruuje a dlhodobo zlyháva v základných duchovných, politických a intelektuálnych hodnotách.

Autor umne pracuje s textom, vytvára senzuálne kontrasty, vizualizuje chute, vône, zvuky, slová, pričom využíva intertextualitu ako jeden z významných výstavbových prvkov textu. Časté sú odkazy najmä na literárne a výtvarné diela, ale aj reálne postavy. Zároveň funkčne spája a prelína viaceré žánre, ako úvahu, reportáž, výklad, a tým skladá vnútorný svet hlavnej postavy. Prostredníctvom silnej vizualizácie relativizuje jeden z ústredných motívov románu – telesnosť. Protagonista románu sa postupne odpútava od svojej telesnej stránky zintenzívňovaním tej duševnej. Samotné mesto vníma imaginatívne ako permanentný stav.

Postava Szoborkaya je aj nositeľom biografických prvkov. Macsovszky v značnej miere oživuje spomienky na detstvo prostredníctvom kníh, časopisov a obrazových publikácií, ktoré ho v jednotlivých fázach dospievania výrazne zasiahli. Na týchto miestach sa autor prejavuje ako vášnivý, neúnavný znalec literatúry a výtvarného umenia.

Špecifikom románu je netypická vetná skladba. Zámerné kúskovanie viet, často v pozícii čiarky, a vytváranie osamostatnených vetných členov, má za cieľ narušiť vlastný rytmus textu, a tým udržať čitateľovu pozornosť na jednej strane, na druhej strane takto formálne odzrkadľuje samotný postoj hrdinu k jednotlivým udalostiam, prostrediu i svetu.

Román ***Tantalópolis*** je výborne napísaný postmoderný román, ktorý hýri výraznou zmesou intelektu a farieb. Jeho nominácia na najpopulárnejšie slovenské literárne ocenenie nemôže byť prekvapením.

JANA KIČURA SOKOLOVÁ

FINALISTI

Na tradičnom mieste v bývalom (a možno aj budúcom) Klube slovenských spisovateľov na Laurinskej ulici v Bratislave boli 12. mája vyhlásení finalisti Ceny Spolku slovenských spisovateľov za rok 2015. Po krátkom úvode predsedu Spolku Miroslava Bielika dostali slovo predseda poroty Ceny Peter Mišák a člen poroty Štefan Cifra, aby predstavili prítomných nominovaných autorov a ich diela, ktoré sa o Cenu Spolku slovenských spisovateľov v tomto ročníku v jednotlivých kategóriách uchádzajú. Uvádzame ich stručný prehľad:

Poézia: Miroslav Bartoš – ***Ticho rúk / haiku*** (Vegaprint), Martin Chudík – ***Cestovný (ne)poriadok*** (Vydavateľstvo SSS, na foto vľavo), Štefan Moravčík – ***Vruby do medu*** (Vydavateľstvo SSS, na foto vpravo).

FOTO PETER PROCHÁZKA

Próza: Anton Blaha – ***Manderla a Modrý Maurícius*** (Vydavateľstvo SSS), Vladimíra Komorovská – ***Utešená famílie*** (Vydavateľstvo SSS), Zuzana Kuglerová – ***Legenda o Selenovi*** (Trio Publishing).

Literatúra faktu: Viliam Apfel – ***Legenda v kameni*** (Matica slovenská), Ján Čomaj – ***My a čas*** (Vydavateľstvo SSS), Milan Váross – ***Osudy umeleckých zbierok*** (Vydavateľstvo SSS).

Literárna veda a esej: Blažej Belák – ***Slovo robí človeka*** (Vydavateľstvo SSS), Etela Farkašová – ***Paralely a prieniky*** (Vydavateľstvo SSS), Jozef Tatár – ***Umelecký profil Štefana Krčméryho*** (Belianum – Vydavateľstvo UMB).

Literatúra pre deti a mládež: Marta Hlušíková – ***Až raz budem kapitánom*** (Vydavateľstvo Slovart – ilust. Veronika Klimová), Jaroslav Rezník – ***Literárne hádanky*** (Matica slovenská), Viera Švenková – ***Anička a Smejko*** (Vydavateľstvo SSS).

Vyhlásenie víťazov jednotlivých kategórií sa uskutoční 3. júna v Trenčianskych Tepliciach.

-MM-

NONSENS

Prvé podujatie z plánovaného 6-dielneho cyklu Poézia, ktorý organizuje Asociácia organizácií spisovateľov Slovenska, bolo vo štvrtok podvečer 5. mája v bratislavskej reštaurácii MOARÉ na Laurinskej ulici venované poézii nonsensu. Básnik Marián Hatala spoločne s herečkami Zitou Furkovou a Luciou Vráblicovou prečítali ukážky z tvorby známych i menej známych autorov tohto žánru, napríklad Christiana Morgensterna, Joachima Ringelnatza, Ernsta a Hermanna Jandlovcov, Patrika Ouředníka či Ivana Wernischa. O klavírny sprievod sa postarala Ladenka Števárová.

V Galérii Artotéka Mestskej knižnice v Bratislave uviedli 5. mája debutovú prózu Tomáša Lintnera nazvanú ***Sheldon vidí nebo*** (Coolart). Mladý, 19-ročný začínajúci autor, momentálne študujúci anglický jazyk v Brne, tvoril knihu tri roky – pôvodne to mala byť krátka poviedka pre deti, z ktorej sa postupne stala psychologická dráma. Podľa autorových slov oveľa dôležitejšie než samotný príbeh sú emócie, ktoré by mal text v čitateľovi vyvolať. Inšpiráciou boli pre neho známe diela Malý princ či 1984. Besedu moderovala Mirka Šefčíková, o hudobný sprievod sa okrem autora postarali Martin Lang a Jakub Hantabal.

-kz-

POÉZIOU PROTI FAŠIZMU

Vo foajé historickej budovy Univerzity Komenského v Bratislave sa 4. mája objavilo biele plátno, pred ktorým sa v trištvrtehodinovom pásme striedali traja študenti VŠMU – Mirka Durná, Andrej Remeník a Betka Vrzgulová – pri recitovaní protivojnovej a antifašistickej poézie v rámci cyklu podujatí Pokračujme bez fašizmu, ktorý poskytol niekoľko zaujímavých kultúrnych akcií v rámci osláv ku Dňu víťazstva nad fašizmom.

Na plátne za recitátormi sa odohrával smutný a drastický príbeh druhej svetovej vojny – od pochodujúcich armád až po kopy mŕtvol v koncentračných táboroch. Žiaľbohu, v posledných dňoch nie je také isté, že sa nám nad fašizmom v ľudských hlavách naozaj podarilo zvíťaziť, ako o tom svedčia aj aktuálnejšie výjavy, vložené do obrazov situácie spred viac ako sedemdesiatich rokov – od pochodov slovenských neonacistov, schovávajúcich sa za symbol fašistického Slovenského štátu, až po brutálnu bitku pred nitrianskym barom Mariatchi, ktorá sa odohrala len nedávno. Organizátori podujatia tým jasne dali najavo – celkom správne – že odsudzujú fašizmus a akékoľvek formy extrémizmu nielen v starom kabáte, ale i prezlečené do novších mimikrov.

Ostatne, toto potvrdil aj výber básní, poézia v prednese mladých hercov sa stala dominantou podujatia a v reprezentatívnych priestoroch najstaršej slovenskej univerzity naozaj zarezonovala. Prednesené boli napríklad básne Josého Martího (*Hostina tyranov*), Federica Garcíu Lorcu (*Romanca o španielskom žandárstve*), Pabla Nerudu (*Na vysvětlenou*), Vítězslava Nezvala (*Sen*), vrcholy večera predstavovali hlavne dve básne Allena Ginsberga, ktoré sú už svojou povahou predurčené na verejné recitovanie, a prednes známej básne Paula Celana *Fúga smrti*, ktorá je emblematickým a dychvyrážajúcim poetickým svedectvom o holokauste.

Z domácej tvorby zaznelo niekoľko básní Laca Novomeského (*Šperk*, *Nohami hore*) a texty Janka Jesenského (*Koncentrák*), Jána Zambora (*Zvykli sme si na mier*) a ikonická báseň Jána Smreka *Bacardi* (zo zbierky *Hostina*, 1944), z ktorej sú aj nasledujúce známe a veľmi sugestívne verše: *„Ani nebude dobre na svete, / kým ruky, ktoré plnia náboje, / nenavrátia sa ku plneniu fliaš. / Prečo má tiecť len krv? / Nech tečú nápoje! / Nech miesto hromobitia kanónov / znie krotký cengot čiaš.“*

-MM-

SPÄŤ V HRE

FOTO PETER PROCHÁZKA

Zdravotné problémy úspešného českého spisovateľa Michala Viewegha sa istým spôsobom odzrkadlili aj v jeho prózach. Napríklad zbierka poviedok ***Zpátky ve hře*** (2015) vznikla i preto, lebo mal autor problémy s krátkodobou pamäťou, čo mu nedovoľovalo napísať dlhší útvar, napríklad román. Kritika mu tiež vyčítala „ufňukanosť“. Rozprával sa o tom 27. apríla s Dadom Nagyom v kníhkupectve Panta Rhei na Poštovej v Bratislave. Spisovateľ je však rád, že jeho 29. knižka ***Biomanžel***, ktorá nadväzuje na román Biomanželka (všetky Druhé město) a je silno autobiografická, je na tom už z hľadiska obsahu lepšie. Je písaná s výraznou sebairóniou a humorom, autor získal patričný nadhľad, a tak sa cíti byť „späť v hre“. Pri písaní sa často inšpiruje bizarnými správami z novín a k svojmu čitateľovi sa správa, akoby to bol jeho kamarát, za čo ho kritika často obviňuje z exhibicionizmu. Momentálne má rozpracovanú 30. knižku s názvom Dva muži ve člunu, ktorá pravdepodobne vyjde na jeseň.

-bb-

BRAK

BRATISLAVSKÝ
KNIŽNÝ FESTIVAL
BRATISLAVA
BOOK FESTIVAL

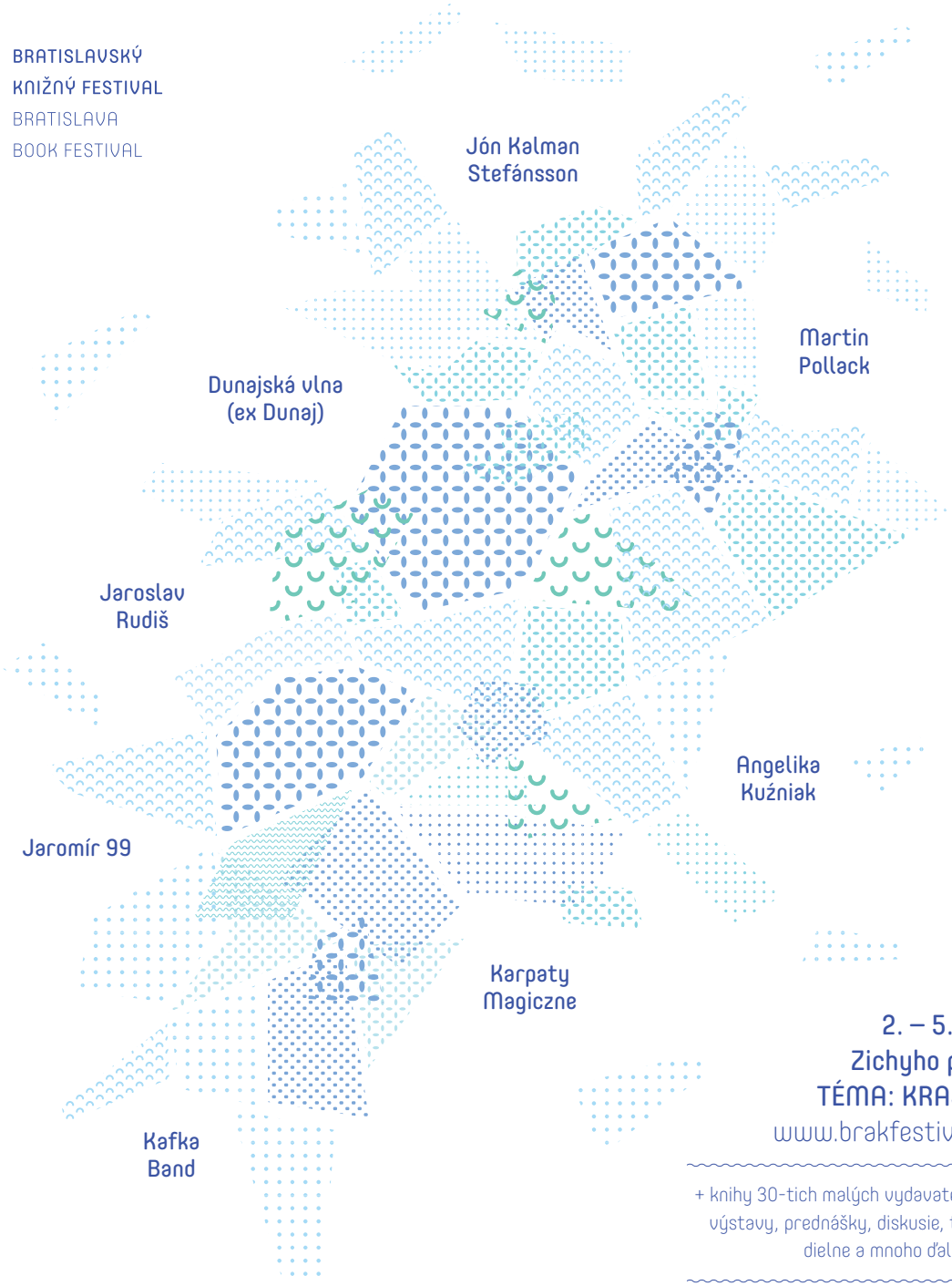

2. – 5. júna
Zichyho palác
TÉMA: KRAJINA
www.brakfestival.sk

+ knihy 30-tich malých vydavateľstiev, výstavy, prednášky, diskusie, tvorivé dielne a mnoho ďalšieho...

Hlavní partneri:

Visegrad Fund

Partneri:

Hlavní mediální partneri:

Mediální partneri:

Z NEDÁVNEJ HISTÓRIE

V bratislavskom kníhkupectve Panta Rhei na Poštovej sa 9. mája stretli moderátor Dado Nagy a autor knihy s názvom ***Odsúdený č. 3359 Štefan Kiripolský*** (Vydavateľstvo Slovart) Juraj Hradský, k diskusii a k aktu krstu sa neskôr pripojila aj jej editorka Zita Ročkárová. Samotná kniha vychádza až po smrti Štefana Kiripolského, ktorý bol väznený za útek z ČSSR, a obsahuje okrem jeho autentického svedectva o praktikách bývalého režimu aj výpovede „špicľov", ktorých naňho komunistickí pohlavári nasadili vo väzení – celkovo je týchto výpovedí 28, teda dvadsaťosem(!) osôb bolo poverených sledovaním jedného(!) človeka. Publikácia ďalej obsahuje (okrem vynikajúceho námetu na beletrizovanie, ako poznamenal Dado Nagy) rozprávanie bezpečnostného riaditeľa Rádia Slobodná Európa, v ktorom Kiripolský istý čas pôsobil ako reportér, a uzatvára ju doslov Antona Srholca. Autorské vklady Juraja Hradského predstavujú aj všeobecnejší exkurz do situácie okolo rokov 1948, 1968 a 1989, čím publikácia dostáva aj rozmer nadindividuálnej výpovede. Knihu ***Odsúdený č. 3359 Štefan Kiripolský***, ktorej vydaniu po roku 1989 zabránili „ľudia zo starých poriadkov" (ako ich Kiripolský nazýval), pokrstili zemiakovými šupkami, ktoré boli pre vyhladovaných politických väzňov komunistického režimu po niekoľkodňových pobytoch na samotke „hlavným chodom".

-MM-

V roku 2008 sa Juraj Šebo pustil do čitateľsky príťažlivého projektu: rozhodol sa postupne predstaviť jednotlivé dekády 20. storočia. Zatiaľ vyšlo sedem kníh o siedmich desaťročiach. Keďže autor nevydáva tituly chronologicky, k tridsiatym rokom minulého storočia sa dopracoval v roku 2015. Všetky dekády dostali akýsi prívlastok (vojnové, budovateľské, zlaté, normálne, reálne atď.), na toto obdobie sa ušiel prívlastok ***Krízové roky 30.*** (Marenčin PT). Z politologického hľadiska boli skutočne až dramaticky krízové (nástup Hitlera k moci, mníchovská dohoda, viedenská arbitráž, rozpad Československa, vznik Slovenského štátu, začiatok vojny…), no Šebo sa do analýzy týchto udalostí nepustil. Zameriava sa na každodenný život ľudí, na všedné historky. Všíma si dianie v kultúre, filme, divadlách, neobchádza kuriozity, ktoré priniesol život, drobné správy zo športových udalostí tých čias… Nevynecháva ani povolania, ktoré pohltila minulosť, no v tridsiatych rokoch boli na výslní. Zaujímajú ho technické vynálezy (lietajúci vlak, elektrická gitara, parkovacie hodiny, kopírka atď.), no pripomína aj zabudnuté vynálezy, ktoré sa neosvedčili (napr. rádioklobúk). Svet v tých časoch písal aj svoju čiernu kroniku, ktorej pazúry nevynechali ani život u nás (výbuch na Patrónke v roku 1930, o rok neskôr požiar vo Vysokých Tatrách, záhadná smrť maliara Zola Palugyaya v roku 1936…). Juraj Šebo sa ani v tejto knihe neodklonil od žánru „novinových drobničiek", v niekoľkých vetách ilustruje a pripomína zaujímavé udalosti.

Rovnaký spôsob písania použil aj vo svojej ďalšej knihe ***Bratislavské korzo*** (Marenčin PT 2015). V nej sa zameral na vykreslenie promenády mladých ľudí v Bratislave, na korzo, *„ktoré bolo fenoménom pre mladú generáciu"*. Autor pripomína, že zažil zlaté obdobie korza, datuje ho do rokov 1952 – 1972. A kedy korzo žilo? *„Večer čo večer sa priestory medzi Michalskou bránou, Hviezdoslavovým námestím a ďalej až k Dunaju zapĺňali stovkami mladých ľudí. Prechádzali sa tu – korzovali z jedného konca na druhý."* Juraj Šebo si po krátkej histórii korza všíma to, čo bolo jeho charakteristickým znakom: cukrárne, obchody, kaviarne, niektoré typické či kuriózne postavy (Schöne Náci, Sidónia, predavačka syrov, kolportér Vičan, zmrzlinový kráľ Čazim Razim). Časť knihy venuje nielen vlastným spomienkam, ale oslovil aj viacerých známych ľudí, ktorých stretol v zlatých časoch Korza. Medzi nimi boli herec Juraj Kukura, sochár Tibor Bártfay, kulturista Juraj Višný, herečka Sylvia Turbová, spevák Meky Žbirka… So spomienkami na korzo sa s autorom podelili i hudobník Ľubo Belák, hokejista Jozef Golonka, režisér Juraj Lihosit, hudobník Braňo Hronec a mnohí ďalší. Záver knihy tvorí žánrový slovník výrazov, ktoré sa pri komunikácii na korze najčastejšie používali.

Mládež hrá v dejinách spoločnosti dôležitú úlohu. Jej elán, náchylnosť pochopiť a presadiť nové myšlienky sú obdivuhodné. Naše dejiny sú príkladom toho, že to bola práve mládež, kto sa významne zúčastňoval na dejinných premenách, pravda, často na základe viacerých diametrálne odlišných ideológií.

Autor knihy ***Zväzáci (1945 – 1970)*** (Vydavateľstvo Slovart 2015) Rudolf Belan sa pokúsil odkryť tú časť mládežníckeho hnutia, ktoré sa u nás formovalo po druhej svetovej vojne. Mládež prežívala povojnové nadšenie a s chuťou pomáhala postaviť na troskách novú spoločnosť (Trať mládeže, znovuvybudovanie vypálenej obce Baláže, Trať družby atď.). V silu novej spoločnosti neverila iba mládež, ale aj celý rad inteligencie, spisovateľov, hudobníkov a umelcov, ako o tom svedčí denník Pravda (26. máj 1946), kde „elita národa" deklarovala, že *„jedine Komunistická strana môže splniť túžby národa, zaručiť jeho lepšiu budúcnosť"*. Pod týmito slovami boli podpísaní Andrej Bagar, Ladislav Čemický, Martin Gregor, Pavol Horov, Alexander Matuška, Alexander Moyzes, Ladislav Novomeský, Dominik Tatarka, Ján Želibský a ďalší. Až budúcnosť ukázala, že nastúpená cesta je hrboľatá a mnohí z „elity" zmenili na vývoj spoločnosti svoj názor. Preto aj história mládežníckeho hnutia zaznamenala viacero etáp: mládež po období nadšenia prežívala hrôzy 50. rokov charakterizovaných vykonštruovanými procesmi s vymyslenými vlastizradcami. Na krátky čas sa nadýchala ducha demokratizácie v 60. rokoch minulého storočia a jej história pokračovala po začiatok normalizácie po okupácii Československa vojskami Varšavskej zmluvy. »

» Podujať sa vykresliť tieto obdobia nie je jednoduché, pretože, ako je presvedčený autor, *„názory na zväzácku minulosť sú dnes rôzne“*. Kritika tohto obdobia, ktorého neoddeliteľnou súčasťou bola mládež, súvisí s celkovým hodnotením vývoja spoločnosti od ľudovodemokratického zriadenia cez socializmus až po spoločnosť s prvkami kapitalizmu. Preto je pozoruhodné, že na úlohu mapovať knižne celé mládežnícke hnutie sa podujal autor, ktorý z tejto generácie vyšiel a bol dlhoročným funkcionárom zväzu mládeže a pionierskej organizácie, dvoch pilierov, na ktorých sa v tých časoch vychovávala mladá generácia. Rudolf Belan sa dokázal s nadhľadom a kriticky zamyslieť nad minulosťou, čo je základom jeho pokusu o pravdivosť pohľadu. Pri koncipovaní svojho ojedinelého diela postupoval na základe osobných zážitkov a skúseností. Svoje pohľady na vtedajšiu ľudovodemokratickú a socialistickú realitu podporil i radom konkrétnych dokumentov, stenografických záznamov a novinových citátov. Z jeho textu vyplýva, že mu išlo o čosi viac než len o taxatívne vymenovanie činností mládežníckych organizácií – išlo mu predovšetkým o zachytenie vtedajšej reality, kontextu doby a o nadhľad či objektivizáciu deformujúcich pohľadov na minulosť. Poukázal aj na to, že uskutočniť progresívne ciele v čase, keď článok č. 4 Ústavy ČSSR hovoril o vedúcej úlohe komunistickej strany v spoločnosti, bolo nemožné. Čosi nové, progresívne, sa dalo dosiahnuť hádam iba v krátkom období „pražskej jari,“ ktoré však zmrazila „bratská pomoc“ armád Varšavskej zmluvy.

Rudolf Belan sa nevyhýba analýze vnútorných problémov vo zväze mládeže a v pionierskej organizácii a určitému nepokoju, ktorý medzi mládežou vládol (študentské udalosti v roku 1956, strahovské udalosti v roku 1967, protest proti okupácii Československa, rozporuplnosť názorov v mládežníckej organizácii či vznik viacerých mládežníckych organizácií koncom šesťdesiatych rokov). Vo svojom texte obrátil pozornosť aj na prácu printových médií pre mládež (pozitívna úloha mládežníckeho denníka Smena, premena Pionierskych novín na časopis pre chlapcov a dievčatá Kamarát) či rôznosť názorov pri vydavateľskej činnosti sprostredkujúcej knihy pre mladú generáciu. Belan napísal knihu o zväzákoch a pionieroch *„tak, ako to zažil“*, čo je veľký prínos, pretože tejto oblasti sa u nás zatiaľ nikto nevenoval. Je to jeho subjektívny pohľad, a preto aj kniha ***Zväzáci (1945 – 1970)*** v sebe nesie zárodky polemiky a provokuje na názorové strety, lebo autor je presvedčený, že *„rovnako ako je záujem veci objasniť, je aj záujem veci zamlčať“*.

IVAN SZABÓ

súťaž

Kniha esejí a komentárov Jána Liteckého Švedu ***PravDADA*** (Post Scriptum – Politickí väzni – Zväz protikomunistického odboja 2015) analyzuje síce najmä súčasnú spoločenskú situáciu, ale vychádza pri tom z historických udalostí, ktoré prispeli k jej formovaniu a sú v súčasnosti stále aktuálne, napríklad rozpad Československa a vznik Slovenského štátu, udalosti augusta 1968, Nežná revolúcia a jej dôsledky… Autorov uhol pohľadu je, podobne ako v predchádzajúcich zbierkach politických statí Labyrint – Hlavou o múr a Oko uragánu – konzervatívny, teda orientovaný kresťansky a národne. Napriek náročným témam sa usiluje vniesť do svojich glos nadhľad aj irónium. Časť príspevkov bola uverejnená v rôznych časopisoch. O publikáciu môžete súťažiť zaslaním kupónu vydavateľstva Post Scriptum na adresu redakcie.

JUBILANTI *
OD 27. MÁJA DO 29. JÚNA

27. 5. 1939 – **Alta VÁŠOVÁ**, prozaička, autorka kníh pre deti a mládež, scenáristka
27. 5. 1950 – **Mária PUŠKÁROVÁ**, prekladateľka
27. 5. 1989 – **Jakub POKORNÝ**, básnik, prozaik
28. 5. 1922 – **Nora GRAJCIAROVÁ**, poetka, autorka kníh pre deti
28. 5. 1971 – **Marek VADAS**, prozaik
30. 5. 1951 – **Zuzana STANISLAVOVÁ**, literárna vedkyňa
30. 5. 1989 – **Jano HARGAŠ**, prozaik
31. 5. 1966 – **Lenka GAHÉROVÁ**, prozaička, autorka kníh pre deti
31. 5. 1970 – **Peter DAROVEC**, literárny vedec a kritik
2. 6. 1922 – **Božena MAČINGOVÁ**, autorka kníh pre deti a mládež, dramatička
2. 6. 1946 – **Peter GLOCKO**, prozaik, autor literatúry pre deti a mládež, scenárista
2. 6. 1947 – **František MIKLOŠKO**, autor literatúry faktu
2. 6. 1963 – **Iva VRANSKÁ ROJKOVÁ**, prozaička, autorka kníh pre deti
2. 6. 1977 – **Andrej HABLÁK**, básnik
3. 6. 1940 – **Viliam APFEL**, autor literatúry faktu
3. 6. 1979 – **Ľubica SOMOLAYOVÁ**, poetka
4. 6. 1939 – **Ján PAULINY**, autor literatúry faktu, prekladateľ
4. 6. 1971 – **Vanda ROZENBERGOVÁ**, prozaička
5. 6. 1965 – **Danuša DRAGULOVÁ-FAKTOROVÁ**, poetka, prozaička, autorka kníh pre deti a mládež, literárna kritička
6. 6. 1936 – **Peter KOVÁČIK**, prozaik, autor kníh pre deti a mládež, dramatik, scenárista
7. 6. 1942 – **Hana KOŠKOVÁ**, poetka
7. 6. 1944 – **Nora BARÁTHOVÁ**, prozaička
8. 6. 1956 – **Teodor KRIŽKA**, básnik, prekladateľ
8. 6. 1977 – **Marta FARTELOVÁ**, prozaička
8. 6. 1981 – **Martin DZÚR**, básnik
9. 6. 1923 – **Vít UŠÁK**, básnik, autor kníh pre deti, prekladateľ
9. 6. 1931 – **Jaroslava PAŠIAKOVÁ**, literárna historička a kritička
9. 6. 1951 – **Jana KANTOROVÁ-BÁLIKOVÁ**, poetka, prekladateľka
11. 6. 1940 – **Marina ČARNOGURSKÁ-FERANCOVÁ**, prekladateľka, sinologička, filozofka
13. 6. 1931 – **Ivan ENGLER**, prozaik, scenárista, autor rozhlasových hier
13. 6. 1934 – **Jozef PAVLOVIČ**, prozaik, dramatik, autor kníh pre deti a mládež, scenárista
13. 6. 1947 – **Danica JAKUBCOVÁ**, poetka, publicistka
14. 6. 1942 – **Mila HAUGOVÁ**, poetka, prekladateľka
14. 6. 1951 – **Marián REISEL**, básnik
16. 6. 1974 – **Juraj ČERVENÁK**, prozaik, publicista
17. 6. 1964 – **Kamil ZBRUŽ**, básnik
18. 6. 1933 – **Miroslav JANEK**, publicista, prekladateľ
19. 6. 1966 – **Agda Bavi PAIN**, básnik, prozaik, scenárista
20. 6. 1950 – **Alfonz LUKAČIN**, prozaik, dramatik
20. 6. 1995 – **Michaela IZSÁKOVÁ**, prozaička
21. 6. 1934 – **Ivan CVRKAL**, literárny vedec, prekladateľ
21. 6. 1950 – **Jana BODNÁROVÁ**, prozaička, poetka, dramatička
22. 6. 1956 – **Štefan ŠIMKO**, prozaik
23. 6. 1947 – **Zuzana CIGÁNOVÁ**, prozaička
23. 6. 1947 – **František KOLI**, literárny vedec
23. 6. 1973 – **Peter KRIŠTÚFEK**, prozaik
23. 6. 1986 – **Marek ZÁKOPČAN**, prozaik
24. 6. 1938 – **Gregor PAPUČEK**, básnik, autor kníh pre deti, prekladateľ
24. 6. 1950 – **Ivan Miroslav AMBRUŠ**, básnik, prekladateľ
27. 6. 1931 – **Peter LIBA**, literárny vedec
27. 6. 1941 – **Pavel VILIKOVSKÝ**, prozaik, prekladateľ
27. 6. 1957 – **Dana HLAVATÁ**, prozaička, dramaturgička
27. 6. 1964 – **Bea BAZALOVÁ**, prozaička
28. 6. 1947 – **Zuzana BAKOŠOVÁ-HLAVENKOVÁ**, teatrologička
28. 6. 1949 – **Marta PODHRADSKÁ**, poetka, prekladateľka
29. 6. 1990 – **Evelin ČERVIENKOVÁ**, prozaička

KUPÓN » do 30. júna
KUPÓN POST SCRIPTUM

AMBIENTNÁ ATMOSFÉRA, FRAGMENTY A FRAKTÁLY

FOTO MAREK ŠULÍK

Spisovateľ a režisér Peter Krištúfek odštartoval 20. apríla šnúru podujatí so svojou novou knihou ***Telá*** (Artforum). Viac o nej sa dozviete z nasledujúceho rozhovoru a recenzie.

Čo zvyčajne cítiš krátko po vydaní novej knihy? Úľavu, očakávanie, radosť, únavu?
Je to kombinácia všetkých štyroch vecí, najviac asi radosť a očakávanie, ako na ňu budú reagovať čitatelia. A zvyčajne sa teším aj na čítačky a besedy, pretože vydaním knihy sa nič nekončí. I keď na to, ako ju budú vnímať a čítať ostatní, od tej chvíle už nemám žiaden vplyv. Kedysi ma to hnevalo, ale dnes som rád, ak si v mojej knihe každý nájde, čo chce. Najvtipnejšie je, keď sú to veci, čo som tam vôbec nedal.

Kedy si si uvedomil, že tvoja najnovšia kniha bude venovaná témam spojeným s ľudským telom a telesnosťou?
Výnimočne – pretože to nebýva mojím zvykom – mi to bolo jasné už od začiatku. Telesnosťou a vnímaním tela som sa zaoberal už v predošlých knihách a často bez toho, aby som si to takto uvedomil. A nápad so slávnou mnemotechnickou pomôckou, ktorá sa používa pri šokových stavoch – čiže v situáciách, keď je telo v ohrození – teplo, ticho, tekutiny, tíšenie bolesti a transport, som mal odložený už dávno predtým. Tak sa teraz volajú jednotlivé časti románu Telá.

Tvoje postavy vyjadrujú niekedy k otázkam sexuality či smrti až mierne cynický odstup. Je to istá forma obrany?
Samozrejme, rovnako, ako je obranou čierny humor. Ale má to aj mnoho ďalších rovín, čo by bolo na celú knihu.

Tvoje prózy takmer vždy vychádzajú z presných a konkrétnych fragmentov reality, ktorú však modifikuješ svojím spôsobom – selektuješ, kombinuješ, redukuješ. Mohol by si uviesť nejaký príklad svojho prístupu k literárnemu spracovaniu niečoho, čo ťa zaujme?
Veľmi intenzívne pozorujem svet okolo seba, pretože ma to baví. Na druhej strane veľa času trávim vo svojich predstavách a rád si vymýšľam. Kúsky reality, ktoré si povyberám, zhodnoverňujú moje vymyslené príbehy. Ak mám povedať príklad – jedna zo štyroch hlavných postáv Tiel, Filip, je voľnomyšlienkársky človek, ktorý má najradšej svoju slobodu. Zamestná sa vo veľkom sklade na konci mesta, kam si ľudia odkladajú nepoužitý nábytok, knihy a rozličné ďalšie predmety, je to akoby ich podvedomie. Filip nemá žiadnu zodpovednosť a takmer žiadne povinnosti, len občas niekoho pustí dnu a odprevadí k jeho skladovému priestoru. Filipovi v podstate aj závidím, ale je vymyslený. Išiel som teda do podobného skladu v Petržalke a odpozoroval som niekoľko konkrétnych detailov, ktoré to všetko oživili. Niekedy postupujem naopak – skvelá príhoda z reálneho života sa prihodí hrdinovi mojej knihy, prípadne občas vznik tej postavy priamo inšpiruje. Podávam ju však v inom kontexte a súvislostiach, takže ten, kto ju zažil, sa často ani nespozná.

Je citát Erika Satieho v úvode knihy metaforou toho, o čo ti v prípade tejto prózy šlo – najmä po formálnej stránke?
Som nadšeným poslucháčom minimalistickej a ambientnej hudby, za praotca ktorej sa pokladá práve Erik Satie, a jeho výrok o hudbe, ktorá znie niekde v pozadí a „nevtiera sa do konverzácie“, mi dlho ležal v hlave. V hudbe, o ktorej hovorím, je melódia potlačená a dôležitý je pocit a atmosféra. Keď prirovnáme melódiu k príbehu – podobne som postupoval pri písaní Tiel, príbeh je kdesi v druhej až tretej rovine a dôležitý je pocit a prežívanie vlastného tela v rozličných situáciách.

Akú úlohu plnia rôzne bizarné fakty, ktorými svoje texty často ozvláštňuješ?
Sám takéto fakty vášnivo zbieram a pri samotnom písaní sa nikdy nepýtam, čo má to či ono znamenať a vyjadrovať, takto to u mňa nefunguje. Bizarné fakty sú krásne a takto nad tým premýšľajú aj niektoré moje postavy.

Prečo je pre teba taká dôležitá vizuálna stránka knihy a prečo tak rád spolupracuješ práve s grafickým dizajnérom Palom Bálikom?
Často to opakujem, ale Palo Bálik je človek, ktorý ma naučil, ako má vyzerať kniha. Do stretnutia s ním som v tom len tápal a zvyčajne som nebol spokojný. Od Domu hluchého, pri ktorom sme si padli do oka a spriatelili sa, sa jeden druhého držíme. Pre nás oboch je veľmi zaujímavé mať rovnocenného partnera pri tvorbe vizuálu knihy, navzájom sa inšpirujeme, čo nebýva zvykom, pretože autor a knižný grafik zvyčajne komunikujú len málo. Kniha má byť pekný a funkčný predmet a jej vonkajšia podoba by mala dôsledne vystihovať to, čo sa nachádza vnútri. O každej z kníh, ktoré sme robili s Palom – Dom hluchého, Atlas zabúdania, Ema a Smrtihlav a Telá – by sa dalo niekoľko hodín rozprávať, pokiaľ ide o odkazy, metafory a alúzie na obálke, predsádke alebo v samotnom tele knihy.

S Kornelom Földvárim – asi najväčším a najvášnivejším slovenským knihofilom – ťa spájalo priateľstvo a láska ku knihám. Nahral si s ním knihu spomienok a si asi jediný, komu dovolil „usporiadať“ svoju zbierku kníh. Ako si na tieto aktivity spomínaš?
Kornel je pre mňa jedným z tých ľudí, o ktorých sa hovorí, že sú nenahraditeľní. Spolu s ním odišla jedna časť môjho sveta. Som poctený tým, že do mňa vložil dôveru a ešte za jeho života sme začali upratovať knižnicu, ktorou bol v podstate celý jeho byt. Pokračujem v tom dodnes, spolu s pani Naďou Földváriovou. Výsledkom by mala byť Knižnica Kornela Földvári, kde budú uložené najdôležitejšie Kornelove knihy. Podobne je to aj s biografiou, ktorú mi rok pred smrťou odovzdal do rúk a povedal, nech ju dokončím sám. Už predtým sme nahrali jeho rozprávanie, ktoré som usporiadal a dal mu formu. Dúfam, že Kornelova najvýznamnejšia kniha čoskoro príde na svet.

Podobne ako Kornel si tiež zberateľom kníh, hoci trochu iného typu ako on. Čo presne zbieraš?
Zaujíma ma kniha ako predmet – to znamená

rozličné bibliofilské vydania a staré tlače, čo sú knihy spred roku 1800. Jazyk a obsah rozprávania často už nie sú dôležité a do popredia sa dostáva estetická stránka týchto kníh.

Niekoľko tvojich predchádzajúcich kníh sa venovalo témam našej histórie v 20. storočí. Čo tento tvoj záujem vyvolalo?

Na začiatku bol záujem o rodinnú históriu a potom o rozličné slovenské historické udalosti, o ktorých akosi mlčíme alebo na ne priamo zabúdame. Mám však rád príbehy a dokonca občas aj mystifikácie, takže som nenapísal literatúru faktu ani rodinnú kroniku, ale román, konceptuálnu knihu a novelu.

Ako vnímaš najväčšie nástrahy písania próz z nedávnej slovenskej histórie?

Úskalím je politická angažovanosť, tá v dobrej beletrii a poézii nemá čo hľadať. Ak sa literatúra stane komunistickou, fašistickou alebo náboženskou agitkou, niečo s ňou nie je v poriadku. Ostatné prípadné nástrahy sa dajú prekonať tým, že si autor bude kráčať svojou cestou a robiť to, čo ho baví. Nie to, čo od neho chcú čitatelia alebo vydavatelia. Najväčšou chybou je opakovať to, čo už raz bolo úspešné.

Aký druh prózy ťa ako čitateľa dokáže (momentálne) zaujať?

Z prózy ma to vždy najviac ťahalo k beletrii. Ak mám prezradiť, čo je súčasťou môjho súkromného „tsundoku" – čiže hŕby neprečítaných kníh na nočnom stolíku – sú tam dva staršie romány Michela Houellebecqa, jeden Michel Faber, László Krasznahorkai, Thomas Bernhard a Denis Diderot. Veľmi rozmanitá spoločnosť. A kopa poézie.

Tvoje knihy vyšli v prekladoch do viacerých jazykov. Máš pocit, že slovenská próza má šancu na výraznejší úspech na zahraničných knižných trhoch? Čo je toho predpokladom?

Slovensko sa musí naučiť propagovať svoju kultúru v zahraničí, ale na to ju Slováci najprv musia začať brať vážne – stále sme kdesi pri valaškách, krojoch a vyrevovaní na hory, čo už dávno nikoho nezaujíma. Sami seba nevieme doceniť – a to som čítal už u Štúra. Do propagácie našej literatúry v zahraničí musí štát výrazne investovať. Krajiny, ktoré tak spravili, zažívajú veľký zahraničný úspech, príkladom môže byť Maďarsko, ale aj Česko. Ak ukážeme, že sme kultivovaní a máme čo povedať – a to evidentne máme – zažijeme aj záujem zo zahraničia. Mám veľa príkladov z mojich zahraničných ciest s Domom hluchého – v Británii chodilo na besedy množstvo ľudí, na neznámeho autora z neznámej krajiny. Rozhodujúca je aj práca zahraničného vydavateľa na propagácii, pretože pozná možnosti a podmienky, vie odhadnúť knižný trh. V tomto je skvelé napríklad poľské vydavateľstvo Klimaty, Dom hluchého je tam nominovaný na dve veľké literárne ceny. Okrem toho môj román vyšiel v arabčine a češtine, pripravuje sa holandské, bulharské, maďarské a amharské vydanie. Autor by mal byť pripravený o svojej knihe hovoriť a aj využiť rozmanité možnosti.

Je podľa teba v slovenských podmienkach možné, aby kniha bola súčasne kvalitná aj komerčne zaujímavá? Alebo sú to dva úplne rozdielne svety?

Túto otázku riešia ľudia už niekoľko storočí. Odpoveď je – áno, občas to ide, ale museli by sme si presne definovať, čo je to „kvalitná" kniha a čo presne znamená „komerčný úspech".

Obligátna otázka na záver – čo nové pripravuješ?

Mám rozpísaný román Lady Xanax, pán Snehulienka a ja, v ktorom opisujem súčasný svet očami človeka, ktorý predstiera, že je blázon. Samozrejme v tej knihe veľmi relativizujem slovo „normálnosť", čo je pre mňa dôležitá téma. Neviem, kedy tú knihu dokončím, ale baví ma to. A podľa novely Ema a Smrtihlav by som chcel nakrútiť film, máme už menší grant a druhú verziu scenára.

A predsa len ešte jedna zásadná otázka – tešíš sa na obed?

Na obed sa teším vždy – najmä preto, že neviem, či bude dobrý alebo zlý. Mám rád prekvapenia. A zlé obedy sú skutočná výzva.

DADO NAGY

Novú knihu Petra Krištúfka ***Telá*** (Artforum 2016) otvára trefný citát skladateľa a klaviristu Erika Satieho o tom, že sa musíme *„prepracovať k hudbe, ktorá bude súčasťou hluku okolia, ktorá ho vezme do úvahy"*. Už tu sa ohláša prvý indikátor rozbiehavosti textu, ten sa teda namiesto príbehovosti – naozaj, fabula je až banálna (zrejme cielene) – orientuje na akési konotačné radiály, vyvolávajúce efekty spojené len veľmi voľne s tým, čo sa v knihe „odohráva".

Namiesto sledovania osudov protagonistov (ktoré sú nielen banálne, ale synonymicky aj presentimentalizované, klišéovité a konvenčno-nudno-nezaujímavé) viac upútajú pozornosť jednotlivé kúsky textu, a to od odkazov na hudbu (okrem Satieho aj názov poslednej časti *Antifóna*, ktorý sprítomňuje rozmer refrénovitej rekurzie, vyvolávajúcej efekt monotónnosti, aký zrejme v našich málo vzrušivých a pokojných životoch zažívame pomerne často), výtvarné umenie (priložené obrázky totiž nepôsobia „len" ako ilustrácie, ale viac ako ďalšie „priame odbočky" z textu), cudzie jazyky (tu ma obzvlášť potešilo zaujímavé zapracovanie dvojice slov: Tsundoku z japončiny a Waldeinsamkeit z nemčiny) a iné. Treba oceniť, že tieto prvky sú v ***Telách*** sprítomnené nenásilným spôsobom a nevyznievajú teda ako samoúčelné manifestovanie autorskej erudície.

Takéto odkazy sú dopĺňané a vyvažované opäť „obyčajnými" vnemami, ktoré sa v každodennosti vyskytujú na celkom pravidelnej báze – napríklad neurčitý pocit tepla alebo dobre známy zvuk vysýpania kontajnera so sklom v nekresťansky rannej hodine. Spomínaná neurčitosť (a de facto aj neschopnosť človeka presne myšlienkovo uchopiť výsek reality) je jedným zo základných kameňov knižky a jej rôzne podoby sa tematizujú prostredníctvom obrazných vyjadrení, ako je to možné vidieť v tejto pasáži: *„Viktor ešte chvíľu premýšľal nad tým, aké to je, keď niekto ukončí život vlastnou rukou. No, teda ani koniec života ako definitívnu udalosť si nevedel veľmi predstaviť, maximálne sa dostal k čomusi, čo pripomínalo vypnutie televízora hlboko v noci, keď je človek unavený a beztak pri ňom neustále zaspáva."*

Autor však ide ešte ďalej a takto hmlisto nevykresľuje len entity a javy okolo nás, ale aj samotného človeka, pre ktorého v závere knihy vynájde pomenovanie *„ľudské fraktály"* . S týmto výrazom ostatne zrejme súvisí aj prvoplánovosť „zápletky" a tematizovaná sivosť bežného života – v závere si tak treba položiť otázku: Akým spôsobom do tohto všetkého zapadá konotácia 5T, teda zásad prvej pomoci pri šoku (teplo, tíšenie, transport, ticho, tekutiny), ktorá knihu kompozične organizuje? Neviem, či hádam správne, ale možno sa tu poukazuje najmä na nadradenú kategóriu organizmu, ktorému sa takýmto spôsobom pomáha v návrate do normálneho fyziologického stavu (veď kniha sa volá ***Telá***!), teda tieto zastrešujúce pojmy (aj v súčinnosti s tematizovaním smrti) vypovedajú o (možno až prízemnej) ľudskej telesnosti, o starostlivosti o naše telá a lipnutí na nich, čo zasa môže vypovedať o tom, ako si vieme (ne)vážiť ducha a intelekt.

MATÚŠ MIKŠÍK

NA STOPE

V roku 2005 sa Američanovi Mattovi Mosleymu podarilo v Amazonskom pralese náhodne natočiť motýľa morpho purpureus, ktorý údajne vyhynul pred vyše dvesto rokmi. Následne bol Mosley zavraždený domorodcami. Videozáznam a denník, ktorý sa po rokoch objavuje, vzbudil obrovskú senzáciu.

S dobrodružným románom ***Vtáčkar*** z Vydavateľstva Tatran sa debutant Marek Boško odvážil vybrať do vskutku vzdialenej krajiny. Amazonský prales je veľkou záhadou, niektoré jeho tajomstvá ešte stále neboli vyriešené.

Žánrovo ľahko identifikovateľný ***Vtáčkar*** ponúka presne to, čo od dobrodružného románu na štýl edície *Stopy* možno očakávať. Charakterovo typické postavy, akčný a rýchly dej, nečakaná zápletka a ešte prekvapivejšie rozuzlenie. Množstvo postáv, ktorých príbehy nám autor predstavuje na začiatku v samostatných kapitolách, sa sprvu javia ako vzájomne nesúvisiace. Spoločné majú napokon len jediné. Túžbu vypraviť sa do amazonskej džungle, kam sa odváži len málokto, aby našli Stratené mesto, ktoré má pre každého z protagonistov priniesť iný zisk. Vedúci výpravy, zámožný Carlos Vargas, tak na ňu zláka sympatickú odborníčku na motýle Líviu Sanchezovú. Jej úlohou je nájsť oblasť, kde by mohli hľadať. Simon Rimmel,

> ***„Divosi bojazlivo povychádzali z úkrytov a váhavo sa približovali k plavidlu, pripravení znovu utiecť do pralesa, keby sa náhodou hovoriaci kameň znovu rozozvučal. ‚Veď je to len magič,' povedal Randy Ribbs…"***
>
> Vtáčkar

francúzsky profesor lingvistiky, dlhé roky neúspešne pátra po mýtickom meste. Výprave pomáha svojimi jazykovými znalosťami. A napokon trochu záhadný IT expert Randy Ribbs, ktorý sa ukáže ako kľúčová osoba. Tím uzatvárajú najatí ochrancovia tvoriaci v knihe akúsi odľahčujúcu rovinu. Ich vzájomné podpichovanie a žargón, do ktorého sa čitateľ rýchlo dostane, udržuje príbeh v tak trochu komickom podtóne, napriek neustálemu smrteľnému nebezpečenstvu. Tomu pomáhajú aj Boškove časté úsmevné metafory a prirovnania.

Stratené mesto má byť údajne aj Vargasovým cieľom, no výprava veľmi rýchlo zistí, že niečo nie je v poriadku. Okrem samotných exotických nástrah a rozhnevaných domorodcov Yaripkuriov je im v pätách taktiež takzvaný Vtáčkar. Ramon Torres je nebezpečný kriminálnik. Prezývku Vtáčkar dostal podľa pavúka, ktorého uhryznutie je smrteľné. Utiekol z väznice len krátko pred prepustením, aby mohol so svojimi kumpánmi Vargasovej posádke sekundovať.

Prirovnania a rozmanité poznatky, ktoré sú pri tomto type knihy nevyhnutné, nechýbajú ani ***Vtáčkarovi***. Práve naopak. Priam obdivuhodné znalosti o prírode, zvieratách, histórii či geografii vzájomne spolupracujú, vďaka čomu sa môže každý krok a rozuzlenie oprieť o pevnú pôdu vedomostí niektorého z členov výpravy. Až na pár frazeologizmov a prirovnaní príznačných pre Európu v texte takmer vôbec nebadať, že Amazonský prales nie je autorovým domovom. Na prvý pohľad zbytočné podrobnosti a momenty, ktoré Boško využíva, sa, ako to už pri správnej dobrodružno-kriminálnej tematike býva, stanú kľúčovými. Vďaka tomu nesie príbeh náboj prekvapenia, ten udržiava čitateľa po celý čas v strehu. Autor tak svojou odvážnou prvotinou dokázal uchopiť a napísať celistvý a plnohodnotný akčný román so všetkým, čo k nemu patrí.

VERONIKA JÁNOŠÍKOVÁ

> ***„Indiáni už videli veľa rán, ale niečo takéto ešte nikdy. Hlboké rovnobežné rezy na chrbte bieleho muža sa hýbali. Hemžili sa červami. Jeden z Indiánov vzal krútiaceho sa červa medzi prsty a držal ho pred Glassom, aby ho videl. Glass zvreskol od hrôzy…"***
>
> Zmŕtvychvstanie

Knihu ***Zmŕtvychvstanie: Revenant*** (Vydavateľstvo Motýľ 2016) v sériovom preklade Slavomíra Hrivnáka ani netreba predstavovať. Chodníček k čitateľom jej vyšliapal už oscarový film natočený podľa námetu. A ako to býva, vo vzduchu ostáva visieť večná otázka: je lepšie literárne alebo filmové spracovanie? Obe médiá majú čosi do seba, nejaké pre a proti sa vždy nájdu podľa našich osobných preferencií. No aj tak. Pre dnešnú mainstreamovú kinematografiu typický príliš rýchly sled scén nie je to isté ako dychtivé otáčanie strany za stranou. Kým s nemým úžasom sledujeme film a raz-dva je po ňom, každá stránka tejto knihy umožňuje oslobodiť vlastnú fantáziu bez obmedzení, dať jej toľko priestoru, koľko potrebuje. Silný vizuálny charakter dobrodružného románu ***Zmŕtvychvstanie*** o neobyčajnej húževnatosti človeka túžiaceho po pomste hovorí jednoznačné „pre". Majestátne stolové hory Spojených štátov amerických, mohutná rieka Mississippi, krvilačný grizly a ešte krvilačnejšie kmene indiánov. A tam, uprostred panenskej divočiny, skupina tvrdých chlapov, ktorí sa vydávajú na dlhé mesiace loviť zver. Zomierajú oskalpovaní či dodriapaní divou zverou, štvaní nekompromisným počasím, neustále hladní, unavení. Tvrdé podmienky ich okresali natoľko, akoby už ani neboli ľudskými bytosťami. Veľa fyzického utrpenia lovcov mení aj vnútorne. Autor Michael Punke nezanedbáva ani túto rovinu. Popri hlavnej dejovej línii odohrávajúcej sa v rokoch 1823 až 1824 nám jedného po druhom predstavuje – ich charakterové vlastnosti, úryvky z ich minulých životov. Nájde sa tu pestrá paleta charakterov – od tých najskazenejších mužov až po mladíka s takmer čistou dušou. A, samozrejme, hlavný hrdina – bývalý námorník, pirát a skúsený traper (lovec) Hugh Glass, ktorý *„strávil v divočine roky. Bol ako kýl, ktorý spevňoval kostru lode, a dodával ostatným neochvejnosť už len svojou prítomnosťou"*.

V prvej časti knihy bojuje Glass o život. Grizly mu dokmásal všetko, čo sa dalo, a jeho druhovia ho opustia, veď čoskoro aj tak zomrie. Nenechajú mu ani tú poslednú nádej – pušku a nôž, bez ktorých v horách nemá šancu prežiť zdravý, nieto ešte polomŕtvy traper. Glassova túžba po pomste sa v prvej časti zhmotňuje v jeho vôli prežiť, v tej druhej ho zaslepuje vidina pomsty a zradcov nekompromisne stopuje. Kým sa s mučivými bolesťami plazí dlhé míle a niekoľko dní za obživou či úkrytom, môžeme sledovať aj jeho vnútorné hľadanie riešení. Roky strávené v horách ho mnohému naučili, analyticky a podrobne popisuje rôzne formy kladenia pascí a v dramatických okamihoch, keď stojí zoči-voči hladnému vlkovi, s jasným zvažovaním možností a nepredvídavou logikou z nich dokáže prekvapivo vykľučkovať. Aj keď nie vždy bez fyzickej ujmy.

Beštiálnosť nie je niečo, s čím sa narodíme, ale čo z nás robia vonkajšie okolnosti, tvrdé životné podmienky a stopy možno nájsť aj vo výchove, v surovom zaobchádzaní rodičov s ich deťmi. V prvom pláne je román ***Zmŕtvychvstanie*** o pomste a sile človeka, v tom druhom, menej zreteľnom, o tenkej hranici medzi ľudskou a zverskou stránkou človeka.

BEÁTA BELÁKOVÁ

FOTO FRANK JALSOVSKY

PEVNOSŤ NARIKALA

Camille Labas je germanistka, spisovateľka a cestovateľka. Vydala zbierku básní Miesto v tráve, knihu o histórii svojej rodiny v Bardejove Sila statočného života a cestopis Autostopom s tromi deťmi. Svoje poznatky z Viedenskej univerzity o histórii a ranom kresťanstve Arménska a Gruzínska sa rozhodla vydať formou populárno-náučnej knihy s názvom ***Pevnosť Narikala*** (všetky Post Scriptum). Ponúkame z nej krátke úryvky a rozhovor s autorkou.

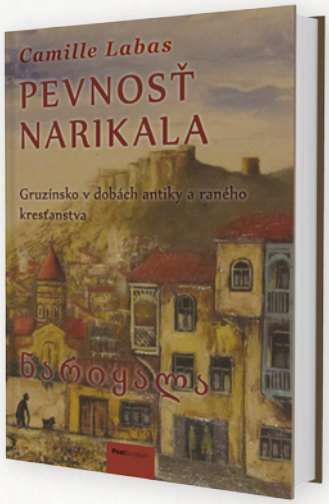

Je všeobecne známe, že kresťanstvo sa hneď v prvom storočí po ukrižovaní Ježiša Krista šírilo z Jeruzalema všetkými smermi po Rímskej ríši (...) Avšak málokto vie, že kresťanstvo sa zo Sýrie šírilo nielen po Rímskej ríši (do Malej Ázie, do Európy a do Egypta), ale aj za jej hranice: na sever smerom k pohoriu Kaukaz, cez arménske, gruzínske a azerbajdžanské územia, ba takisto na východ cez Mezopotámiu do Perzie. A v súčasnosti takmer nik nevie, že Arménsko, Gruzínsko a „Kaukazské Albánsko“, resp. „Kaspické Albánsko“, patrili k prvým štátom na svete, ktoré oficiálne uznali kresťanstvo za štátne náboženstvo, vyše 50 rokov pred tým, ako bolo uznané v Rímskej ríši (približne r. 390), a päťsto rokov pred kristianizáciou strednej Európy. Stará kresťanská kultúrna tradícia uvedených národov je vo všeobecnosti pomerne málo známa, hoci by si zaslúžila oveľa viac pozornosti.

Prečo sú podľa vás tieto fakty u nás takmer neznáme?

Je to osud malých národov. Arménsko je dnes iba desatina toho, čo historické Arménsko kedysi bývalo, aj Gruzínsko je okyptené, podobne ako dnešné Slovensko, a Kaukazské Albánsko sa stalo súčasťou dnešného Azerbajdžanu. Veľké mocnosti píšu dejiny a presadzujú si ich vo svete. Ani o slovenských dejinách sa v germánskych školách deti nič neučia, hoci Slováci a Slovania sú ich bezprostrední susedia. Ako sa dá teda očakávať, že by sa učili o omnoho vzdialenejších malých národoch, ako sú Arméni a Gruzínci, ktoré sa nielen kultúrou, náboženstvom, ale aj geograficky nachádzajú veľmi ďaleko, až kdesi za islamským svetom? Je to dlhodobý proces vývoja, osamostatňovania sa, presadzovania, zviditeľňovania a emancipovania sa v rámci sveta, lebo malé národy boli v dejinách najprv súčasťou veľkých mocností (Habsburskej, Rímskej, Perzskej ríše...). Pokrokom je už to, že dosiahli svoju vlastnú štátnosť (ako Slovensko, tak aj Arménsko a Gruzínsko) a ďalším pokrokom bude to, že dajú svetu na známosť aj svoju históriu, kultúru a charakter, aby mocnosti prijali ich históriu ako súčasť svetových dejín. Kuriózne je, že hoci som Slovenka, pomáham presadiť a zviditeľniť gruzínsku a arménsku históriu v Strednej Európe, ale to je výsledkom mojej osobnej histórie. Vždy musí niekto posúvať pravdu dopredu, hoci to nie je pohodlné. Cieľom je, aby sa v budúcnosti venovalo viacej pozornosti malým štátom a národom a ich histórii už na školách, na univerzitách, kultúrnych fórach a v masmédiách. Tomuto cieľu som sa rozhodla slúžiť a pomôcť mu k presadeniu sa. Moja kniha o arménskej a gruzínskej ranej histórii je iba začiatkom.

Z čoho vychádza názov knižky *Pevnosť Narikala*?

Pevnosť Narikala (v preklade z perzštiny znamená Nedobytná pevnosť) leží na kopci nad gruzínskym hlavným mestom Tbilisi, ktoré sa na dlhé roky stalo najväčším a spoločným centrom všetkých troch kaukazských národov. Pevnosť Narikala je najstaršou zachovanou časťou Tbilisi, bola postavená Peržanmi ešte v čase šírenia a prijatia kresťanstva v 4. storočí a stojí dodnes, krásne sa vyníma nad mestom a je jednou z jeho dominánt. Pevnosť Narikala je svedkom celej kresťanskej histórie Kaukazu, lebo jej múry tam stoja od prijatia kresťanstva až dodnes. Je z nej nádherný výhľad na rieku Mtkvari, na jej strmé brehy, na kostoly v byzantsko-gruzínskom štýle, na kopce obkolesujúce Tbilisi i na celé mesto vôbec.

Arabský islam v 7. storočí zaplavil severnú Afriku, Perziu, Arménsko, Gruzínsko, Mezopotámiu i Sýriu na celé stáročia a Arabi potom vládli nad všetkými týmito podmanenými územiami takmer 500 rokov. Jedine Gruzínci a Arméni odolali sústavnému expanzívnemu nátlaku.

Pripravujete zbierku tureckých, aramejských, sýrskych, gruzínskych a perzských príbehov zo súčasnosti. Nazbierali ste ich na svojich početných cestách po svete?

Áno, nazbierala som tie príbehy vo svete, pri stretnutí s ľuďmi, hneď na mieste som si ich zapisovala. Ale nazbierala som ich aj v Rakúsku, kde žijem, lebo jeho obyvateľstvo nie je homogénne, napríklad na našej ulici žije 17 národností. Takže aj tu žijem akoby „vo svete“, národy sú všade okolo mňa – v pekárni, krajčírstve, potravinách, reštauráciách, na plavárni. Sú to strhujúce ľudské osudy z ďalekej Perzie, Sýrie, Turecka a podobne. Človek by nemal žiť s klapkami na očiach, úzkoprso, so strachom pred nepoznaným, uzatvárajúc sa pred cudzím, ako to robia Rakúšania, Slováci aj iní. Chcela by som svojimi príbehmi, knihami približovať širší svet strachujúcim sa ľuďom, pomôcť im odbúrať strach z nepoznaného a prijímať aj to, čo je iné ako naše. Zažila som, aké nepríjemné a ponižujúce bolo, keď sa Rakúšania uzatvárali a báli cudzích národov, aj nás, ako sa od nás oddeľovali, akoby sme mali lepru, ako sa báli, že sa „nakazia“ (slovanskosťou? ľudskosťou? cudzou kultúrou?). A pretože som pocítila, aké je to deštruktívne, smiešne, zbytočné a k ničomu to nevedie, snažím sa vyzvať ľudí k odvahe, zbližovaniu, prijímaniu, akceptácii, ale súčasne aj k posilňovaniu svojej identity, kultúry, sebavedomia. Iba tí, čo majú slabé sebavedomie, sa boja približovania sa k cudziemu. Jedno kráča s druhým. Posilňovanie seba i chápanie iných...

Európa na tieto hrdinské kresťanské národy Gruzíncov a Arménov, ako i na kresťanské sýrske, perzské a mezopotámske menšiny uprostred mohamedánskeho sveta fanatických islamistov pozabudla, nevšímala si ich, a keďže boli ďaleko od kresťanskej Európy, ponechávala ich aj vo svojom vedomí na okraji svojej pozornosti. A teraz títo duchom silní kresťania zrejme už nie sú ďalej schopní odolávať hroznej sile zla, ktorá sa na nich rútila a doslova ich vyháňala z vlastných domovov, a preto prichádzajú či utekajú z Iránu, z Iraku a zo Sýrie sem, do samého stredu Európy, a už nie je možné si ich nevšimnúť, nebrať ich na vedomie.

-BB-

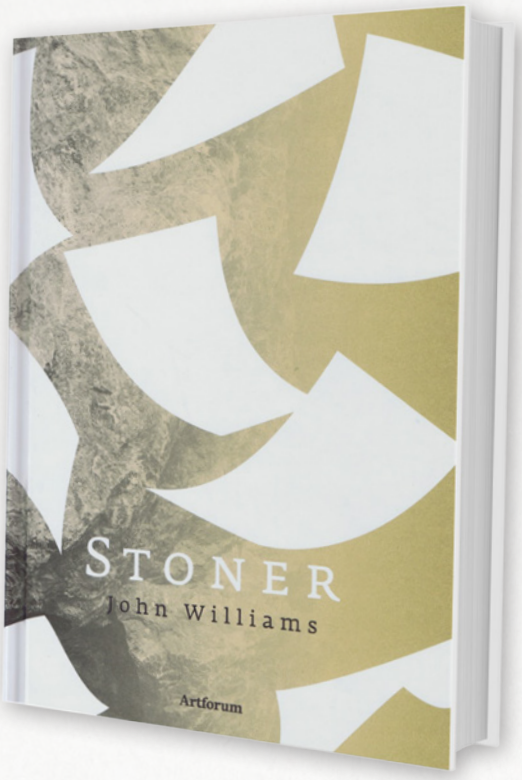

„Stonera bolí človek, jeho existenciálne problémy, a bolí ho aj vonkajší svet, rozpory, vojny, bieda a utrpenie…“

Nové vydanie románu ***Stoner*** (Artforum 2015, preklad Lucia Žitňanská) amerického spisovateľa a literárneho teoretika Johna Edwarda Williamsa (1922 – 1994) možno vnímať ako návrat k dobovému bestselleru (po prvý raz vyšiel v r. 1965). Autor sa na Missourskej univerzite venoval výskumu a vyučovaniu anglickej literatúry, za zmienku stojí, že je zostavovateľom antológie anglickej renesančnej poézie a autorom úvodnej štúdie k nej. Neprekvapuje preto, že poézia a literatúra vôbec a vrúcny, profesionálnu vecnosť presahujúci (autorov i protagonistov) vzťah k nej, nachádza miesto aj v románe ***Stoner***.

V knihe azda najviac rezonujú prvky z autorovej vlastnej biografie, predovšetkým je to skúsenosť, získaná pôsobením na akademickej pôde, dôverná znalosť univerzitného prostredia, také stránky života v ňom, ktoré zvyčajne nepreniknú za múry oddeľujúce vedecké centrá od okolitého sveta. Hlavný protagonista Stoner je syn drobných farmárov (ďalšie spojivo s autorom, ktorého starí rodičia boli takisto farmári), nadaného chlapca rodičia dávajú na podnet miestneho radcu študovať, a to poľnohospodárske vedy. Mladý William si plní povinnosti na univerzite s dôkladnosťou, s akou predtým od raného detstva pracoval na farme, čoskoro však zažije niečo, čo celkom zmení jeho chápanie života, zmyslu individuálneho bytia. Zážitok je v podstate banálny, otázka profesora literatúry (ako formálne povinného predmetu pre všetkých študentov), ktorú nevedel zodpovedať, ho núti hlbšie sa zamyslieť nielen nad prečítaným textom, ale aj nad sebou, nad svojou identitou, nad ďalšími plánmi do budúcnosti.

Jednoduchý, s pôdou zrastený mladík začína vďaka čítaniu spoznávať predtým netušené dimenzie ľudskej existencie a rozhodne sa prestúpiť na štúdium literatúry, ktorá sa stane dôležitou náplňou jeho ďalšieho života… A ten mu postupne prináša nové skúsenosti, lásku i rozčarovanie z nej, zložitosti rodinného spolužitia, Stoner zakúša silu priateľstva, ale i zákernosti na univerzitnej pôde, prežíva novú lásku i jej dramatické ukončenie. Čo však hrdinovi ostáva, je jeho práca univerzitného učiteľa literatúry, očarenie, ktoré v nej stále nachádza a ktoré mu dáva silu na prekonanie všetkých prekážok v súkromí i v profesii. Román možno čítať ako výpoveď o komplikovaných súvislostiach a vzťahoch v ľudských príbehoch, o reťazení príčin a dôsledkov, ktoré neraz možno rozpoznať a pochopiť až dodatočne. Je to román o stopách, ktoré v nás zanecháva naše prostredie, ktoré v nás vyrývajú zdedené gény, ale aj iní ľudia, o stopách, ktoré zase zanechávame v iných my; o náhodách, ktorých význam neraz ostáva pre daného človeka dlhší čas nepovšimnutý, takmer neviditeľný; román aj o tom, ako sa utvára naša identita, ako sa pod rôznymi vplyvmi premieňa, ako sa mení naša optika a naše hodnoty…

V Stonerovom živote sa striedajú výhry a prehry, vzostupy a pády, tých prehier a pádov je s pribúdajúcimi rokmi čoraz viac, protagonista ich však prijíma tak, ako prírodné úkazy, jeho postoj k životu pripomína postoj stoika, pre ktorého je vnútorná rovnováha najväčšou cennosťou. Sčasti je tento protagonistov postoj dedičstvom farmárskeho rodu, dôsledkom dôkladnosti a poctivosti, akú si vyžaduje práca s pôdou, dôsledkom generáciami získanej schopnosti trpezlivo znášať všetko, čo príroda (život) prinesie, schopnosti odolávať sklamaniam aj planým ilúziám. Sčasti však je tento postoj zrodený aj z tesného zväzku s literatúrou, z hlbokého pochopenia jej duchovného bohatstva, z inšpirácie, ktorú v nej človek stonerovského typu nachádza v každej situácii, aj za krajne nepriaznivých okolností.

Stoner nie je typický americký román, myslím, že typický nie je ani jeho protagonista, chýba mu potrebná dávka optimizmu i „keepsmilingovskej“ veselosti, Stoner je priveľmi hĺbavý na to, aby veril ľahkej, povrchnej úsmevnosti, nesie v sebe priveľa smútku, ani nie tak ako dôsledku vlastných osobných sklamaní, prehier, jeho smútok má skôr znaky metafyzického smútku, smútku z pochopenia spletí nevyhnutností a náhod – tak v kozme ako v osobných príbehoch. A nesie v sebe aj priveľa bolesti, opäť to nie je len bolesť súkromná, osobná, Stonera bolí človek, jeho existenciálne problémy, a bolí ho aj vonkajší svet, rozpory, vojny, bieda a utrpenie, bolí ho tragickosť sveta…

Škoda, že zážitok z kvalitnej literatúry občas narúša neadekvátny preklad, viem si predstaviť, že náročný autorov jazyk i spôsob vyjadrovania (a nemenej náročná téma) boli neľahkým prekladateľským orieškom, ale dôsledná jazyková redakcia mohla zabrániť opakovanému výskytu ťažkopádnych slovných konštrukcií, ani nehovoriac o elementárnych prehreškoch proti slovenčine.

Kniha poskytuje napriek týmto chybám silný čitateľský zážitok, stručne povediac, je to kniha, ktorú – ako znelo odporúčanie viacerých kritikov – „musíte prečítať“.

ETELA FARKAŠOVÁ

Vydavateľstvo Artforum prichádza s niekoľkými novinkami. Veľmi sa tešíme na knihu Moniky Kompaníkovej ***Na sútoku***, ktorá podľa autorky bude opäť o deťoch a ich rodičoch, vzťahoch, emóciách a drobných osobných tragédiách. Vychádza aj tretia básnická zbierka Mirky Ábelovej ***Básničky pre domáce paničky***, obsahujúca 62 príbehov rôznych žien. Zaujímavý bude aj román Petra Pečonku o rómskej guerillovej skupine, ktorá vzala spravodlivosť do vlastných rúk, pod pomerne záhadným názvom ***Svätý mäsiar zo Šamorína a iné príbehy z malej dunajskej vojny***.

Dobré čítanie 2016

5

Ako učesať poznámky písané na okraj čohosi, čo je neporovnateľne ***Krajšie ako hriech*** (Agentúra SIGNUM 2015)? Z bravúrneho maľovania slov a viet badať, že Ivan Kolenič je básnik, ale tento stav nie je podstatný, aj keď v hľadaní cítiť raz slepú, raz hluchonemú koľaj umenia. V štyroch voľne sa prelievajúcich príbehoch ako v kaskádovitej fontáne zaznejú aj skutočné postavy Karči Pém, Pišta Moravčík, Andy Turan… a reálie – Univerzitka, kaviareň u Michala, reálne zamestnania, ale o hlavných témach knihy sa otvorene nehovorí, iba sa tušia, ako blizny v tvrdošijne uzavretých kvetoch. Nerozpráva sa o hľadaní a pravde, aj keď si na ich trpkosladkosti možno obdrať jazyk. Formou hľadania je predovšetkým protest, či už v podaní básnika, maliara alebo generácie. Generácie, ktorá si je istá, že chce pravdu bez morálnych zlyhaní, ale nevie sa dopátrať správnej cesty, zatiaľ čo Mináčova Generácia si bola istá svojou cestou i etickými princípmi, ktoré sa snažila dodržiavať. Mináčovci boli cieľavedomí, koleničovci sa cítia bezradní.

Bezradnosť pláva ako mastné oká na polievke z pocitov fyzickej neslobody, z plaču nad vlastným stavom i zo zlých, kalných rán, kedy je prebúdzanie nemilosrdné. Koleničovci majú v ústach chuť cyklosporínu, okolie sa im snaží znížiť imunitu voči akémusi obyčajnému, meštiacky prijateľnému životu. Hrdinovia Koleničových próz nemajú klasické hrdinské črty, ale neustále túžia po vrení magmy v žilách. Často žijú na periférii, ako Kafkov protagonista sa motajú v kruhu po izbe – hale, kde je väčšina nábytku vypratáná. Občas utlmení lexaurinom, vždy poruke cigarety, alkohol, mariška, tráva, toluén… ty, kto ma hľadáš, vedz, že nie som ďaleko, ich existenčné smútky sa pretavia do existencialistického blúznenia dvoch chlapov v jednom byte, opíjajúcich sa, ožierajúcich sa, dominujú umenie, ženy, smrť, aby napokon praskla pointa ako preplnený močový mechúr. O potrebe blízkeho človeka pri sebe, ženách a mužoch, opici…

Vykúpenie neprináša ani nové zriadenie, kde masy hlupákov nezbohatli, demokracia demokraticky rozohnala kamarátov, nastala dezilúzia… Preto účastník čítačkového výjazdu do Paríža v ňom hľadá predovšetkým doma nenachádzanú undergroundovú poklesnutú atmosféru, v ktorej hriech je plnokrvným hriechom.

Čo je krajšie ako hriech? Namaľovať alebo opísať svoj sen, zažiť ho, prekrvácať ho… Tvoriť z vlastných štiav. A ak sa vysnívané nepodarí zhmotniť? V pozadí sa však rúcajú istoty, otec leží na smrteľnej posteli, napriek tragickosti sa však možno usmiať, tešiť sa, z textu zavanie duch pevne prežívaného katolicizmu. Ježišovo rebelovanie. Nič nie je také, akým sa to zdá byť. Možno presne preto autorovo alter ego odmieta v živom sne zhmotnenie svojich chlapských túžob.

Kolenič narába, ba priam skvostne čaruje, s jazykom, jeho farbami a odtienkami, v štýle je hutný, s pálivými a rozkvitnutými chuťami, jeho buket je prosto skvelý. Popritom sa nebráni postmodernistickému komentovaniu svojich vlastných skorších diel, okolnostiam ich vzniku, inšpiráciám a plynutiu času. Pravde, lebo ona je azda krajšia ako hriech. Nepokoj vibruje pravdepodobne ako prirodzená súčasť života, u niekoho viac, u niekoho menej. Rozochvený básnik nedokáže prekročiť svoj tieň a definitívne sa rozhodnúť, ktorým smerom vykročiť, len čaká, ako si zvykol čakať, že sa všetko akosi samo vyrieši – vo všetkých vzťahoch – so ženami, otcom… modlí sa bez slov, veď zrazu sú mu aj slová na prekážku… aj knihy, ktoré nahromadil v byte u rodičov. Možno je od počiatkov všetko tak, ako má byť. Život s pechorením sa za niečím je bláznivý.

ĽUBOŠ SVETOŇ

„Čo je krajšie ako hriech? Namaľovať alebo opísať svoj sen, zažiť ho, prekrvácať ho… Tvoriť z vlastných štiav.“

Najpredávanejšie knihy

Artforum
Kollárová 12, 902 01 Pezinok
0904/505 999, pezinok@artforum.sk,
www.artforum.sk

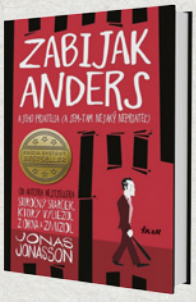

Monika Kompaníková
Na sútoku
Artforum

Jonas Jonasson
Zabijak Anders a jeho priatelia
Ikar

PARALELY A PRIENIKY

Etela Farkašová
Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2015

Význam filozofickej eseje spočíva najmä v nových spôsoboch vyjadrenia, v autorskej zanietenosti, istej vrúcnosti a zameranosti na konkrétne problémy, čím tento žáner približuje nové pohľady na svet a seba samých.

Filozofka, prozaička, poetka Etela Farkašová už v predošlých esejistických zbierkach ukázala funkčnosť metódy filozofizácie literatúry a literarizácie filozofie a pokračuje v jej rozvíjaní, pričom sama vyjadrila radosť z balansovania medzi týmito žánrami. Podporovaná argumentáciou svetových filozofov a literátov splieta v zbierke esejí ***Paralely a prieniky*** novú, jemnú, no logicky priezračnú sieť argumentov, kreujúc tak nový pohľad na už známe a zaužívané pojmy. Ako veľmi podnetnou pripomienkou sa javí jej poukazovanie na dôležitosť citov pri vedeckom bádaní, ktoré už odpradávna pôsobí chladne a izolovane od vonkajšej reality. Okrem neustáleho poukazovania na zmenu optiky vnímania sveta nás pozýva do vlastného súkromia, otvára nám dvere obývačky i osobných zážitkov. Jej vlastný postoj a prínos badáme okrem spomínaného prepletania nitiek predovšetkým na miestach, ktoré sú formálne, ale mnohokrát i myšlienkovo neukončené (...), vlastné postrehy akoby len načrtávala, dávajúc priestor čitateľovi, aby sa zastavil a zamyslel nad pauzou, ktorú tu naznačila, snáď v intenciách ticha, ako ho (opätovne) rozoberá v eseji venovanej textom Virginie Woolfovej. Farkašová neustále načrtáva, nedopovie, len aby sa neskôr k danej myšlienke mohla vrátiť z iného uhla a aby mohla úlomky pozbierať do jednej pravdy, ktorú i tak nedopovie.

V esejach rozdelených do dvoch častí nám dáva nahliadnuť do mnohých aspektov súčasnej filozofie, literatúry a sveta. A hoci sa jej text číta s narastajúcim počtom strán stále dychtivejšie, rozhodne nie je určený na jedno rýchle prečítanie. Miesta na zamyslenie ponúka pri poukazovaní na negatívne dôsledky globalizácie, elitárske vnímanie západnej kultúry, spochybniteľnú ilúziu dekontextualizácie či pri kritike vnímania vedca ako izolovaného subjektu. Naznačuje i spochybňovanie ženy ako objektu platného poznania, ktoré sa spravidla uznáva mužom ako nositeľom rácia nepoznačeného emocionalitou. Neostáva len pri poukazovaní na nedostatočné docenenie ženského aspektu vo vede, ale vyslovene zdôrazňuje potrebu prehodnotiť vzťah rozum – cit, chápaný ako ambivalentný.

Vracia sa aj k myšlienke o tichu z predošlej zbierky esejí, poukazujúc na jeho literárne stvárnenie v textoch Virginie Woolfovej. Jej mlčanie je manifestáciou zneistenia našich myšlienok i celého bytia, snahou zachytiť neviditeľné, to, čo je jazykom nevypovedateľné. Netreba azda prízvukovať, že mĺkve postavy sú u Woolfovej spravidla tie ženské. A zatiaľ čo Farkašová na jednej strane vyzdvihuje ticho ako možnosť zachytenia podstaty života, na strane druhej pozýva na živý rozhovor do filozofickej kaviarne... Pozoruhodný koncept filozofickej kaviarne, ktorá by ponúkla chýbajúci priestor živej filozofii, zdôvodňuje potenciálom filozofického rozhovoru prekonať povrchné a rutinné, obrátiť širšiu verejnosť späť k dobrému životu a ponúkať terapeutické východiská v konkrétnych životných situáciách. V celom texte je jasne cítiť autorkin vrúcny vzťah k filozofovaniu, ktoré v súčasnej spoločnosti nabralo skôr negatívne konotácie, a azda i vyvrátenie týchto pohľadov je jedným z cieľov danej zbierky: nabáda vnímať filozofiu ako *„...Ariadninu niť, ktorá nám môže pomôcť nanovo sa zorientovať vo vlastnom príbehu“*.

JANA POPOVIČSOVÁ

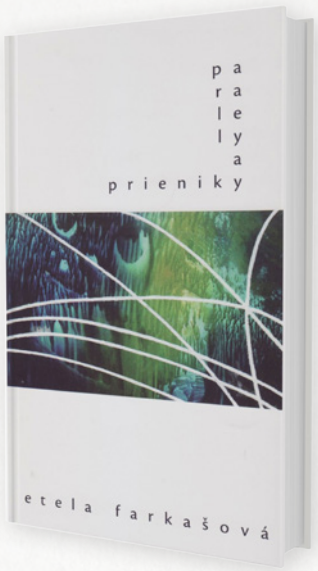

„V CELOM TEXTE JE JASNE CÍTIŤ AUTORKIN VRÚCNY VZŤAH K FILOZOFOVANIU...“

ŽIVÉ PLOTY

Soňa Uriková
KK Bagala 2015

súťaž

Poznáte ten pocit, keď sa vám sníva sen a všetky miesta v ňom sú vám akosi zvláštne povedomé, hoci ste na nich nikdy neboli? Ten istý pocit sa vás môže zmocniť pri čítaní debutovej knihy Sone Urikovej. No okrem miestneho vám možno bude blízke i časové zaradenie príbehov, ktoré znie napríklad aj takto: *„Bol to deň, kedy sa dejú veci.“* Dávajte si pri čítaní dobrý pozor, toto je kniha, v ktorej sa tie veci dejú.

Jej dizajn, pripomínajúci antistresové omaľovánky (postreh doktorandky SAV L. Macsaliovej), spolu s príjemnou kombináciou zelenej a fialovej na prebale z nej činí (nielen) vizuálne nadpriemerne vydarené dielo. Absencia kapitálok v názvoch jednotlivých poviedok síce už nie je v slovenskej literatúre ojedinelá, ale stále príjemne prekvapí, rovnako ako originálny font písma (kniha je sádzaná písmom z dielne Ondreja Jóba).

Autorka nazvala svoju zbierku poviedok ***Živé ploty***. A živosti či autentickosti je v jej príbehoch naozaj dostatok na to, aby ste sa s nimi stotožnili, ostro sa voči nim vyhranili alebo zaujali akýkoľvek iný postoj. To je totiž prednosťou Urikovej písania – nenechá vás chladnými, privedie vás k zamysleniu a pripomenie vám, že to, čo je živé, zvykne bolieť. Bolesť je akoby prirodzenou súčasťou každodennej reality hrdinov týchto poviedok, vyrovnávajú sa s ňou svojsky, nekričia ju do sveta, ale spracúvajú sami v sebe. Dôležitú úlohu pri tom zohráva verejná mienka, resp. názor nekonkretizovanej, priam až tajomnej väčšiny (*„nemal rád, keď sa mu všetci vysmievali“*, *„Polovica dediny vedela, že stratila panenstvo asi o deň skôr, než to došlo jej samotnej.“*). Tá vládne mocou ovplyvňovať osudy protagonistov, resp. prinútiť ich z času na čas k osobnej, nie vždy navonok okázalej vzbure.

Dedina, do ktorej je zasadených viacero príbehov, je archetypálny priestor. V zásade spĺňa parametre univerzálneho rámca príbehov, ktoré ukrývajú ťaživé tajomstvo. To ale pre pochopenie príbehu nepotrebujeme nevyhnutne odhaliť. Život plynie aj bez odhalenia tajomstiev, Urikovej postavy to dobre vedia. Ich zväčša klasické mená (Kata, Božka, Jano) sa snúbia s jednoduchými činnosťami, ktoré vykonávajú – sledujeme ich napríklad pri kŕmení sliepok, vykopávaní zemiakov či vysedávaní v krčme. Nič prekvapivé, nič výnimočné, ale predsa len sa nad tým vznáša často už od začiatku poviedky opar podozrenia, že niečo nie je v poriadku. Dynamika príbehov spočíva práve v tejto nenásilnej gradácii napätia – čitateľ sa postupne zoznamuje so situáciou, je mu dovolené nahliadnuť pod povrch, ak zvládne to, s čím bude konfrontovaný. Urikovej postavy vyprovokované okolnosťami konajú inštinktívne, vedené túžbou zbaviť sa vlastnej bolesti neváhajú bolesť samy spôsobiť.

Možno to je dôvod, prečo sú Urikovej ***Živé ploty*** živšie ako živé a prečo tak tnú do živého... A také knihy treba. Udržiavajú nás nažive.

JAROSLAVA ŠAKOVÁ

KUPÓN
KK BAGALA

« **KUPÓN**
do **30. júna**

O knihu ***Živé ploty*** môžete súťažiť zaslaním kupónu KK Bagala na adresu redakcie.

BESNOTA

Michal Havran
Marenčin PT 2015

Intelektuáli sú v civilizovanom svete prijímaní ako dôležitý pilier moderného štátu. Na Slovensku sa však z tohto pojmu stal dehonestujúci výraz. Hovorí sa o nich, že sú to kaviarenskí povaľači, dekadentní ľavičiari a darmožráči. Kým obyčajní ľudia krútia skrutkami, preberajú a predávajú tovar a v ich domovoch sa odráža modrasté svetlo nekončiacich sa televíznych seriálov, vzdelanci iba čítajú knižky a rozmýšľajú nad nesmrteľnosťou Platónových téz. Takíto pochybovači si však neuvedomujú, že za každou zdravou spoločnosťou stojí premýšľajúca elita, ktorá sa nesmie báť ísť s kožou na trh. A presne tak to robí aj salónny teológ (ako si sám zvykne hovoriť) Michal Havran, ktorý prináša vo svojej knihe ***Besnota*** výber esejí a textov publikovaných v denníku SME.

Rozdelil ich do troch okruhov: *Salónna teológia, Besnota v kresťanskom štáte* a *Z bratislavskej kaviarne*. V briskných, výbušných a ironizujúcich pamfletoch Havran nikoho nešetrí. A už vôbec nie vlastné rady, keď do evanjelickej cirkvi, ktorej je súčasťou, poriadne búši. Nie cirkev, ale jej súčasné konanie je tou rozbuškou, ktorá Havrana hnevá: *„Má problémy a tie súvisia so slabučkou intelektuálnou produkciou. Jej predstavitelia veľmi podceňujú fakt, že dnešná doba je zameraná na intelektuálne podnety. Stále fungujú na predstave, že ľuďom stačí dávať texty alebo názory na úrovni katechizmu.“* Na druhej strane práve v osobnosti pápeža Františka nachádza inštitúciu s ľudskou tvárou, ktorá sa neschováva za biskupskú dalmatiku a svoju autoritu. Havran sa púšťa do tém, ku ktorým sa oficiálna moc zmysluplnými argumentmi vyjadrovať nechce – možno ešte tak krčmárskou rétorikou. Preferencie sú totiž dôležitejšie než celospoločenský dialóg. V tomto vidí Havran slovenskú malosť, z ktorej potom pramení začarovaný kruh. Politika je definitívne považovaná za to najväčšie zlo na svete, pričom by mala práve ona reagovať na krízu ľudskosti. Havran hovorí o kultivovanosti, intelektuálnom napredovaní a zodpovednosti voči vlastnej krajine, v ktorých sme podľa neho absolútne zlyhali…

Havran je brilantným štylistom a jeho texty balansujú na hrane teológie, filozofie, politológie a sociológie. Necítiť v nich zatrpknutosť, ktorú mu chcú mnohí prisúdiť, ale ako to on nazýva – generačný hnev. Oprávnený hnev človeka strednej generácie, ktorého krajina už mala byť dávno niekde inde. Kdeže sa teda podela tá inteligencia, taká prítomná v časoch Kukučína a Štúrovcov? Naozaj sa stali nositeľmi alternatívnych názorov neonacisti a podivuhodní agitátori vyrábajúci „pravdu“ ako z lacných sci-fi brakov? Zostáva nám iba dúfať, že na Slovensku je inteligencia ešte stále prítomná a že aj slová Michala Havrana nás povzbudia k väčšej aktivite. Dovtedy bude u nás stále konflikt medzi tými, čo vedia, ako žiť, a tými, čo naozaj žijú.

DANIEL HEVIER ML.

RODINNÁ FOTOGRAFIA

Ján Milčák
Modrý Peter 2015

Najnovšia kniha prozaika, dramatika a básnika Jána Milčáka (1935) ***Rodinná fotografia*** obsahuje štyri rozhlasové hry z rôznych období ich vzniku a realizácie: *Mačka* (1973), *Cela* (1974), *Rodinná fotografia* (1995), *Pokušenie* (2010). Autorský rukopis Jána Milčáka je nezameniteľný, dokonca v jeho prozaickej a dramatickej tvorbe možno nájsť spoločné motívy (výtvarné, prírodné) i kompozičné a štylistické postupy, ktoré inklinujú k reflexívnosti. Repliky v jeho hrách sú krátke, vždy však siahajú do hĺbky problémov, vykresľujú najmä psychiku postáv a silné impresie. Tým sa dá vysvetliť aj takmer úplná absencia autorských poznámok, vyskytujú sa len nakrátko v úvode hier alebo ich častí a ide o jemný náčrt prírodnej atmosféry. Príbehy jeho hier sú v podstate jednoduché, ale autor vie zo vzájomného vzťahu postáv alebo ich postojov ku skutočnosti vytvoriť napätie často i bez priestorového pohybu. Aj čas jeho hier je ohraničený – spravidla ide o jeden, dva dni. Sú to práve impresie, navonok nepodstatné, často odťažité dialógy postáv, z ktorých pramení napätie. Okrem hry *Rodinná fotografia*, kde sa ťažšie orientuje v množstve postáv (preto sa hra väčšmi hodí na rozhlasovú či javiskovú realizáciu než na čítanie), ostatné sa „zaobišli“ s tromi, štyrmi postavami. Napriek tomu, že dve z týchto hier (*Mačka*, *Cela*) sú ukotvené v čase druhej svetovej vojny, *Rodinná fotografia* v súčasnosti a *Pokušenie* dokonca v 16. storočí, vo všetkých autor nastoľuje a rieši problémy nadčasové. Prechádzajú kdesi z podtextu, z úzadia až k vyhroteným existenciálnym situáciám. V hrách čas plynie, pohybuje sa v expresiách a impresiách ako ľudský život, aby v jednom okamihu, keď doňho vstúpi smrť, zastal ako na fotografii.

Podľa editora výberu Petra Milčáka je hra *Pokušenie* najzásadnejšia (a s tým sa treba stotožniť). V nej kulminuje to, čo Ján Milčák rieši aj v ostatných: zabíjanie, zabitie, vražda, samovražda; vo vojne, v bitke o miesto či o kúsok chleba alebo vody. V hre sú zaujímavé úvahové dialógy medzi mníchom a pocestným, medzi človekom, ktorý chce zostať napriek pokušeniam silný, a medzi pokušením, zlým duchom, resp. zlým svedomím. Repliky sú na hranici poézie, dialógy sú nadčasové aj vďaka dvom zvláštnostiam: alebo si každá z postáv hovorí svoje, neodpovedá, akoby nereaguje na tú druhú, alebo reaguje tak, že mlčí.

V súčasnosti, keď je výrazná tendencia vnímať viac vizuálne než audiálne médiá, rozhlasová hra sa zdá byť zatlačená, tobôž ak vyjde v knižnej podobe. Je to vec záujmu a vkusu, ale súbor štyroch hier Jána Milčáka možno čítať s takým potešením z krásy a posolstva, ako napríklad divadelné hry Čechova či Ibsena.

GABRIELA RAKÚSOVÁ

súťaž

Vo vydavateľstve Modrý Peter vyšiel aj výber z recenzií literárnej vedkyne, kritičky a pedagogičky Marty Součkovej nazvaný ***Do poslednej bodky***. Autorka doň zaradila zhruba 50 zo svojich takmer 500 recenzií – zoradila ich chronologicky od roku 1987 po súčasnosť. Nevyhýba sa ani recenziám, s ktorými sama s odstupom času nie je spokojná, aby tak lepšie zachytila nielen svoj autorský posun, ale aj vývin predovšetkým domácej literárnej tvorby. V úvode prezrádza i to, že ľahšie sa jej píšu negatívne recenzie než tie afirmatívne…

O knihu ***Do poslednej bodky*** súťažte zaslaním kupónu Modrý Peter na adresu redakcie.

KUPÓN »
do **30. júna**

KUPÓN
MODRÝ PETER

V SLUŽBÁCH ZLA

Robert Galbraith
Preklad Diana Ghaniová
Nakladateľstvo Plus v Albatros Media 2016

Novinkou na slovenskom knižnom trhu je v poradí už tretia detektívka vychádzajúca pod menom Roberta Galbraitha ***V službách zla***. Meno Robert Galbraith je pseudonymom spisovateľky J. K. Rowlingovej. A tak, ako diela publikované pod jej vlastným menom, aj knihy publikované pod pseudonymom majú u čitateľov veľký úspech.

Tentoraz prináša napínavý prípad ústredných postáv deja – Cormorana Strikea, charizmatického detektíva, a jeho šarmantnej kolegyne Robin – nielen dramatickú kriminálnu zápletku, ale aj strhujúci motív intímneho charakteru. Obidve línie príbehu, osobná i profesionálna, sa tak úzko prepájajú, že navzájom podporujú svoju kulmináciu a vnášajú do vývoja deja rad nečakaných, prekvapujúcich zvratov. Navyše kniha v tejto súvislosti presvedčivo opisuje trápenie človeka, fyzickú i psychickú bolesť. V rôznych podobách a z rôznych aspektov stavia tieto ťažkosti vedľa seba a v momentoch, ktoré často prinášajú zlom v deji, kladie nevyslovenú otázku, ktorá bolesť sa dá uniesť dlhšie a ľahšie.

Zásielka doručená Robin, balíček s odrezanou nohou a textom evidentne odkazujúcim na Strikeovu minulosť, tvorí kľúčovú detektívnu zápletku diela. Všetky ďalšie okolnosti deja, policajné vyšetrovanie i vyšetrovanie súkromných detektívov, naň nadväzujú a predstavujú excelentný exkurz do každodennej reality postáv i čitateľa.

Autorka pracuje s viacerými časovými rovinami. Retrospektívne odkrýva minulosť svojich hrdinov. Preniká do ich detstva a mladosti nielen ilustráciou spomienok, ale aj formovaním postáv, ktoré s touto etapou života súvisia. Práve na zručnom striedaní časových rovín je založené kompozičné budovanie diela, ktorému vo veľkej miere pomáha aj kvalitné formovanie tajomnej identity viacerých podozrivých a iba postupné, pomalé, presne cielené odhaľovanie ich totožnosti. Časť úspechu spočíva aj v stručnom, no výstižnom zachytávaní podstatných znakov pri opisoch a charakteristike postáv, ktoré vytvárajú žiadaný hrôzostrašný ráz či približujú ich nemorálne správanie. Do každého úseku rozprávania je vložený nový kamienok citlivých tém, ako sú zneužívanie detí, dôsledky agresívneho správania, problematika domáceho násilia či menej známa porucha identity telesnej integrity.

Pri podaní príbehu ***V službách zla*** sa mení aj uhol rozprávania. Niektoré kapitoly vypovedajú o zmýšľaní a konaní vraha, priamo nazerajú do jeho zvrátených túžob. V ostatných kapitolách

„...BALÍČEK S ODREZANOU NOHOU A TEXTOM EVIDENTNE ODKAZUJÚCIM NA STRIKEOVU MINULOSŤ, TVORÍ KĽÚČOVÚ DETEKTÍVNU ZÁPLETKU DIELA."

vševediaci rozprávač tiež obmieňa svoj zorný uhol: striedavo podáva priebeh vyšetrovania z dvoch hľadísk – Strikeovho, mužského, a Robininho, ženského. A rovnako z týchto dvoch hľadísk interpretuje aj prežívanie ich vzájomného vzťahu. Rowlingová vie presne zmapovať škálu ženských pocitov a priliehavo trafiť do ich čitateľského vkusu. Ľúbostnú líniu príbehu exponuje na maximum. Zaoberá sa nielen riešením banálneho citového trojuholníka, ale vzťah postáv obohacuje o pestrofarebný štvoruholník, v ktorom neustále kvalitne prepája rovinu osobného a pracovného života.

Atmosféru príbehu umocňujú citáty z textov piesní rockovej skupiny Blue Öyster Cult. Metaforicky naznačujú vývoj deja v príslušnej kapitole, vyjadrujú smutnú krásu bolesti či tragickej reality a priliehavo upozorňujú na neustálu „prítomnosť" vraha. Tvoria dôležité lanko prepájajúce celý obsah, od snáh dobra k službám zla, od lásky k trápeniu. Názov piesne *Veterán z psychických vojen* by mohol byť dokonca alternatívnym názvom knihy, natoľko efektívne zachytáva povahu nejednej vykreslenej postavy.

Citovaný text inej piesne, veta zo skladby *Rob rock, nie vojnu*, výborne naznačuje autorkin spisovateľský cieľ: *„Príjemné okamihy vo svete bolesti."* Pretože aj napriek tematickému žánru knihy, motívom, neustále sa dotýkajúcim bolesti a násilia, je príbeh ***V službách zla*** oslavou lásky, priateľstva, nádeje, entuziazmu a životnej energie, ktoré človeka neustále posúvajú vpred.

ĽUBICA PSOTOVÁ

PRÍBEHY ZO ŽIVOTA MANŽELSKÉHO

August Strindberg
Preklad Jana Rakšányiová
Vydavateľstvo Premedia 2015

Kto má svoje ideály rád, nech neriskuje. Čítať Strindberga znamená poriadnu porciu cynizmu a krutosti. A pritom nejde o súčasného autora, ktorému – ako to býva bežné – nie je nič sväté a vysmieva sa aj z tých najvznešenejších citov a inštitúcií.

Švédsky klasik zomrel pred viac ako sto rokmi. Tento dramatik, spisovateľ a maliar býva považovaný za jedného z najvýznamnejších švédskych autorov a za otca moderného divadla. V ***Príbehoch zo života manželského*** je zrejmé, že nejde o akademickú teóriu vymýšľanú po večeroch. Strindberg sa narodil do rodiny kupca a bývalej slúžky. Určitú dobu žil s nezniesiteľnou macochou. Sám zakúsil niekoľko rozpadnutých manželstiev.

Príbehy mali byť pôvodne románom, ale nakoniec sa (podobne ako život?) rozpadli na súbor noviel. Na úvod ponúka prehľad svojich základných postojov k ženám a inštitúcii manželstva. Tie potom dokumentuje na menších či väčších príbehoch a poviedkach.

Nezvestuje nič veselé. Ženy sú nositeľkami všetkého zla. Dnešní zástancovia korektnosti ešte aj po sto rokoch sčervenajú zo Strindbergovej drzosti a antifeminizmu. Ženy chcú rovnosť, ale v skutočnosti sú pokrytecké a lenivé. Chcú moc, ale odmietajú zodpovednosť. Rozprávajú o partnerstve, pritom však iba pasívne čakajú na výhody a nechávajú sa živiť terorizovanými mužmi. Bojujú o volebné právo, ale do vojen za vlasť nepôjdu, v takých chvíľach sú zraniteľné a slabé.

A manželstvo? *„Príčin nešťastných manželstiev je mnoho. Je to predovšetkým vlastný charakter manželstva. Dvaja ľudia opačného pohlavia sa na celý život zviažu nerozvážnym sľubom."*

Strindberg rozpráva o dezilúziách, vyblednutých snoch a stretoch s realitou. Zamilovaní partneri, okúzlení jeden druhým, nežní a poetickí, sa v konfrontácii so zabezpečovaním živobytia, deťmi a obyčajnosťou menia na dvojicu bojovníkov – jeden na druhého sa už nemôžu ani pozrieť.

Všetci, ktorí v úvode svojej lásky pohŕdajú sociálnymi rozdielmi, ich nakoniec musia vziať na vedomie v tej najhorkejšej podobe. Strindbergove príbehy sú okrem iného zaujímavým dokumentom doby. Svet starých istôt sa už začal rúcať, ale pre nové životné modely ľuďom

ešte chýba dostatok skúseností a rozvahy.

Napriek nezmieriteľnému postoju k pokrytectvu dokáže byť aj pozitívnym hlásateľom rovnosti. Prieči sa mu sociálna nespravodlivosť, ktorá mnohých privádza k zúfalstvu z chudoby a neschopnosti realizovať svoje životné ciele.

ĽUBOMÍR JAŠKO

STALKER

Lars Kepler
Preklad Anna Chelemendiková
Ikar 2015

Knižná séria, v ktorej vystupuje v hlavnej úlohe detektív Joona Linna, je ukážkovým príkladom typickej severskej krimi. Obsahuje rôzne aspekty prehnaného a otvoreného násilia. Je plná prekvapivých zvratov a zaujímavých postáv. Za touto sériou stojí dvojica autorov Alexander a Alexandra C. Ahndorilovci, ktorí píšu pod pseudonymom Lars Kepler.

Piate pokračovanie s názvom ***Stalker*** je zo všetkých najkrvavejšie a najnásilnejšie. Zároveň privádza udalosti ad absurdum. Typickým príkladom je neuveriteľná výdrž jednej z postáv, ktorá znesie nereálne veľa rán. Na rozdiel od kníh nórskeho autora Jo Nesbøa sa Lars Kepler nebojí opisovať nechutné scény, svojho hlavného hrdinu necháva trpieť – postihuje ho až priveľa bolestivých rán, ako strata blízkych či ublíženie na zdraví. Kepler sa presúva aj do rovín psychotrileru, a to prostredníctvom postavy psychiatra menom Erik Maria Bark. Výraznú úlohu hral aj pri vyšetrovaní v prvej knihe Hypnotizér.

Znalosť celej série pri čítaní ***Stalkera*** nie je nevyhnutná, avšak je určite výhodou. Pomôže čitateľovi pochopiť najmä konanie Joona Linnu. Ten v ***Stalkerovi*** už vyšetrovateľom nie je. Všetci ho považujú za mŕtveho. Ale čoskoro sa ukáže, že to tak, našťastie, nie je. Pomáhať s prípadom bude aj naďalej. Síce nie vo funkcii vyšetrovateľa, no napriek tomu bude mať hlavné slovo on. Presne tak, ako sú čitatelia zvyknutí. Objasňovanie vrážd mladých žien dostane na starosť Margot Silvermanová. Tie umrú vždy po tom, čo niekto na políciu pošle video nahraté na Youtube.com. Konanie polície je nepochopiteľné, zväčša neprofesionálne a nelogické. V podstate to vyzerá tak, že sa všetko podriaďuje deju. Predovšetkým jeho zápletke. Stalker je na vine. Lenže kto to je? Osoba abnormálne posadnutá záujmom o istého človeka – sleduje ho, obťažuje a prenasleduje. Snaží sa dostať vraha, ktorý zabíja stále viac – väčšinou plánovane.

Každá skladačka príbehu je premyslená do posledného detailu. Keď sa po prečítaní knihy vrátite k niektorým pasážam, zistíte, ako sa s vami autor hral. Vôdzky k pravde miestami rozdával kopcom – a predsa to čitateľovi nedopne alebo tomu neverí.

Fanúšikovia severského trileru môžu byť určite spokojní. Vďaka krátkym kapitolám sa kniha ľahko číta, chytí a nepustí. Samozrejme, pre slovenského čitateľa je veľkým potešením aj kvalitný preklad, o ktorý sa postarala Anna Chelemendiková.

JAKUB POKORNÝ

OZAJ, A UŽ SOM TI ROZPRÁVALA…

Sibylle Berg
Preklad Eva Palkovičová
Inaque.sk 2015

súťaž

Na jeseň minulého roku vyšiel vo vydavateľstve Inaque.sk útly román nemecko-švajčiarskej prozaičky a dramatičky Sibylle Berg. S jej tvorbou sa na slovenskom knižnom trhu stretávame po prvý raz, hoci jej romány boli preložené do viacerých svetových jazykov a jej hry sa uvádzajú na mnohých európskych divadelných pódiách.

Berg býva označovaná za najškandalóznejšiu autorku nemecky písanej literatúry či dámske vydanie Michela Houellebecqa. Ona nálepky rázne odmieta a robí si svoje: žartuje na účet všetkých a všetkého vrátane samej seba, nešetrí iróniou a zdrvujúcimi komentármi na akúkoľvek tému, svoje postavy necháva vrhať sa do bezuzdných, na neúspech odsúdených, sexuálnych a iných dobrodružstiev, z nepochopiteľných dôvodov zomrú či zmiznú, inokedy sa z rovnako nepochopiteľných príčin objavia v správnej chvíli na správnom mieste. Hrdinovia jej kníh či hier, veľmi často úspešní, materiálne zabezpečení Západoeurópania stredného veku neúnavne hľadajú večnú lásku a šťastie, no len zriedka sa im to podarí. Za príčiny ich pocitov prázdnoty označuje autorka pretvárku blahobytnej spoločnosti zameranej na úspech, výkon a zisk, zaužívané, všeobecne akceptované, no potreby menšín ignorujúce pravidlá, ale aj egoizmus, konformnosť a zbabelosť jednotlivcov.

Aj kniha ***Ozaj, a už som ti rozprávala…*** je verná tradičnej autorkinej poetike, ale zároveň patrí medzi, nazvime ich, láskavejšie z jej diel. Kniha je vsadená do obdobia socializmu, ale ako ***Rozprávka pre každého*** (podtitul) je prístupná aj symbolickejšiemu čítaniu. Dvaja dospievajúci východní Nemci, Max a Anna, ktorí sa striedajú pri rozprávaní príbehu, sa rozhodnú ujsť od svojich nevšímavých rodičov a prejsť východným blokom k Čiernemu moru, aby sa odtiaľ loďou dostali na vysnený západ. Hrdinovia sa počas cesty všeličo naučia: zistia, čo znamená rozhodovať sa sám za seba, byť zodpovedným za svoje konanie, ako nájsť okamihy šťastia, kto je to blízky človek a komu sa treba vyhnúť a aký je to pocit, keď sa človek prvý raz zaľúbi.

Zážitky, ktoré hrdinov na ceste postretnú, majú skôr obrazný charakter a netreba ich brať príliš doslova. Autorka využíva stereotypné fabuly dobrodružných príbehov a aj postavám vkladá do úst nepravdepodobne dospelé úvahy. Ani obraz socializmu a jeho následkov, zredukovaný na symbolický pocit zimy, „sivoty“, nudy a apatie, nesupluje hĺbkovú analýzu tohto obdobia. Avšak tesne predtým, ako čitateľ uzná knihu za bláznivý gýč, rozprávač ho predbehne a skonštatuje: *„Keby som takúto scénu videl vo filme, pomyslel by som si, že to dosť prehnali.“*

Irónia, vtip, hravosť a nadsadené, ba až absurdné motívy sú výborným kontrapunktom k vážnosti otázok, ktoré nám príbeh kladie, bezprostrednosť a priamosť dospievajúcich rozprávačov zase pôvabne osviežujú postrehy, ktoré by v inom podaní mohli vyznieť ako klišé. Román Sibylle Berg je dôvtipná literárna hra na existenciálne témy, skutočná „rozprávka pre každého“.

Keďže je recenzentka zároveň aj autorkou prekladu, hodnotenie jeho kvality tentoraz prenecháva čitateľom.

EVA PALKOVIČOVÁ

O knihu ***Ozaj, a už som ti rozprávala…*** môžete súťažiť, ak pošlete kupón Inaque.sk na adresu našej redakcie.

KUPÓN »
do **30. júna**

KUPÓN
INAQUE.SK

ČAS NA POÉZIU

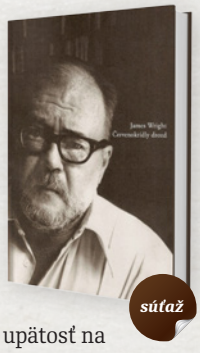

súťaž

S básnickou tvorbou Jamesa Wrighta (1927 – 1980), významného amerického básnika druhej polovice 20. storočia a nositeľa Pulitzerovej ceny (1972), sa slovenský čitateľ doteraz mohol stretnúť len útržkovito, prostredníctvom časopiseckých prekladov Mily Haugovej. V spolupráci s vydavateľstvom Skalná ruža teraz prekladateľka pripravila prvý knižný výber ***Červenokrídly drozd***, vychádzajúci zo súborného anglického vydania Above the River z roku 1992, ktorý má ambíciu predstaviť básnika v čo najširšom zábere.

James Wright študoval na Washingtonskej univerzite, kde získal doktorát, a neskôr pôsobil ako profesor literatúry na Univerzite v Minnesote. Ako držiteľ Fulbrightovho štipendia absolvoval študijný pobyt vo Viedni a aj neskôr sa do Európy rád vracal, najmä do Talianska a Francúzska. V osobnom živote sa mu však nevyhli problémy s alkoholom a depresie, ktoré rovnako ako spomienky na rodný kraj pretavoval do svojej tvorby. Formálne prešiel vývojom od viazaného jambického verša k voľnej veršovej forme, ktorá v niektorých textoch prechádza až do básne v próze. Z tematického hľadiska siaha jeho poézia od prírodného k priemyselnému, pričom autor tieto dva svety nezriedka prepája, porovnáva, kombinuje či vsádza jeden do druhého. Na takomto pozadí vystupujú do popredia pocity samoty, neistoty a hľadania seba samého, s ktorými sa Wright viac alebo menej úspešne vyrovnával prakticky celý život.

Ako píše prekladateľka a zostavovateľka v doslove k slovenskému vydaniu, prekladať Jamesa Wrighta znamenalo vyrovnávať sa s jeho *„inštinktom pre poéziu“* – mnohovrstvovým použitím jazyka, obraznosťou a rytmom. Škoda však, že práve čistota a transparentnosť originálu v slovenskom vydaní prinajmenšom pokrivkávajú. V nejednej básni badať najmä syntaktickú upätosť na anglickú predlohu, avšak kým striktný anglický slovosled význam výpovede sprehľadňuje, v slovenčine je efekt skôr opačný. Popri výhradách vyplývajúcich z tzv. hypnózy originálom tvoria druhú skupinu nedostatky spôsobené podľa všetkého nepozorným čítaním pôvodného textu. V tejto súvislosti sú problematické najmä čiarky, ktoré v slovenskom pretlmočení buď chýbajú, alebo sa objavujú navyše, pričom zásadne menia či posúvajú význam autorskej výpovede.

Hoci v niektorých prípadoch slovenského prekladu Wrightových básní vystupuje do popredia skôr jeho informatívna než umelecká hodnota, nemožno výberu ***Červenokrídly drozd*** (mimochodom, vo veľmi decentnej grafickej úprave) uprieť zásluhy na predstavení autorovej tvorby v slovenskom kultúrnom priestore. Kiežby bolo podobných edičných činov v budúcnosti čo najviac.

EVA BUBNÁŠOVÁ

„Pre básnika neexistujú mimopoetické záležitosti. Časy veľmi prajú angažovaniu sa básnikov do všetkého. Politika, médiá, reklama, šoubiznis, poľnohospodárstvo, diplomacia, armáda či obchod – všade je pre nich miesto.“ O tom svedčí zbierka poľského básnika Zbigniewa Macheja (1958) ***Verše proti zdaňovaniu poézie*** (OZ Vlna / Drewo a srd 2015, preklad Juraj Andričík, Karol Chmel, Katarína Laučíková-Dugast). Kniha mapuje vývin autorovej poetiky od konca 70. rokov minulého storočia až po rok 2014. *„Machejova poézia je ako smrť – zahŕňa všetko. Politické spory i lyrické absurdnosti, problémy v zdravotníctve i výlety k zdrojom západnej civilizácie,“* skonštatoval pre poľské médiá Machejov kolega, básnik Marcin Baran. Machejovu rôznorodú básnickú tvorbu ťažko jednoznačne zaradiť a charakterizovať. Bezpochyby však vieme povedať, že máme dočinenia s básnikom, ktorého osobný príbeh je spätý aj so Slovenskom. Istý čas bol totiž riaditeľom Poľského inštitútu v Bratislave. Široký výber zo svojej tvorby pripravil špeciálne pre slovenských čitateľov.

Zbierka je formálne rozdelená na štyri kapitoly. Kľúčovou je tretia a štvrtá časť, kde rezonuje široké spektrum tém, ako história, móda, šoubiznis, konzum, plastická chirurgia i hry s gýčmi a stereotypmi. Angažované básne majú satirický, ironický a intertextuálny charakter. Vo veršoch sa objaví aj Bohumil Hrabal, Marlene Dietrich, Tom Cruise, Beatles, John Lennon, ABBA, Ovídius, Byron či Homér. V tretej a štvrtej kapitole nájdeme i Machejove hravé verše, bezstarostnú rýmovanú poéziu s občasnými veľmi naivnými gramatickými rýmami. Obsah kapitol sa zjavne líši. V prvej a druhej sú situované príbehové i vypointované básne, rozprávania aj opisy prírody, odkazy na politické udalosti i na autorove obľúbené knihy. Poznávame tak tvorbu básnika v celej jej rozmanitosti, od tradičnejších polôh súčasnej poézie až po tie experimentálne.

OĽGA GLUŠTIKOVÁ

Uruguajská autorka Cristina Peri Rossi (1941) sa považuje za jednu z vedúcich osobností latinskoamerickej literatúry, hoci uznanie za svoju tvorbu získala až koncom 20. storočia. Pre nesúhlas s vtedajším vládnym režimom a politické represie bola Peri Rossi nútená odísť do exilu do Španielska, kde od roku 1972 pracuje ako novinárka. Skúsenosti z exilu zaznamenávala v podobe básní, ale pre ich autentickosť až surovosť sa ich odhodlala vydať v zbierke pod názvom ***Stav exilu*** (FACE 2015, preklad Lucia Paprčková) až po tridsiatich rokoch. Výber z nej vychádza v podobe prílohy časopisu Vertigo ako jeden zo zošitov súčasnej poézie.

Básne Peri Rossi sú neraz minimalistické, vyabstrahované na čiru podstatu, avšak s maximálnou výpovednou hodnotou. Niekoľkými jednoduchými slovami autorka zachytáva celú škálu pocitov a emócií: *„Bolí ma tu, / pri domove.“* V niektorých textoch sa vedľa seba ocitajú zdanlivo nesúvisiace výrazy, vytvárajúce dojem náhodného usporiadania, ako celok však navodzujú atmosféru ťaživého stavu. V básňach figuruje prevažne motív vtáka, vyjadrujúceho slobodu a motív mora, prelínajúci sa so ženským elementom a motívom matky ako symbolom návratu, jediným spojivom s rodnou krajinou. Časť básní v sebe nesie prvky prózy a narácie, autorka v nich načrtáva krutosť vojenského politického režimu vo svojej vlasti, boj za slobodu a trpké osudy uruguajských exulantov. Ľudia sa stávajú večnými vyhnancami vo vlastnej krajine a cudzincami vo všetkých. Ich život sa mení od základov, na povrch sa dostáva nedostatok financií, jazyková bariéra, silná túžba po domove a slobode. V jemne naznačenej erotickej línii prichádza poetka k zisteniu, že túto slobodu predstavuje láska – bez určenia podmienok, bez obmedzenia.

Peri Rossi rozpráva svoj príbeh a príbeh ďalších uruguajských exulantov bez príkras, drsne, ale zároveň emotívne, a práve v tom sa skrýva sila jej výpovede. Započúvajte sa.

MARTINA GRMANOVÁ

O knihu ***Červenokrídly drozd*** súťažte zaslaním kupónu na adresu redakcie.

KUPÓN do **30. júna** »

KUPÓN
SKALNÁ RUŽA

ŠTVRŤSTOROČIE KALLIGRAMU

Vydavateľstvo Kalligram tento rok oslavuje 25. výročie svojho vzniku. Pri tejto príležitosti predstavilo koncom apríla a začiatkom mája svoje knižné novinky na dvoch podujatiach. Počas večera 27. apríla v bratislavskej kaviarni Kafe Scherz bolo prezentovaných sedem titulov. Moderátorka Tina Čorná si postupne pozvala na pódium autorov kníh spoločne s ďalšími diskutujúcimi, ktorí jednotlivé publikácie uviedli. Kniha rozhovorov ***Deväť životov*** od zostavovateľov Radoslava Passiu a Gabriely Magovej nahliada do literárneho života prekladateľov, vydavateľských a redakčných sfér v druhej polovici 20. storočia. Kontrastom k nej je ***Cesta za skutočnosťou bez metafyziky***, ktorá predstavuje majstrovské dielo profesora Teodora Münza. Emil Višňovský venoval publikáciu ***Richard Rorty a zrkadlo filozofie*** svojim študentom. Pripomenutím takmer zabudnutého autora je

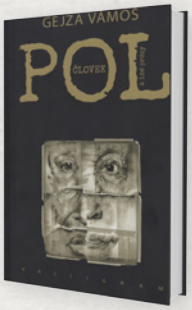

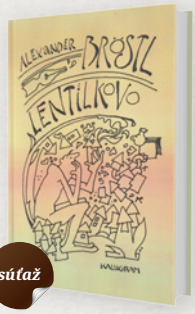

súťaž

kniha ***Gejza Vámoš: Polčlovek a iné prózy***. Objasnená bola aj životná fikcia Szilárda Borbélyho v knihe ***Vydedenci***. Profesor Peter Zajac priblížil knihu Dušana Šimka ***Mramor a granit***. Právnik Alexander Bröstl vytvoril pestrý svet, pretkaný humorom a hrou so slovíčkami, v diele ***Lentilkovo***. V jednotlivých kapitolách knihy si berie na mušku historické udalosti a osobnosti, trpkosmiešne komentuje súčasnú spoločnosť a politiku („*Chodím po džobbraní…*“), kultúrnu i literárnu situáciu („*Knižka sa rozpadla, pretože každá strana si založila vlastný čitateľský klub.*“), na napísanie krátkych a výstižných žánrov ho inšpiruje príroda, náboženstvo a Biblia, negatívne ľudské vlastnosti, niektoré postrehy venuje známym umelcom a spisovateľom. (O titul môžete súťažiť zaslaním kupónu Kalligram na adresu redakcie.)

Prezentácia knihy Karola Krpalu ***Oficiálna línia – Obraz socializmu v epoche neoliberalizmu*** sa uskutočnila 3. mája v bratislavskom kníhkupectve Panta Rhei na Poštovej. Hosťami večera boli okrem autora aj recenzenti František Novosád a František Škvrnda, moderoval Juraj Janošovský. Kniha je autorovou odpoveďou na otázku, či je interpretácia socializmu v súčasných publikáciách, slúžiacich na výklad histórie vo vyučovacom procese, ideologicky poplatná novému zriadeniu, pričom dodal, že na problém nahliada z hľadiska politologických, a nie historiografických aspektov použitých prameňov.

MICHAELA IZSÁKOVÁ
-MM-

V Kalligrame vyšla aj kniha ruského spisovateľa Arkadija Sergejeviča Buchova (1889 – 1937), úspešného autora fejtónov, skečov, humoristických veršov a najmä poviedok. Tvorbu publikoval prevažne časopisecky, v cárskom Rusku v periodikách Satirikon a Nový Satirikon, počas emigrácie v Litve v ruskojazyčných novinách Echo, po návrate do ZSSR v tlači venovanej satire. Zomrel v dôsledku stalinských čistiek.

Výber z jeho tvorby nazvaný ***Umenie klamať*** (preklad Ján Štrasser) obsahuje 21 textov a ponúka čitateľovi humor podmienený okolnosťami doby práve natoľko, aby sme sa mohli smiať bez vysvetliviek. Na príbehoch a situáciách, ktoré sa môžu – hoci v trocha iných kulisách – prihodiť i dnes. V úvodnej poviedke pod názvom *Prvá skúsenosť* sa rozprávač pod vplyvom priateľov ocitne na konských dostihoch. Zmámený predstavou okamžitého víťazstva sa po niekoľkých prehrách pohnevá s kamarátom – aby sa opätovne vrátil. Sprvoti naivný hrdina, ktorý čitateľov v priebehu deja ohuroval/rozosmieval neznalosťou základných reálií/súvislostí (po výhru sa preto logicky ponáhľa okamžite po vyfasovaní tiketu, ešte pred štartom koní), sa poučil, zmúdrel a stal sa legitímnou súčasťou mechanizmu opakujúcich sa závislostí.

Maska „zasväcovania naivného“ je len jednou z mnohých autorových fint. Aj prostredníctvom nej sa však dopracúva k pointe – vnímateľnej aj ako ponaučenie. Nie síce nevyhnutne morálne, avšak rozhodne v istom rozmedzí definične overiteľné. Na rozdiel od slovenskému čitateľovi známych humoristov a tvorcových vrstovníkov Arkadija Averčenka či Daniila Charmsa, Buchov neprodukuje humor kotrmelcov bizarnej grotesky. Naopak, komentuje realitu neúprosne logicky. V príbehu *Koniec Sherlocka Holmesa (Zo zápiskov doktora Watsona)* sledujeme zlyhanie metódy geniálneho detektíva, spôsobené vskutku precíznym diabolským plánom profesora Moriartyho, ktorý spočíva v úplnom odhaľovaní spáchaných zločinov. Páchatelia teda v trezore zanechajú lístok so sumou odcudzených peňazí, ako aj presnú adresu ich prechovávača. V závere poviedky stretáva Watson Sherlocka v dave nezamestnaných. Zdanlivo absurdný námet má teda logické vyústenie, pretože tvorca mu našiel príslušný kontext.

Značnú časť knihy tvoria osviežujúcou dávkou – isteže štylizovanej – mizogýnie špikované historky o ženách (*Banálny chlap, Ťažká vec, Cesta k zdraviu, Bezprostredná povaha*). V karikatúrne parodických znetvoreninách romancí staromládenecký introvert uniká pred dámami dotieravými, samostatnými, iniciatívnymi, požadovačnými – a, samozrejme, nie a nie si priznať po čom, či po kom – skutočne túži.

Avšak výber je tematicky pestrý. Príbeh prvého denníka zabrnká na strunu školských šibalstiev, próza *Iniciatívny človek* si berie na mušku nedovzdelaných „investigatívnych“ žurnalistov, *Reči o Taliansku* nedovzdelateľných turistov, titul *Ako sa stať miliardárom* vraví sám za seba dosť. Literárnych fajnšmekrov nesporne zaujmú texty *Ako som písal trhák* (úbohý spisovateľ píše na pokračovanie nesmierne krkolomný román, ktorý si, napriek jeho vôli, ktovieprečo a ktoviečím získava priaznivcov) a *Cesty filmovej prózy* (literát Nudakin prepracuje štvorveršie Puškinovej poémy do podoby filmového scenára so všetkým, čo k žánru patrí). Popri poviedkach si vo výbere našli miesto i fejtóny venované lenivosti či hrôze zo zimných športov, ako aj precítený protest mľandravca voči otužilcom (*Október*).

Vyššie spomenutá snaha o logické vyústenia zdanlivo absurdných situácií zbližuje Buchova s ďalším majstrom humoristickej prózy, Michailom Zoščenkom. Myšlienkové i konštrukčné príbuznosti však v žánri zorientovaný čitateľ nájde i v tvorbe zhruba rovesníkov Maďara Frigyesa Karinthyho, Poliaka Konstantina Ildefonsa Gałczyńského či Čecha Jaroslava Haška. Podobne ako oni, Buchov v podstate vyjadruje obavy obyčajného človeka z prevratných zmien modernej, príliš rýchlej doby. Vo fejtóne *Zdravý život*, zosmiešňujúcom už vtedy aktuálnu módu „kúr“ všakovakého rázu, píše: „*Je veľmi nebezpečné náhle zmeniť normálny spôsob života, na ktorý si človek zvykol.*“

MILOŠ FERKO

KUPÓN »
do **30. júna**

KUPÓN
KALLIGRAM

RASTIEME PRÍBEHMI

súťaž

Možno si ešte spomeniete na jednoduchú knižku Deti píšu Bohu, ktorá je dojímavým pohľadom detí na Najvyššieho a jeho kompetencie na tomto svete. Niečo podobne hlboké čitateľ zažíva aj pri graficky veľkoryso riešenej knihe ***Drahý pápež František*** (Dobrá kniha 2016, preklad Mária Vadilová). Obsahuje však aj Františkove odpovede. Nachádza sa v nej preklad tridsiatich originálnych listov, ktoré tvorí kresbička pre pápeža s vlastnoručným pozdravom aj otázkou. V tejto kombinácii sú otázky kladené pápežovi Františkovi prekvapujúcim až zázračným spojením teológie a ľudskosti, a to vôbec nie infantilnej. Problémy detí, ktoré ešte nestratili schopnosť pýtať sa na zmysel udalostí, čo ich obklopujú, sú často len inak pomenované problémy dospelých (*Prečo toľko ľudí nemá čo jesť? Prečo uctievame kríž?*). Deti pápežovi navyše kladú aj bezprostredné zvedavé osobné otázky (*Keď si bol malý, rád si tancoval? Čo ťa baví na práci pápeža?*). A František úprimne odpovedá, priezračne čisto a jednoducho, tak, aby tomu rozumeli deti, teda aj deti v nás, dospelých. Knižka ***Drahý pápež František*** sa hodí ako darček na večerné čítanie do kresťanských rodín, a možno aj na hodiny náboženstva, kde môže rozprúdiť živé rozhovory o Bohu, o základných článkoch kresťanskej viery, o dianí vo svete (vojnách, chudobe) aj o ľudskej zodpovednosti zaň. O tom, ako každý z nás môže prispieť k riešeniu problémov, ktoré trápia nielen deti. Svätý Otec v jednej zo svojich odpovedí píše: *„...vidieť dieťa, znamená vidieť budúcnosť. Áno, mám nádej, pretože každé dieťa je nádejou pre budúcnosť ľudstva.“*

MIROSLAVA KURACINOVÁ VALOVÁ

O knihu môžete súťažiť zaslaním kupónu vydavateľstva Dobrá kniha na adresu našej redakcie.

Hrdinka Johanka Jurášková v knihe ***Johankina veľká rodina*** (Vydavateľstvo Slovart 2015) sa k čitateľom vracia už v štvrtom pokračovaní. Jednotlivé časti série Tone Revajovej na seba nadväzujú, a aj keď sa dajú čítať oddelene, skutočná hodnota príbehu sa odkryje pri chronologickom čítaní. V predchádzajúcich častiach (Johanka v Zapadáčiku, Zlom väz, Johanka!, Tvoja Johanka) sa deti mohli zoznámiť s Johankou, ktorá sa s mamou a bračekom odsťahuje na dedinu a neskôr zase späť do mesta. Johanka si musí stále zvykať na novú školu a kolektív. Pritom sa učí používať internet, posielať maily a nadviaže kontakt s otcom. V najnovšej časti sa k Johankinej rodine postupne priraďuje aj mamin kamarát Radko a Johanka sa chystá na osemročné gymnázium. Strávi aj prázdniny u otca, s ktorým sa porozpráva o veľkých otázkach života dospelých: prečo sa rozpadlo manželstvo Johankiných rodičov.

Postava Johanky je veľmi citlivá a nežná, svet dospelých sleduje so značnou dávkou empatie. Situácie, ktoré zažíva, nie sú žiadne veľké príbehy, len malé udalosti bežného života. Kľúčovým motívom knihy je Johankina snaha o komunikáciu so svetom dospelých. Nepochopenie, nepodarené vyjadrenie pocitov prekonávajú postavy vďaka vzájomnej láske.

Kniha je určená deťom od deväť rokov. Je to vek, keď už dokážu vnímať rozdiel medzi svetom fantázie a realitou a postupne sa stále viac zaujímajú o príbehy korešpondujúce s realitou ich vlastného sveta. Johanka žije v totožnom svete ako jej čitatelia. Používa výdobytky doby, ktoré jej pomáhajú vyrovnať sa s občasnou izoláciou v snahe ostať v kontakte, nie ako náhradu skutočných vzťahov. Dospelí zas môžu v Johankinom svete odhaliť, aké nemožné je ich snaženie hocičo pred deťmi zakryť.

Jazyk knihy je blízky deťom – hovorový, použité výrazy sú živé. Neznáme pojmy dospelých si Johanka dá vysvetliť alebo ich nájde na webe. Ako predchádzajúce časti, aj štvrtý diel ilustroval Juraj Balogh komiksovými obrázkami, zvýrazňujúcimi niektoré vtipné pasáže knižky. Jednotný vizuál série pomáha k tomu, aby sa Johanka stala dlhoročnou kamarátkou čitateliek a sprevádzala ich na ceste dospievania.

MARTA FÜLÖPOVÁ

KUPÓN »
do **30. júna**

KUPÓN
DOBRÁ KNIHA

FOTO MICHAELA GÁBORIKOVÁ

Spomeňte si na detstvo. Na to, *„ako nám rodičia čítali rozprávky a, aby bol príbeh plastickejší, menili hlasy jednotlivých postáv. Kráľ mal hlas hrubý, ježibaba škrekľavý a Janko s Marienkou tichý a vystrašený. V našej mysli sa k týmto hlasom pridávali tváre a len vďaka zvuku sa pred nami začal objavovať nádherný a pestrý svet,“* píše v bulletine festivalu rozhlasových rozprávok Zázračný oriešok 2016. Kniha v rozhlase – rozhlas v knihe Peter Karpinský. Jeho IX. ročník sa konal 17. – 20. mája v Piešťanoch a popri bohatom programe sa udeľovali i ceny. Okrem Ceny Zázračný oriešok 2016 a zvláštnej Ceny RTVS 2016, o ktorých si môžete prečítať na www.kniznarevue.sk, sa udeľovala i zvláštna cena partnera festivalu, Literárneho informačného centra – Cena Márie Ďuríčkovej. Riaditeľka LIC Miroslava Vallová ju udelila Jánovi Uličianskemu za významný prínos vo vývoji modernej autorskej rozprávky, za detailnú jazykovú virtuozitu, za majstrovskú synchronizáciu umeleckého jazyka s kontextuálnymi prvkami súčasného sveta a zákonitosťami detskej logiky, za inteligentné a kultivované literárne dobrodružstvá so všeobecne platnou ľudskou pointou. Usporiadatelia festivalu sú Mesto Piešťany, Mestská knižnica mesta Piešťany, Rozhlas a televízia Slovenska.

Ešte dlhšiu históriu má festival Dni detskej knihy. Po 33 rokoch od svojho vzniku bola po prvýkrát jeho hostiteľom 3. – 5. mája knižnica v Bratislave – Miestna knižnica Petržalka, tradične v spolupráci s BIBIANOU, medzinárodným domom umenia pre deti a Slovenskou sekciou Medzinárodnej únie pre detskú knihu (SK IBBY). Bilancia tohtoročného festivalu je obdivuhodná: 1077 účastníkov, 43 besied a workshopov s autormi a ilustrátormi na petržalských základných školách, materských školách a pobočkách Miestnej knižnice Petržalka. Deti mali možnosť

stretnúť sa s autormi a ilustrátormi, ktorých knihy boli v posledných dvoch rokoch ocenené v súťaži Najlepšie a najkrajšie knihy jari, leta, jesene a zimy (organizuje BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti a Slovenská sekcia IBBY). Kvalitu čítania si deti preverili na Čitateľskej olympiáde. Aj celoslovenský seminár Na ceste k čitateľovi/s čitateľom bol zameraný na faktory, ktoré jeho kvalitu ovplyvňujú. Predstavili sa na ňom významné projekty na podporu čítania: Ihrisko čítania (OZ FANFÁRY), Mama, tata, čítajte s nami (OZ Múza), Rukavička (BIBIANA) a Projekt V.V.V. vstúp, vyber, vypožičaj (Miestna knižnica Petržalka).

Viac než aktívne sa deťom venujú aj Kamila a Petr Kopsovci, autori metódy Životných máp, vo svete známej ako Kops´ Method. Prostredníctvom nej riešia napríklad hyperaktivitu a poruchy pozornosti u detí, traumatické skúsenosti, šikanu. Zaoberajú sa tiež rozvodmi v rodinách či súrodeneckými nezhodami. Aj ich dve knižky ***Tiger robí uáá uáá…*** a ***Ako sa krotí tiger*** (obe Nakladateľstvo Edika v Albatros Media, preklad Ľuba Nguyenová Anhová) vychádzajú z tejto metódy. Prvá je zameraná na pochopenie a poznanie tigra skrytého v každom z nás, druhá čitateľa sprevádza konkrétnymi krokmi, ako s ním spolupracovať a skrotiť ho. Zaujímavosťou metódy Životných máp je, že prostredníctvom nej vedia Kopsovci už medzi 4. a 5. rokom dieťaťa odhaliť, kam bude smerovať jeho život, respektíve, či sa u neho vyvinie bulímia, alkoholizmus a podobne. Lektorov metódy majú Kopsovci po

celom svete. Spoločne o tom rozprávali v kníhkupectve Martinus na Obchodnej v Bratislave 4. mája, knižky pokrstila Adela Banášová tradične – šampanským. Oba tituly nám vydavateľstvo venovalo do súťaže, pošlite kupón Nakladateľstvo Edika v Albatros Media na adresu našej redakcie.

TIMOTEA VRÁBLOVÁ –BB–

Vybájená krajina, takmer ako tá naša, napínavý boj dobra so zlom a veľká porcia dávnej mágie je overeným receptom autorov, ktorý zaručene funguje už od nepamäti. Tento princíp využili od J. R. R. Tolkiena a C. S. Lewisa až po J. K. Rowlingovú už mnohí spisovatelia a vždy sa stretli s úspechom (nielen) u detského čitateľa. A tak nečudo, že hneď prvý diel série ***Spirit Animals: Zrodenie legendy*** sa po uvedení na trh udržal mesiace na vrchole rebríčka bestsellerov New York Times.

Spirit Animals je séria na seba nadväzujúcich príbehov, ktorej každý diel je napísaný iným autorom (autormi), no napriek tomu si drží jednotnú koncepčnú líniu. U nás vyšlo už deväť častí vo Vydavateľstve Fragment v preklade Emy Liptákovej. Séria bola doteraz preložená do sedemnástich jazykov.

Fantasy krajina, ktorú v prvej knihe ***Zrodenie legendy*** vytvoril autor Brandon Mull, je čitateľovi vcelku podrobne geologicky predstavená. Svet je tu známy pod názvom Erdas a jeho kontinentálne členenie pripomína to skutočné. Veľkú moc a významné postavenie tu majú tzv. Zelenoplášťnici – ľudia, ktorí dokázali v tajomnom rituáli privolať svoje duchovné zviera a spolu s ním nadobudli jeho neobyčajné schopnosti. Tu prichádzajú na scénu naši štyria hrdinovia Conor, Abeke, Meilin a Rollan. Patria k hŕstke vyvolených, ktorí privolajú hneď legendárnych pravekých duchovných strážcov sveta – vlka, sokola, leoparda a pandu. Veľmi skoro pochopia, že privolaním svojho duchovného zvieraťa nezískali len nadľudské schopnosti, ale aj veľkú zodpovednosť, dôležité poslanie a možnosť ovplyvniť osud celého sveta. Spolu s pradávnymi ochrancami sveta sa v zabudnutých končinách Erdasu prebudila i temná sila, ktorá sa ho chystá celý ovládnuť. Na stranu zla sa postavili Dobyvatelia a tí sa snažia Erdas zničiť. Conor, Abeke, Meilin a Rollan sú v zložitej situácii, nemajú dostatok času na výcvik a aj budovanie harmonických vzťahov s ich duchovnými zvieracími sprievodcami ide len veľmi pomaly. Napriek týmto okolnostiam sa musia postaviť zoči-voči neľútostnému nepriateľovi…

V druhej knihe s názvom ***Skrytá hrozba*** (Maggie Stiefvater) Erdas pomaly upadá do chaosu a zdá sa, že napriek pomoci, ktorú duchovné zvieratá poskytujú štyrom hrdinom a Zelenoplášťnikom, Dobyvatelia víťazia a obsadzujú mestá i krajiny. Pokúšajú sa narušiť puto, duchovný zväzok, ktorý premosťuje ľudský a zvierací svet a vytvára rovnováhu. Hľadajú rôzne možnosti, ako obísť tradičný rituál, a chcú sami vytvoriť duchovné zviera, nad ktorým by mali absolútnu moc. A tak našich odvážnych hrdinov a ich zvieracích pomocníkov čaká ešte dlhé a veľké dobrodružstvo.

EVA CSANDOVÁ

O prvú a tretiu časť ***Pokrvné puto*** (Garth Nix, Sean Williams) súťažte zaslaním kupónu Vydavateľstvo Fragment na adresu našej redakcie.

Ivona Březinová ponúka príbehy plné humoru, nehy i objatí. ***Lentilku pre dedka Edka*** (Perfekt 2015, preklad Gabriela Futová) si vychutnáme s rovnakým čitateľským pôžitkom ako jej ostatné prózy. Farebne znejúci príbeh s predstavou sladkosti na jazyku nás pozýva zdieľať osud štvorgeneračnej rodiny. A ten je vyrozprávaný, napriek ťaživej téme, s láskavým humorom. Dedko Edko, najstarší člen rodiny, je vlastne pradedkom. Býva s dedkom Tonkom. Ten ešte stále chodí do roboty s tatkom malého Dodka. Mamka, pracujúca z domu ako prekladateľka, dáva pozor na pradedka Edka a svojho syna, škôlkara Dodka. Možno by sa zdalo, že všetkým pokope býva doma tesno, no nie je to pravda. Do malého bytového priestoru sa každý deň vmestí veľa smiechu a porozumenia. Až do príchodu mestskej polície privádzajúcej domov dedka Edka neschopného spomenúť si, kde býva.

Ivona Březinová ponúka naračne bravúrne zvládnutý príbeh tematizujúci spolunažívanie s človekom trpiacim na Alzheimerovu chorobu. V medzigeneračnom dialógu sa stávame účastníkmi epizód rôznych farieb a príchutí. Niektoré škôlkar Edko premieňa na hru, veď vykračovať v dvoch rôznych topánkach po ulici sa dá iba s dedkom Edkom nepoznajúcim si vlastné veci. Iné prinášajú detskému protagonistovi slzy a zranenie, napríklad vtedy, keď ho dedko zabudne v obchode. V slede udalostí sa malý Dodko snaží pochopiť nielen pradedkovu chorobu, ale začína si uvedomovať dôsledky svojho správania a veku primeraným spôsobom preberá zodpovednosť za svoje i pradedkovo konanie. Kým Dodko psychicky rastie, dedko mentálne klesá na úroveň predškoláka.

Ivona Březinová ponúka prózu s humánnym posolstvom. ***Lentilka pre dedka Edka*** je v prvom rade príbehom. Dobrodružstvom poznávania. Nielen následkov choroby, ale i sily človeka, dieťaťa, v neutíchajúcom optimizme a nádeji, trpezlivosti živenej nezištnou láskou: *„Keď má človek niekoho rád, tak na neho nemôže predsa zabudnúť, alebo hej?“* Jednoducho plynúce, štylisticky nekomplikované rozprávanie je ústretové k malým čitateľom v rovnakej miere ako ilustrácie Evy Mastníkovej na každej stránke graficky pútavej knihy. Už na prvý pohľad poskytuje obraz rodinnej súdržnosti a medzigeneračného porozumenia.

ALENA ŠTROMPOVÁ

KUPÓNY »
do **30. júna**

KUPÓN
VYDAVATEĽSTVO FRAGMENT

KUPÓN
NAKL. EDIKA V ALBATROS MEDIA

MÁJOVÁ ROMANTIKA

Americká autorka Colleen Hooverová si získala srdcia mnohých čitateľov po celom svete a najnovšie aj na Slovensku – dôkazom toho je vydanie jej ďalšieho titulu ***Odvrátená tvár lásky*** (2016, preklad Miriam Ghaniová) v dielni vydavateľstva Ikar.

Autorka v ňom spracovala v dnešnej dobe všadeprítomný námet: priateľstvo s výhodami alebo, ak chcete, sex bez budúcnosti. To je presne to, čo spája dvoch hlavných hrdinov tohto príbehu, Tate a Milesa. Tate je mladá pracovitá študentka a Miles je priateľ jej brata. Ich prvé stretnutie nie je ideálne, láska na prvý pohľad je v ich prípade skôr zlý vtip, no napriek tomu ich k sebe niečo veľmi priťahuje. A práve to niečo zapríčiní, že aj keď ani jeden z nich práve netúži po láske, chcú mať s tým druhým vzťah, hoci len čisto sexuálny. Nepýtaj sa na minulosť a nečakaj budúcnosť – tak znejú dve Milesove pravidlá, ktoré Tate nesmie porušiť. Avšak, ako to už medzi ľuďmi chodí, láska príde, aj keď sa ju snažíte potlačiť. Na prvý pohľad sa tento príbeh môže zdať ako klišé, no autorka sa s ním pohrala a dodala mu nielen emócie, ale aj tajomstvo, napätie, romantiku, ba dokonca obrovskú dávku bolesti.

Kniha je písaná primárne z dvoch pohľadov. Tate rozpráva príbeh, ktorý sa odohráva v súčasnosti, zatiaľ čo v kapitolách predostretých Milesom sa dozvedáme, prečo odmieta lásku, prečo predstiera, že nedokáže milovať, a prečo by radšej umrel, než sa znovu zamiloval. Autorka má jednoduchší štýl, no veľmi pútavý, dokáže ním vypovedať širokú škálu emócií. Postavy sú vykreslené reálne a svojím správaním vedia čitateľa niekedy poriadne potrápiť. Colleen Hooverová je známa ako autorka kníh pre mladých, myslím si však, že ***Odvrátená tvár lásky*** má potenciál osloviť čitateľa každého veku.

JANA ŠULKOVÁ

Ľúbostný príbeh tvorí aj základ románu ***Nádych*** (Ikar 2016, preklad Klára Kruteková) od americkej autorky Penelope Douglasovej, hoci to tak spočiatku vôbec nevyzerá. Hlavní hrdinovia, študenti maturitného ročníka a zároveň susedia Tate Brandtová a Jared Trent, sa totiž doslova nenávidia. Ešte ako deti boli najlepší priatelia, no všetko sa zmenilo v jedno leto, ktoré Jared strávil mimo mesta u svojho otca. Z prázdnin sa vrátil ako vymenený a odvtedy si nenechal ujsť žiadnu príležitosť, aby Tate ublížil a ponížil ju v škole či pred kamarátmi. Predposledný ročník strednej školy prežila Tate na študijnom pobyte v Paríži, kde opäť získala stratenú sebadôveru, a po návrate domov je pripravená brániť sa Jaredovým výčinom. Ich vzťah sa však pri každom ďalšom stretnutí ešte viac skomplikuje, najmä preto, že Tate nerozumie pohnútkam Jaredovho konania – ten síce neprestáva s posmeškami, ale zároveň Tate ochraňuje a pomáha jej v ťažkých situáciách. O ďalšiu komplikáciu sa postará najlepšia kamarátka Tate K. C., ktorá začne s Jaredom chodiť, a Tate si až vtedy uvedomí, že na jeho novú známosť žiarli…

Nádych je prvou knihou päťdielnej série *Fall Away*, ktorá sa zaraďuje do literatúry New Adult – tvoria ju príbehy pre čitateľov od 18 do 30 rokov. Žánrovo zapadá do momentálne veľmi populárneho boomu erotických romancí, hoci dominantnou je v nej najmä vzťahová línia, radosti i nástrahy života mladých dospelých, ktorí sa vyrovnávajú s prvými vážnejšími ľúbostnými vzplanutiami. Autorka sa však nevyhla niektorým klišé a málo uveriteľným okolnostiam, napríklad ťažká rodinná situácia oboch protagonistov, ktorí ako 17-roční vyrastajú prakticky sami, a predvídateľné je aj to, ako napokon celý príbeh skončí, no ako oddychové čítanie nielen na máj kniha rozhodne svoj účel splní.

-KZ-

súťaž

Fanúšičky erotických romancí poteší aj kniha Sylvaina Reynarda ***Gabrielovo Inferno*** (Nakladateľstvo XYZ 2016, preklad Miroslava Sedláčková), ľúbostný príbeh profesora Gabriela Emersona, odborníka na Danteho, a jeho plachej študentky Julie Mitchellovej. Ak chcú byť spolu šťastní, musia sa vyrovnať so svojimi démonmi z minulosti a prekonať ešte množstvo prekážok… O knihu môžete súťažiť zaslaním kupónu na adresu redakcie.

Najnovší román Kristíny Ježovičovej ***Červená jej pristane*** (Marenčin PT 2015) rozpráva príbeh viacerých postáv, najväčší priestor však dostáva Ela. Nikdy nevynikala vonkajšou krásou ani priateľskými kontaktmi. Odmala bola vyčleňovaná z kolektívu pre svoj nevábny vzhľad aj pre neľahkú rodinnú situáciu. Po otcovi je spolovice Rómka, jej mama utápa sebaľútosť v alkohole a na Ele leží starostlivosť o celú domácnosť. Na zreteli musí však mať aj vlastnú budúcnosť, preto sa zamestná ako spoločníčka staršej zámožnej dámy. Adriana Straussová je postrachom svojho okolia, no Ela je zvyknutá na ostré slová a nenechá sa zastrašiť. Starej panej to imponuje a vyzve Elu, aby jej pomohla zbaviť sa priateľky jej vnuka Martona. Mladý podnikateľ je stelesnením dievčenských ideálov, no na Elu jeho charizma neplatí. Teda – aspoň si to nahovára. Marton jej však na vlastné počudovanie nevie odolať, čo sa prejaví aj na jeho vzťahu so Silviou – rozmaznanou a márnivou Elinou spolužiačkou. A práve vtedy sa začínajú rozvíjať aj ďalšie príbehové línie mladých dospelých – najmä Silviinej susedy Lilian a chudobného, ale veľmi príťažlivého krčmárovho syna Marka. Nad všetkými sa ako tieň vznáša nielen obava z blížiaceho sa konca štúdia, ale aj skúsenosti s drogami, sexom a… vraždou. Malou dedinou otrasie zločin, ktorý sa týka im dobre známej osoby, a podozriví môžu byť viacerí…

Červená jej pristane je podľa môjho názoru zatiaľ najlepšia kniha Kristíny Ježovičovej. Príbeh je pútavý od samého začiatku, rozvíja sa ako dobre premyslený plán a postavy sa vám dostanú pod kožu. Som rád, že kriminálny motív nevyznel silene, vhodne zapadol do deja a pekne ho uzavrel. Pod povrchom sa navyše ukrýva aj niekoľko posolstiev – o tom, že nie je správne posudzovať človeka podľa zovňajšku, či o nástrahách sveta na súčasných mladých ľudí.

MAREK ZÁKOPČAN

Knihou ***Láska ako sen*** (Slovenský spisovateľ 2016, preklad Tamara Chovanová) pokračuje sedemdielna séria obľúbenej autorky Mary Baloghovej, v ktorej približuje osudy vojnou poznačených vyslúžilcov. Kto pozná autorkine predchádzajúce romány, bude príjemne prekvapený, pretože v jej nových príbehoch sa dostane väčší priestor aj postavám známym z iných sérií. Jej hrdinovia a hrdinky nie sú bezchybní a dokonalí, ako to býva v romanciach zvykom, ale nesú si svoj kríž a láska ich skôr prekvapí než poteší.

Flavian, vikomt Ponsonby, je jedným zo siedmich, ktorí prežili útrapy napoleonských vojen a spoločne sa zotavili pod dohľadom jedného z nich. Flavianov život visel na vlásku – zranenie hlavy mu dodnes spôsobuje výpadky pamäti, musel sa učiť nanovo rozprávať (dôsledkom je občasné zajakávanie) a udržiavať na uzde neovládateľné výbuchy hnevu. Pod vplyvom okolností ho opustila snúbenica a vydala sa za jeho najlepšieho priateľa. Flavian nečaká, že sa ešte niekedy zamiluje, nikdy by sa nijakej žene nezavesil na krk ako ťažké bremeno. Lenže keď pri každoročnom stretnutí siedmich priateľov spozná Agnes Keepingovú, všetko sa nečakane zmení. Agnes je vdova žijúca so svojou sestrou, učiteľkou hudby. Dni trávi maľovaním a starostlivosťou o domácnosť. Vidieku dáva prednosť pred nablýskaným Londýnom. Vikomt Ponsonby si okamžite získa jej srdce, no Agnes nepatrí medzi pobláznené slečinky, ktoré len tak naletia vzletným slovám. Ak budú chcieť byť tieto odlišné osobnosti spolu, budú musieť v prvom rade prekonať prekážky vo vlastnom vnútri…

Baloghová ako obvykle vystavala príbeh predovšetkým na vzťahovej rovine, ale napriek tomu sa číta ľahko a rýchlo. Obe hlavné postavy sú sympatické a vôbec nie také jednoduché, ako by sa sprvu mohlo zdať. Jednotlivé knihy sa dajú čítať aj samostatne, hoci si ich iste užijete viac, keď budete poznať aj zvyšné postavy v pozadí. Mary Baloghová nestráca inšpiráciu ani po sedemdesiatke a pravidelne teší svojich fanúšikov vydarenými románmi, ktoré jasne definujú podobu romantiky.

MAREK ZÁKOPČAN

Koncept tvorby Jany Pronskej sa ani v jej najnovšom diele ***Rebelka*** (Slovenský spisovateľ 2016) radikálne nezmenil. Opäť sa v ňom dostávame do obdobia stredoveku – príbeh sa začína na panstve grófa zo Svätého Jura a Pezinka, ktorého dcéra sa postarala o riadny škandál. Všade známa Cecília je tvrdá a svojrázna mladá žena bez strachu a tradičných záľub. Nemieni sa podriadiť svojmu otcovi ani konvenciám a získa miesto na vychýrenom rytierskom turnaji na Bielom Kameni. Za svoj lístok naň však musí draho platiť, dáva do hry svoju ruku a budúce šťastie. Ten, kto ju porazí, totiž zároveň s trofejou získa aj ju. Cecília verí, že má šancu na víťazstvo. Začne si však na ňu brúsiť zuby intrigánsky Vavrinec, ktorý je pre svoje bojové umenie obávaným rytierom. Počas zámockej oslavy na otvorení turnaja sa do Cecíliinho života rázne votrie iný muž, ktorý, hoci je cudzinec, dokáže v jej srdci napáchať väčší zmätok než akýkoľvek mládenec široko-ďaleko…

Čistá línia príbehu nenechá čitateľa blúdiť po tajomnej spleti dejových rozvrstvení. Verne vykreslené charaktery idú za svojím cieľom, ktorým tradične býva pomsta, nenávisť, česť, odpustenie aj láska. To všetko sa odohráva na pozadí historických kulís, nepokojných čias po bitke pri Moháči. Príbeh Jany Pronskej je podľa jej vlastných slov písaný podľa námetu legendy o žene bojujúcej s Osmanmi a rytierovi, ktorý sa zachránil skokom z útesu aj so svojím koňom. A tak, ako Cecília vyhľadáva nebezpečenstvo a vzrušenie z boja, pomaly sa začína obávať, že svoje len nedávno nadobudnuté šťastie navždy stratí. Prehodnocovanie jej vlastných činov, rast v ženu, ktorou detinsky opovrhovala, a nakoniec aj hrdosť jej rodiny spôsobia, že Cecília konečne pocíti naplnenie svojej cesty životom a jeho hádam nádejné pokračovanie.

PETRA NOGOVÁ

súťaž

Historickú romantiku prináša čitateľom aj Megan Framptonová v knihe ***Falošný vojvoda*** (Ikar 2016, preklad Monika Srnková) – vojvoda Nicholas je v nej donútený k sobášu s lady Isabellou, s ktorou si postupne hľadajú cestu k sebe. V regentskom Anglicku sa odohráva i príbeh nekonvenčného vzťahu lorda Andrewa a Katie, dcéry grófa žijúcej osamelým životom na vidieku, v knihe Elizabeth Michelsovej ***Ako prísť o lorda*** (Slovenský spisovateľ 2016, preklad Otakar Kořínek). A do tretice, dohodnutá svadba poriadne zamotá hlavy aj hrdinom románu Jane Ashfordovej ***Múdra a bohatá*** (Slovenský spisovateľ 2016, preklad Miriam Ghaniová), Clare, ktorá síce zdedila veľký majetok, ale nemôže ho spravovať, kým sa nevydá. Na pomoc jej prichádza sympatický barón Jamie… O všetky tri knihy môžete súťažiť zaslaním kupónov na adresu redakcie.

Prekvapenie. Tento pocit ma neopúšťal po celý čas, čo som držala v rukách knihu Ivany Havranovej ***Bosorka*** (Marenčin PT 2015) a nevedela som sa od nej odtrhnúť. Zvykla som si u autorky, najmä v jej posledných poviedkových knihách, na zobrazovanie ženského sveta súčasníčky. Moderná doba i jazyk, len vzťahové problémy pretrvávajú. Tie sa nevyhli ani jej novej protagonistke, ale ona i príbeh sú iné. Neukotvené v čase (i keď po cestách jazdia autá a spomína sa družstvo, kde pracuje ktorýsi sused), ich jazyk pripomína klasiku realistickej prózy s občasným použitím nárečia či archaizmov, ale magicky sa prihovára zmyslom. Čitateľ priam cíti vôňu trávy či dotyk slnečných lúčov na tvári, ale aj pach ošarpanej stajne a vníma trochu záhadnú atmosféru príbehu Any, ktorú okolie nenazve inak ako „bosorka“. Ľudia sa jej boja. Je totiž povestná tým, že sa vyzná v liečiteľstve, vie zadarmo pomôcť aj tam, kde si lekári nevedia dať rady, ale zlého človeka dokáže aj urieknuť.

Postupne sa dozvedáme, že Ana kedysi, ako neveľmi pôvabné chudobné dievča v kroji, zišla z lazov do mesta, aby na jeho okraji žila s mocným, ale primitívnym pastierom Janom. Nikdy sa s ňou neoženil, sklamal všetky jej očakávania a ich rozhovory sa obmedzujú na otázku: *„Čo je na večeru?“* Ana to však vníma ako osud. Vedú ťažký život, ľuďom sa vyhýbajú, ale ich zloba ich stále prenasleduje a márne proti nej bojujú.

Ivana Havranová vykreslila mimoriadne vydarený portrét osamelej starej ženy, ktorá, i keď žije v meste, zostala spojená s prírodou. Ženy, zodratej tvrdou robotou a životom, ktorá nikdy nepoznala skutočnú lásku, a predsa ju dokáže, možno i nevedomky, rozdávať iným. Archetyp akejsi vedmy, ktorej jasnozrivosť je ťažko vysvetliteľná, ale v celkovom kontexte pochopiteľná. Je to pozoruhodné nahliadnutie do zabudnutého sveta, ktorý však svojsky pretrváva v spomienkach, rozprávaní a občas i v realite. Podtext totiž hovorí o veľmi aktuálnych problémoch. Hoci aj o strachu z neznámeho, o ľudskej zlobe a nenávisti, o nepochopení, ale aj o tom, že stále platí, že šťastie je jediná vec, ktorú môžeme rozdávať, aj keď ju sami nemáme.

ELENA ŤAPAJOVÁ

KUPÓNY »
do **30. júna**

KUPÓN	KUPÓN	KUPÓN
SLOVENSKÝ SPISOVATEĽ	IKAR	NAKLADATEĽSTVO XYZ

NOVÉ KNIHY

1 FILOZOFIA

10 Filozofia

VIŠŇOVSKÝ, Emil
Richard Rorty a zrkadlo filozofie
Bratislava, Kalligram 2015. 1. vyd. 355 s. Brož.
Monografia o kľúčovom diele Filozofia a zrkadlo prírody amerického mysliteľa Richarda Rortyho (1931 – 2007).
ISBN 978-80-8101-917-3

13 Okultné vedy. Parapsychológia. Tajné spoločnosti

ANTHONY, Mark
Dôkazy večnosti. Z angl. orig. prel. Š. Kočiš
Bratislava, Ikar 2016. 1. vyd. 243 s. Brož.
Príbehy autora, ktorý pomáha ľuďom komunikovať so svojimi blízkymi v duchovnom svete.
ISBN 978-80-551-4685-0

ROBBINSOVÁ, Dianne
Tajomstvo dutej Zeme. Z angl. orig. prel. P. Sir El Khatim. Ilust. R. Sliacky
Bratislava, Eko-konzult 2016. 1. vyd. 160 s. Brož.
Súbor príbehov ako výsledok komunikácie autorky s duchovným svetom a inými úrovňami vedomia.
ISBN 978-80-8079-230-5

18 Aforizmy. Citáty. Zrnká múdrosti

BRÖSTL, Alexander
Lentilkovo. Ilust. K. Kanala
Bratislava, Kalligram 2016. 1. vyd. 123 s. Brož.
Tretia kniha aforizmov autora (1953).
ISBN 978-80-8101-931-9

„Rozhodol som sa zásadne zmeniť svoj život. Vymenil som tapetu na displeji mobilu...“

Lentilkovo
Kalligram 2016

ČERTÍK, Jozef
Myšlienky s kopýtkom. Ilust. M. Kellenberger
Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2015. 1. vyd. 54 s. Viaz.
Aforizmy, epigramy a fejtóny spisovateľa (1950).
ISBN 978-80-8115-209-2

2 NÁBOŽENSTVO. DUCHOVNOSŤ

20 Kresťanské náboženstvá

BENHAM, David – BENHAM, Jason
Za každú cenu. Z angl. orig. prel. D. Tomašáková
Bratislava, Christian Project Support 2015. 1. vyd. 240 s. Brož.
Rady, ako aplikovať biblické princípy do pracovného a rodinného života.
ISBN 978-80-89793-04-4

Biskup Ján Vojtaššák. Životopis a svedectvá. Zost. P. Jurčaga, M. Majda, M. Cimbala
Spišská Kapitula, Biskupský úrad Spišská Kapitula 2016. 1. vyd. 82 s. Brož.
Životopis diecézneho biskupa spišskej rímskokatolíckej diecézy J. Vojtaššáka (1877 – 1965).
ISBN 978-80-971341-2-9

CAYCE, Edgar
Tajemství života a smrti. Z angl. orig. do češtiny prel. a doslov napísal M. Židlický
Bratislava, Eko-konzult 2016. 1. vyd. 160 s. Brož.
Autor analyzuje duchovné príčiny chorôb a strachu, pričom odkazuje na Sväté písmo.
ISBN 978-80-8079-228-2

Drahý pápež František. Z angl. orig. prel. M. Vadilová. Zost. A. Spadaro SJ
Bratislava, Dobrá kniha 2016. 1. vyd. 70 s. Viaz.
Svätý otec odpovedá na listy detí z celého sveta. Kniha obsahuje aj ich ilustrácie.
ISBN 978-80-7141-989-1

HAGIN, Kenneth E.
Uzdravující pokrm. Z angl. orig. do češtiny prel. I. Šubrtová-Šestáková, J. Štěpánová
Banská Bystrica, COM SK 2016. 1. vyd. 372 s. Brož.
Denné zamyslenia o duchovnej výžive duše i tela.
ISBN 978-80-89599-04-2

HECKL, Stefanie
Som jeden z vás! Z nem. orig. prel. M. Vojtylová
Bratislava, Lúč 2016. 1. vyd. 96 s. Brož.
Publikácia s podtitulom Príbehy a anekdoty 2, ktorých hlavným protagonistom je pápež František.
ISBN 978-80-8179-035-5

HLAVÁČ, Štefan
Po priamych cestách
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2015. 4. vyd. 464 s. Viaz. Edícia Profily
Autobiografia kňaza Š. Hlaváča (1903 – 1983), v ktorej zachytáva životné míľniky aj praktiky komunistického režimu.
ISBN 978-80-8161-187-2

HOWIEOVÁ, Vicki – AYRESOVÁ, Honor
Veľkonočné ráno. Z angl. orig. prel. A. Šuplatová
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2015. 1. vyd. 29 s. Viaz.
Príprava detí na Veľkú noc prostredníctvom rozprávania o Márii Magdaléne.
ISBN 978-80-8161-121-6

Katolícka cirkev a Židia na Slovensku v 19. storočí. Zost. M. Spišiaková
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2015. 1. vyd. 101 s. Brož.
Zborník z medzinárodnej konferencie (Bratislava 21. 10. 2014).
ISBN 978-80-8161-195-7

Krížová cesta podľa sv. Leonarda z Porto Mauricio
Bratislava, Serafín 2016. 1. vyd. 42 s. Brož.
Úvahy františkána sv. Leonarda z roku 1928 na rozjímanie nielen v pôstnom období.
ISBN 978-80-8081-118-1

Mária ma zachránila pred večným zatratením. Z nem. orig. prel. M. Palkovičová
Doľany, ZAEX 2016. 1. vyd. 45 s. Brož.
Rozhovor matky Angeliky a kňaza Stevena Scheiera, ktorý prežil zážitok blízky smrti.
ISBN 978-80-89676-69-9

Modlitby v hodine milosrdenstva. 1. diel
Doľany, ZAEX 2016. 2. opr. vyd. 573 s. Viaz.
Zbierka modlitieb zoradených podľa liturgického kalendára.
ISBN 978-80-89676-66-8

Od srdca k srdcu. Zost. Š. Vrablec. Ilust. M. Kellenberger
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2015. 20. vyd. 375 s. Brož.
Základné kresťanské modlitby, slávenie svätej omše, priebeh sviatosti zmierenia a modlitby na rozličné príležitosti pre deti.
ISBN 978-80-8161-186-5

Povolaní zvestovať veľké skutky Pánove. Z angl. orig. prel. E. Guldanová, M. Hodáňová
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2016. 1. vyd. 54 s. Brož.
Edícia Dokumenty Svätej stolice
Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov (18. – 25. 1. 2016).
ISBN 978-80-8161-047-9

QUANTINOVÁ, Alice – QUANTIN, Henri
Rodičia svätej Terézie z Lisieux. Z fran. orig. prel. V. Hirko
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2016. 2. vyd. 133 s. Viaz. Edícia Profily
Biografický príbeh výnimočných ľudí a ich silná viera v Boha.
ISBN 978-80-8161-189-6

SANIGA, Miroslav
Čerenie duše
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2016. 1. vyd. 96 s. Brož.
Spisovateľ, ornitológ a vedec (1964) uvažuje o ochrane Božieho stvorenia.
ISBN 978-80-8161-159-9

SCHWAGER, Georg Franz X.
Anna Schäffer – vzor chorých, trpiacich a úbohých. Z nem. orig. prel. R. Najdek
Doľany, ZAEX 2016. 1. vyd. 87 s. Brož.
Životopis blahoslavenej Anny Schäfferovej (1882 – 1925).
ISBN 978-80-89676-65-1

Svätý rok milosrdenstva. Zost. M. Rusináková
Bratislava, Lúč 2015. 1. vyd. 383 s. Brož. Edícia Viera Nádej Láska
Myšlienky na každý deň Svätého otca Františka pri príležitosti Svätého roku milosrdenstva (8. 12. 2015 – 20. 11. 2016).
ISBN 978-80-8179-020-1

Sviatok nášho Pána Ježiša Krista, najvyššieho a večného kňaza
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2016. 1. vyd. 40 s. Brož.
Omša na poďakovanie Bohu za dar ľudského života.
ISBN 978-80-8161-208-4

Sv. Augustín
O katechizovaní úplných začiatočníkov. Zost. M. Lichner
Trnava, Dobrá kniha 2015. 1. vyd. 182 s. Brož. Edícia Starokresťanská knižnica
Dielo sa zaoberá správnou metódou katechizovania a ponúka i jeho dva vzory.
ISBN 978-80-7141-970-9

ŠUPPA, Jozef
Modlitby na Svätý rok milosrdenstva
Trnava, Dobrá kniha 2016. 1. vyd. 43 s. Brož.
Modlitebník obsahuje Litánie k Božiemu milosrdenstvu, Korunku, modlitbu milosrdného ruženca a iné.
ISBN 978-80-7141-972-3

ŠURÁB, Marian
Deviatnik k Božiemu milosrdenstvu
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2016. 1. vyd. 27 s. Brož. Edícia Modlitba
Modlitby a meditácie nad Božím slovom.
ISBN 978-80-8161-203-9

TONNELIER, Constant
15 dní so svätou Teréziou z Lisieux. Z fran. orig. prel. Z. Szaboová
Bratislava, Lúč 2016. 1. vyd. 104 s. Brož. Edícia Slovom k Bohu
Myšlienky a modlitby sv. Terézie z Lisieux sprevádzajúce na duchovnej ceste.
ISBN 978-80-8179-031-7

Veríme v návrat do rodnej zeme. Zost. S. Misál
Liptovská Teplička, DARIUS IT 2016. 1. vyd. 71 s. Brož.
Životopis a kázeň Mons. Štefana Náhalku pri príležitosti 100. výročia jeho narodenia.
ISBN 978-80-971562-3-7

Výrazné aspekty konštitúcie Dei Verbum. Zost. G. Braunsteiner
Trnava, Dobrá kniha 2015. 1. vyd. 89 s. Brož.
Zborník príspevkov.
ISBN 978-80-7141-977-8

WEAVEROVÁ, Joanna
So srdcom Márie vo svete Marty. Z angl. orig. prel. S. Hnilicová
Stará Ľubovňa, Kumran 2016. 1. vyd. 282 s. Brož.
Kniha ukazuje, ako sa môžeme priblížiť k Pánovi a oživiť svoj duchovný život.
ISBN 978-80-89487-68-4

WRIGHTOVÁ, Sally Ann – AYRESOVÁ, Honor
Ako prichádzajú deti na svet? Z angl. orig. prel. A. Behulová-Rajtárová
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2015. 1. vyd. 29 s. Viaz.
Knižka dáva odpovede na zvedavé otázky detí.
ISBN 978-80-8161-178-0

ZAHATLAN, Pavol
Krížová cesta
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2016. 1. vyd. 34 s. Brož. Edícia Modlitba
Modlitba krížovej cesty s myšlienkami teológov Hansa Ursa von Balthasara a Benedikta XVI.
ISBN 978-80-8161-206-0

3 SPOLOČENSKÉ VEDY

30 Sociológia. Súčasná spoločnosť. Demografia

ŠRÁMEK, Ľudovít – ČUKAN, Karol
Verejná mienka (história, teória, výskum)
Trnava, Univerzita sv. Cyrila a Metoda 2015. 2. vyd. 178 s. Brož.
Publikácia venovaná metódam a súčasným problémom výskumu verejnej mienky v SR, vhodná ako učebnica pre VŠ.
ISBN 978-80-8105-688-80

32 Politika

Potenciál spravodajských služieb proti medzinárodnému terorizmu. Zost. I. Cibula
Žilina, Eurokódex 2016. 1. vyd. 79 s. Brož.
Zborník zo sympózia (Bratislava 1. 12. 2015).
ISBN 978-80-8155-060-7

37 Pedagogika. Školstvo. Veda

BAGALOVÁ, Ľubica – BIZÍKOVÁ, Ľubica – FATULOVÁ, Zuzana
Metodika podporujúca inkluzívne vzdelávanie v školách
Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2015. 1. vyd. 154 s. Brož.
Metodická príručka podrobne predstavuje problematiku inklúzie vo vzdelávaní.
ISBN 978-80-8118-143-6

391 Učebnice

IVOR, Jaroslav – ZÁHORA, Jozef
Repetitórium trestného práva
Bratislava, Wolters Kluwer 2016. 1. vyd. 212 s. Brož.
Učebný text poskytuje prehľad v hmotnom a procesnom trestnom práve.
ISBN 978-80-8168-356-5

Škôlka hrou. Jar
Bratislava, EDULAB 2015. 1. vyd. 355 s. Brož.
Odborná metodická príručka pre didaktickú prax v materských školách.
ISBN 978-80-971705-2-3

Škôlka hrou. Jeseň
Bratislava, EDULAB 2015. 1. vyd. 349 s. Brož.
Odborná metodická príručka pre didaktickú prax v materských školách.
ISBN 978-80-971705-3-0

6 APLIKOVANÉ VEDY

61 Medicína

KRIŠKA, Milan – BOŽEKOVÁ, Lýdia – VIRÁG, Ľubomír
Antiinfekčné látky – nežiaduce účinky a interakcie pre všeobecných lekárov
Bratislava, Raabe Slovensko 2016. 1. vyd. 109 s. Brož.
Praktická príručka obsahuje charakteristiku antiinfektív, ich nežiaduce účinky a klinicky významné interakcie.
ISBN 978-80-8140-223-4

PAYER, Juraj
Vybrané klasifikácie v internej medicíne
Bratislava, Herba 2016. 1. vyd. 74 s. Brož.
Praktická príručka obsahuje kapitoly z diabetológie, reumatológie, onkológie, hematológie a i.
ISBN 978-80-89631-47-6

611 Populárna medicína

GALICIN, Nikolaj
Zdravá záda bez bolesti. Z rus. orig. do češtiny prekl. neuvedený
Bratislava, Eugenika 2016. 1. vyd. 126 s. Brož.
Jednoduché a nenáročné cviky na správne posilňovanie chrbtice.
ISBN 978-80-8100-453-7

62 Psychológia. Psychiatria. Psychoanalýza. Sexualita

HORT, Barbara E.
Psychická manipulace ve vztazích. Z angl. orig. do češtiny prel. R. Kalmus
Bratislava, Eugenika 2016. 2. vyd. 245 s. Brož.
Autorka ponúka rady, ako ozdraviť vzťahy založené na manipulácii.
ISBN 978-80-88913-79-9

UVNÄS MOBERG, Kerstin
Hormón blízkosti. Rola oxytocínu vo vzťahoch. Z angl. orig. prel. J. Piško, N. Kaščáková »

» Bratislava, Vydavateľstvo F 2016. 1. vyd. 178 s. Brož.
Fyziologický pohľad na témy intimity a vzťahov.
ISBN 978-80-88952-88-6

631 Lesníctvo. Poľnohospodárstvo. Poľovníctvo. Rybárstvo. Domáce zvieratá

Manažment lesa ako nástroj na zmierňovanie povodňovej hrozby
Zvolen, Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav 2015. 1. vyd. 50 s. Brož.
Praktická príručka.
ISBN 978-80-8093-212-1

65 Kuchyňa. Potravinárstvo

Guláše. Varíme z diviny. Foto archív vyd. Perfekt, Fotolia a i.
Bratislava, Perfekt 2016. 1. vyd. 190 s. Viaz.
Vyše 100 receptov na guláše a 60 receptov na rozmanité jedlá z diviny.
ISBN 978-80-8046-742-5

66 Dekorácia. Záhradníctvo. Majstrovanie. Hobby

SEKULOVÁ, Hana
Darujme si srdce z vlastnej záhrady. Foto autorka, M. Sekulová, R. Medal, B. Procházová, rodinný archív Sekulovcov
Bratislava, Ikar – Príroda 2016. 1. vyd. 255 s. Viaz.
Pokračovanie knihy Darujme si zdravie z vlastnej záhrady ponúka návody na budovanie prírodnej jedlej liečivej permakultúrnej záhrady.
ISBN 978-80-551-4804-5

691 Učebnice

KADLEČÍK, Ondrej – KASARDA, Radovan
Všeobecná zootechnika
Nitra, Slovenská poľnohospodárska univerzita 2016. 3. vyd. 237 s. Brož.
Učebnica.
ISBN 978-80-552-1483-2

ORESKÝ, Milan
Aplikovaný marketing
Bratislava, Wolters Kluwer 2016. 1. vyd. 351 s. Viaz. Edícia Ekonómia Vysokoškolská učebnica sa zameriava na aktuálne témy (energeticky úsporné produkty, sociálne médiá, ekologický marketing a i.).
ISBN 978-80-8168-382-4

7 UMENIE. ŠPORT. VOĽNÝ ČAS

781 Voľnočasové aktivity

Posilňovanie mozgu. Z angl. orig. prel. A. Prokopčáková
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2016. 1. vyd. 143 s. Brož.
Viac než 200 úloh na trénovanie mozgu.
ISBN 978-80-556-1290-4

„Tri vypínače na stene zvonku miestnosti bez okien patria k trom žiarovkám vnútri miestnosti. Ako zistíte, ktorý vypínač patrí ku ktorej žiarovke, ak smiete vstúpiť do miestnosti len raz?“

Posilňovanie mozgu
Vyd. Slovart 2016

8 LITERATÚRA. BELETRIA

80 Literárna veda. Súborné dielo a vybrané diela. Biografie a monografie o spisovateľoch

FRIMMOVÁ, Eva
Rok 1515 v premenách času
Bratislava, Post Scriptum – Historický ústav SAV – OZ Libri Historiae 2015. 1. vyd. 278 s. Viaz. Edícia Libri Historiae Slovaciae
Monografia ponúka literárne, historické a politické pozadie Prvého viedenského kongresu. Autorka vychádza z diela R. Bartoliniho Odeporicon.
ISBN 978-80-89567-54-6

82 Divadelné hry. Scenáre. Dramatické texty

Divadlo Skrat: Kryptotyp. Zost. I. Hrubaničová. Foto C. Bachratý
Bratislava, Kalligram 2015. 1. vyd. 191 s. Brož.
Záznamy z divadelných skúšok aktérov a text divadelnej inscenácie Tabu.
ISBN 978-80-8101-923-4

83 Román. Novely. Poviedky

BARÁTHOVÁ, Nora
Meč a srdce
Kežmarok, JADRO 2015. 1. vyd. 175 s. Viaz.
Historický román autorky (1944) o bojoch medzi Levočou a Kežmarkom v 15. a 16. storočí.
ISBN 978-80-89426-38-6

BAUMROTH, Wolfgang
Víťazstvo kríža. Z nem. orig. prel. M. Rusiňáková
Bratislava, Lúč 2015. 1. vyd. 232 s. Brož.
Pokračovanie románu Potupenie kríža o osude troch mužov, ktorých otcovia zomreli mučeníckou smrťou.
ISBN 978-80-7114-999-6

BOŠKO, Marek
Vtáčkar
Bratislava, Vydavateľstvo Tatran 2016. 1. vyd. 335 s. Viaz. Edícia Slovenská tvorba
Debutový dobrodružný román autora o výprave do amazonského pralesa, kde žijú nebezpečné indiánske kmene.
ISBN 978-80-222-0764-5

BUNN, Davis – OKE, Janette
Judita. Cesta do Damasku. Z angl. orig. prel. M. Krankus
Bratislava, Lúč 2015. 1. vyd. 432 s. Brož.
Záverečná časť trilógie Leona – Abigail – Judita. Biblický román, v ktorom Judita dostáva úlohu prepašovať Ježišovým nasledovníkom dôležitú správu.
ISBN 978-80-7114-998-9

CLARKE, Susanna
Jonathan Strange a pán Norrell. Z angl. orig. prel. O. Kralovičová
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2016. 1. vyd. 766 s. Viaz.
Fantasy román autorky (1959) o priateľstve dvoch mágov, z ktorých sa stanú súperi.
ISBN 978-80-556-1484-7

FAULKNER, William
Keď som umierala. Z angl. orig. prel. O. Kořínek. Doslov J. Vilikovský
Bratislava, Ikar 2016. 1. vyd. 258 s. Viaz. Edícia Odeon
Román nositeľa Nobelovej ceny za literatúru (1897 – 1962) zobrazuje život na americkom juhu. Prvý slovenský preklad.
ISBN 978-80-551-4627-0

FLYNNOVÁ, Gillian
Predtucha. Z angl. orig. prel. K. Jusková
Bratislava, Vydavateľstvo Tatran 2016. 1. vyd. 62 s. Viaz.
Poviedka od autorky troch románov. Jasnovidka Nerdy sa snaží vypudiť zlého ducha z viktoriánskeho domu Susan Burkeovej.
ISBN 978-80-222-0786-7

FOX, Tom
Dominus. Z angl. orig. prel. P. Tkačenko
Bratislava, Ikar 2016. 1. vyd. 398 s. Viaz.
Románová prvotina britského autora. Mysteriózny príbeh o zázračných uzdraveniach ľudí.
ISBN 978-80-551-4669-0

GALBRAITH, Robert
V službách zla. Z angl. orig. prel. D. Ghaniová
Praha, Nakladateľstvo Plus v Albatros Media 2016. 1. vyd. 501 s. Brož.
Tretí detektívny román napísala J. K. Rowlingová pod pseudonymom. Cormoran Strike a jeho asistentka riešia ďalšie hrozné zločiny.
ISBN 978-80-259-0529-6

GLUKHOVSKY, Dmitry
Metro 2035. Z rus. orig. prel. M. Sliz
Bratislava, Ikar 2016. 1. vyd. 414 s. Viaz.
Postapokalyptický triler je voľným pokračovaním románov Metro 2033 a Metro 2034. Arťom pokračuje vo výpravách na povrch Zeme, aby zistil, či tam niekto prežil.
ISBN 978-80-551-4709-3

GRENDEL, Lajos
Newhontská trilógia. Z maď. orig. prel. K. Wlachovský
Bratislava, Marenčin PT 2016. 1. vyd. 492 s. Viaz.
Tri romány maďarského spisova-

teľa (1948) – U nás doma, v New Honte (2001), Hromadný hrob pri New Honte (1999), Kráľ Matej v New Honte (2005) – opisujúce osudy obyvateľov Tekova a Hontu.
ISBN 978-80-8114-680-0

GRENDEL, Lajos
Odtienené oblomky. Z maď. orig. prel. K. Wlachovský
Bratislava, Marenčin PT 2016. 1. vyd. 460 s. Viaz.
Trilógiu tvoria romány Ostrá streľba (1981), Odkundesi (1982), Odvodeniny (1986). Autor sa zamýšľa nad autentickým bytím a miestom človeka v histórii na území strednej Európy.
ISBN 978-80-8114-668-8

HAVRAN, Michal st.
Ruská špiónka
Bratislava, Marenčin PT 2016. 1. vyd. 350 s. Viaz.
Tretí román spisovateľa a publicistu (1945). Ruská tajná služba chce prostredníctvom špiónky ovplyvniť politiku Bieleho domu voči Moskve.
ISBN 978-80-8114-641-1

HIGHSMITH, Patricia
Talent pána Ripleyho. Z angl. orig. prel. J. Šimo
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2016. 1. vyd. 255 s. Viaz.
Triler americkej spisovateľky (1921 – 1995). Ripley sa nechce vzdať luxusu, a tak siahne na život každému, kto ohrozuje jeho plány.
ISBN 978-80-556-2099-2

CHRISTIE, Agatha
Karty na stole. Z angl. orig. prel. D. Ghaniová
Bratislava, Slovenský spisovateľ 2016. 1. vyd. 191 s. Viaz.
Detektívka významnej autorky (1890 – 1976) vychádza v slovenčine prvý raz. Na bridžovom večierku sa stretávajú najväčšie detektívne esá.
ISBN 978-80-220-1909-5

JAMALI, Naveed – HENICAN, Ellis
Ako chytiť ruského špióna. Z angl. orig. prel. M. Kopecký
Bratislava, Ikar 2016. 1. vyd. 324 s. Viaz.
Príbeh založený na skutočnosti o americkom občanovi, ktorý sa stal dvojitým agentom.
ISBN 978-80-551-4450-4

JONASSON, Jonas
Zabijak Anders a jeho priatelia. Zo švéd. orig. prel. J. Melichárková
Bratislava, Ikar 2016. 1. vyd. 301 s. Viaz.
Tretí román švédskeho spisovateľa (1961). Farárka, recepčný a zabijak sa pustia do pochybnej obchodnej činnosti.
ISBN 978-80-551-4751-2

JONESOVÁ, Lisa Renee
Žiadne tajomstvá. Z angl. orig. prel. E. Rebollo
Bratislava, Ikar 2016. 1. vyd. 294 s. Viaz.
Štvrté pokračovanie erotickej románovej série. Chris a Sara pracujú na upevnení svojho vzťahu.
ISBN 978-80-551-4666-9

JONG, Erica
Strach z päťdesiatky. Z angl. orig. prel. Z. Vilikovská. Verše prebásnila J. Kantorová-Báliková
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2016. 1. vyd. 366 s. Viaz.
Román americkej spisovateľky (1942), v ktorom bilancuje svoj život, dotýka sa tiež tém materstva, staroby a americkej spoločnosti.
ISBN 978-80-556-1353-6

JURÍK, Ľuboš
Krimiprípady reportéra AZ: Fajčiari ópia, Raz vás všetkých pozabíjam
Bratislava, Magnum Publisher 2015. 1. vyd. 324 s. Brož.
Desiaty zväzok širšie koncipovaného detektívneho seriálu kriminálnych prípadov reportéra Antona Zárubu od spisovateľa (1947).
ISBN 978-80-967805-4-9

KELLYOVÁ, Mary Louise
Náboj. Z angl. orig. prel. T. Chovanová
Bratislava, Ikar 2016. 1. vyd. 382 s. Viaz.
Psychotriler americkej spisovateľky a novinárky (1971). Caroline pátra po vrahovi svojich rodičov.
ISBN 978-80-551-4727-7

KIJABA, Peter
Kontraktor
Bratislava, Vydavateľstvo Tatran 2016. 1. vyd. 360 s. Viaz.
Autor odkrýva tabu Francúzskej cudzineckej légie, tvrdé podmienky v nej a jeho päťročný výcvik.
ISBN 978-80-222-0759-1

KRIŠTÚFEK, Peter
Telá
Bratislava, Artforum 2016. 1. vyd. 158 s. Viaz.
Román spisovateľa a režiséra (1973) o telách a telesnosti v rozličných podobách. Osudy štyroch postáv sa odohrávajú v súčasnej Bratislave.
ISBN 978-80-8150-121-0

LEEOVÁ, Harper
Nezabíjajte vtáčika. Z angl. orig. prel. Š. Kýška
Bratislava, Ikar 2016. 1. vyd. 343 s. Viaz.
Román autorky (1926 – 2016) o dospievaní a rasovej nenávisti, ktorá vrcholila na juhu USA v čase hospodárskej krízy v 30. rokoch 20. storočia.
ISBN 978-80-551-4688-1

LEEOVÁ, Harper
Postav hliadku. Z angl. orig. prel. J. Kot
Bratislava, Ikar 2016. 1. vyd. 297 s. Viaz.
Pokračovanie románu Nezabíjajte vtáčika sa zameriava na zhoršujúce sa vzťahy medzi belošským a černošským obyvateľstvom v meste Maycomb.
ISBN 978-80-551-4689-8

MICHELSOVÁ, Elizabeth
Ako prísť o lorda. Z angl. orig. prel. O. Kořínek
Bratislava, Slovenský spisovateľ 2016. 1. vyd. 239 s. Viaz.
Ľúbostný príbeh z regentského Anglicka o vzťahu medzi jednoduchou Katie a snobom Andrewom.
ISBN 978-80-220-1899-9

MURÍN, Gustáv
V tieni Černobyľa
Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2016. 1. vyd. 119 s. Brož.
Román známeho spisovateľa (1959) odhaľuje doteraz neznáme fakty černobyľskej havárie.
ISBN 978-80-8115-228-3

PESSL, Marisha
Vybrané okruhy z mechaniky pohrôm. Z angl. orig. prel. I. Drugová
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2016. 1. vyd. 470 s. Viaz.
Autorkin (1977) literárny debut, ktorý vyšiel ako jej druhá kniha. Tínedžerka Blue sa zaujíma o záhadu desivej smrti učiteľky filmovej vedy.
ISBN 978-80-556-1184-6

ROBINSONOVÁ, Lucy
Deň, keď sme zmizli. Z angl. orig. prel. M. Ghaniová
Bratislava, Ikar 2016. 1. vyd. 382 s. Viaz.
Román o životných osudoch dvoch žien. O Anne uzatvárajúcej sa pred mužskými známosťami a Kate utekajúcej pred stresom na vidiek.
ISBN 978-80-551-4667-6

SHAFAK, Elif
Rebelka z Istanbulu. Z angl. orig. prel. A. Oravcová
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2015. 1. vyd. 303 s. Viaz.
Román významnej tureckej autorky (1971) o živote v Istanbule pretkaný udalosťami tureckých dejín.
ISBN 978-80-556-1173-0

Sjón
Máni Steinn: Chlapec, ktorý nebol. Z island. orig. prel. Z. Stankovitsová
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2016. 1. vyd. 122 s. Viaz. Edícia MM – Svetová próza
Román islandského spisovateľa a básnika (1962, vl. menom Sigurjón Sigurdsson) o 16-ročnom chlapcovi, ktorý spoznáva ľudí a svoje okolie v roku 1918 prostredníctvom filmov.
ISBN 978-80-556-1380-2

ŠIMKO, Dušan
Mramor a granit
Bratislava, Kalligram 2015. 1. vyd. 160 s. Viaz.
Román slovenského spisovateľa a publicistu (1968) žijúceho vo »

» Švajčiarsku. Reštaurátorka Barbora skúma v čase stalinskej diktatúry sochy z obdobia vrcholiaceho baroka.
ISBN 978-80-8101-919-7

ŠTULAJTER, Ivan
Animátor
Bratislava, Marenčin PT 2016. 1. vyd. 286 s. Viaz.
Debutový román autora (1962) o hľadaní a nachádzaní hraníc v živote človeka.
ISBN 978-80-8114-612-1

TÓIBÍN, Colm
Máriin testament. Z angl. orig. prel. I. Navrátil
Bratislava, Vydavateľstvo Tatran 2016. 1. vyd. 107 s. Viaz. Edícia Svetová tvorba
Román írskeho spisovateľa (1955) rozpráva príbeh ukrižovania ináč, ako ho poznáme z evanjelia.
ISBN 978-80-222-0780-5

831 Iné písomné formy

SOUČKOVÁ, Marta
Do poslednej bodky
Levoča, Modrý Peter 2015. 1. vyd. 160 s. Brož. Edícia Sivá brada
Výber publikovaných recenzií literárnej vedkyne.
ISBN 978-80-89545-45-2

ŠPAČEK, Jozef
Nepovinné čítanie
Levoča, Modrý Peter 2015. 1. vyd. 144 s. Brož. Edícia Sivá brada
Časopisecky publikované recenzie autora (1950) na zásadné diela slovenskej literatúry.
ISBN 978-80-89545-44-5

84 Eseje. Prednášky

HAMVAS, Béla
Filozofia vína. Z maď. orig. prel. a doslov napísal K. Wlachovský
Bratislava, Marenčin PT 2016. 2. opr. a rozš. vyd. (v Marenčin PT 1. vyd.) 172 s. Viaz.
Eseje maďarského autora (1897 – 1968) o duchovnom posolstve vína, jeho histórii, maďarskom vinohradníctve a gastronómii.
ISBN 978-80-8114-671-8

Kvietky spod Strážova. Zost. B. Kortman
Žilina, Georg 2015. 1. vyd. 77 s. Brož.
Výber literárnych a výtvarných prác žiakov ZŠ Š. Závodníka v Pružine zameraný na rodnú obec, ale aj Slovensko.
ISBN 978-80-8154-114-8

STEINOVÁ, Edita
Žena. Z nem. orig. prel. a zostavil M. Krankus
Bratislava, Lúč 2015. 1. vyd. 224 s. Brož. Edícia Libri Europeae
Výber z prednášok. Autorka (1891 – 1942) v nich odporúča, ako chápať určenie ženy, ako ju vychovávať a formovať z hľadiska kresťanskej reflexie.
ISBN 978-80-7114-969-9

ZAJAC, Peter
Slovenské kargo
Bratislava, Kalligram 2016. 1. vyd. 320 s. Brož.
Monografia literárneho vedca a prekladateľa (1946), ktorej východiskom je reflexia zmyslu humanitných vied a zrodu modernej slovenskej literatúry.
ISBN 978-80-8101-929-6

841 Literatúra faktu

HRADSKÝ, Juraj
Odsúdený č. 3359 Štefan Kiripolský. Doslov A. Srholec. Foto rodinný archív Š. Kiripolského, T. Achs, M. Pavlík a i.
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2015. 1. vyd. 191 s. Viaz.
Svedectvo politického väzňa Š. Kiripolského (1914 – 1992) o praktikách totalitného režimu s komentárom výtvarníka a publicistu J. Hradského a štúdiou M. Medveckého.
ISBN 978-80-556-1430-4

MILTON, Giles
Keď Hitler bral kokaín a Leninovi ukradli mozog. Z angl. orig. prel. M. Kopecký
Bratislava, Ikar 2016. 1. vyd. 412 s. Viaz.
Faktografické príbehy o rôznych historických postavách z celého sveta od spisovateľa a novinára (1966).
ISBN 978-80-551-4744-4

842 Rozhovory

Deväť životov. Zost. R. Passia, G. Magová
Bratislava, Kalligram 2015. 1. vyd. 279 s. Brož.
Rozhovory o preklade a literárnom živote s Michaelou Jurovskou, Jánom Vilikovským, Karolom Wlachovským a i.
ISBN 978-80-8101-918-0

ŠTRASSER, Ján
František Mikloško: Rozhovory o dobe a ľuďoch. Foto archív F. Mikloška a i.
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2016. 1. vyd. 295 s. Viaz.
Rozhovor autora (1946) s F. Miklóškom (1947) o politike, spoločnosti i osobných témach.
ISBN 978-80-556-2090-9

86 Literatúra pre deti a mládež

MONTGOMERYOVÁ, Lucy Maud
Anna v Redmonde. Z angl. orig. prel. J. Šimo
Bratislava, SPN – Mladé letá 2016. 10. vyd. 237 s. Viaz. Edícia Klasické príbehy
Príbeh pre mládež o Anne a jej štúdiu na vysokej škole, kde súperí s Gilbertom.
ISBN 978-80-10-02870-2

MONTGOMERYOVÁ, Lucy Maud
Anna v Summerside. Z angl. orig. prel. M. Jaurová
Bratislava, SPN – Mladé letá 2016. 4. vyd. 278 s. Viaz.
Príbeh pre mládež o Anne, ktorá sa stáva riaditeľkou dievčenskej školy.
ISBN 978-80-10-02889-4

NESS, Patrick
My ostatní tu len tak žijeme. Z angl. orig. prel. M. Jedinák
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2016. 1. vyd. 286 s. Viaz.
Román pre mládež zo stredoškolského prostredia o skupine nezávislákov a tých druhých.
ISBN 978-80-556-2271-2

SÁENZ, Benjamin Alire
Aristoteles a Dante spoznávajú svet a tajomstvá vesmíru. Z angl. orig. prel. M. Petrovický
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2016. 1. vyd. 366 s. Viaz.
Román pre mládež o silnom priateľstve medzi sebaistým Dantem a ustráchaným Aristotelom.
ISBN 978-80-556-1405-2

TODDOVÁ, Anna
After 3: Tajomstvo. Z angl. orig. prel. A. Sýkorčinová
Bratislava, Ikar 2016. 1. vyd. 829 s. Brož. Edícia YOLi
Zavŕšenie trilógie pre mládež o búrlivom vzťahu Tessy a Hardina. Predchádzajúce časti: After 1: Bozk, After 2: Sľub.
ISBN 978-80-551-4720-8

88 Cudzojazyčná literatúra. Viacjazyčné vydania

ADAMOVÁ, Irena – ADAM, Gejza
Rozprávky v slovenskom a rómskom jazyku
Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2015. 1. vyd. 94 s. Brož.
19 rozprávok v slovenčine a rómčine.
ISBN 978-80-8118-157-3

9 GEOGRAFIA. BIOGRAFIE. DEJINY

91 Zemepis. Turistika. Cestovanie

Chorvátsko – Slovinsko – Bosna a Hercegovina
Banská Bystrica, BB-MAPY 2016. 4. vyd. 1 list
Automapa v mierke 1 : 750 000.
ISBN nemá

Slovensko – 170 tipov na výlet
Banská Bystrica, BB-MAPY 2016. 4. vyd. 1 list
Špeciálna automapa v mierke 1 : 500 000.
ISBN nemá

Taliansko
Banská Bystrica, BB-MAPY 2016. 1. vyd. 1 list
Automapa v mierke 1 : 1 500 000.
ISBN nemá

Vlakom za krásami Slovenska. 1. časť
Banská Bystrica, BB-MAPY 2016. 1. vyd. 1 list

Špeciálna mapa v mierke 1 : 250 000.
ISBN nemá

921 Pamäti. Spomienky. Autobiografie

HEMINGWAY, Ernest
Pohyblivý sviatok. Z angl. orig. prel. J. Vojtek
Bratislava, Ikar 2016. 1. vyd. 194 s. Viaz. Edícia Odeon
Pamäti významného spisovateľa (1899 – 1961) na obdobie strávené v Paríži v rokoch 1921 – 1926.
ISBN 978-80-551-4670-6

Testimonium hoc verum est. Zost. J. M. Rydlo. Ilust. J. Bergerová-Ďuricová
Bratislava, Post Scriptum – Ústav dejín kresťanstva – OZ Libri Historiae 2015. 1. vyd. 416 s. Viaz. Edícia Libri Historiae Slovaciae
Publikácia vychádza pri príležitosti 90. narodenín významného historika Milana S. Ďuricu. Jeho portrét vykresľuje 55 autorov (J. Ch. Korec, A. Kolková, B. Belák a i.).
ISBN 978-80-89567-53-9

94 Dejiny sveta. Dejiny Európy

STANISLAV, Ján – ŠVACHO, Jaroslav
Siločiary pomoci SNP a západní spojenci
Banská Bystrica, Múzeum SNP 2016. 1. vyd. 326 s. Viaz. Edícia Monografie
Publikácia približuje, ako sa kreovala spojenecká pomoc pripravovanému SNP.
ISBN 978-80-89514-37-3

95 Dejiny Slovenska

BEUTELHAUSER, Róbert
Turci, Habsburgovci a iné pohromy. Ilust. K. Slaninková
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2016. 1. vyd. 132 s. Brož.
Populárno-náučná publikácia pre deti od 9 rokov zo série Naše hrôzyplné dejiny.
ISBN 978-80-556-0994-2

„...o pevnosti Nové Zámky jej stavitelia tvrdili, že je nedobytná. Niet sa čomu diviť, veď ju postavili podľa najmodernejších obranných postupov a široko-ďaleko bola považovaná za najlepšiu v Habsburskej monarchii."

Turci, Habsburgovci a iné pohromy
Vyd. Slovart 2016

993 Rozličné fakty. Aktuality

DEMKO, Miroslav
Franz Liszt – koniec manipulácie zo strany maďarskej muzikológie po vyše sto rokoch
Bratislava, Franz Liszt inštitút Miroslava Demka 2016. 1. vyd. 39 s. Brož.
Publikácia o národnosti hudobného skladateľa (1811 – 1886).
ISBN 978-80-971195-1-5

KYSUCKÝ, Pavol Peter
Zásadné omyly Západu a Vatikánu
Skalka n. V., Intesena 2015. 1. vyd. 272 s. Brož.
Nová koncepcia moci a ekonomiky Slovanov závislá od duchovnej úrovne.
ISBN 978-80-970855-6-8

Štipendiá a granty 2016 – 2017
Bratislava, SAIA 2015. 1. vyd. 138 s. Brož.
Praktická pomôcka pre žiadateľov o štipendiá a granty.
ISBN 978-80-89521-42-5

Zborník zo Záverečnej medzinárodnej konferencie o procese deinštitucionalizácie v Slovenskej republike. Zost. L. Cangárová
Bratislava, Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR 2015. 1. vyd. 44 s. Brož.
Výsledky pilotného projektu.
ISBN 978-80-970110-9-3

KNIŽNÁ REVUE, mesačník o nových knihách.

Vydáva: Literárne informačné centrum. IČO 31 752 381. **Redakcia:** šéfredaktor Mgr. Matúš Mikšík, Mgr. Katarína Zitová, Mgr. Beáta Beláková. **Adresa redakcie:** Knižná revue, Námestie SNP 12, 812 24 Bratislava, tel.: 02/204 73 514, 0918 640 831, e-mail: *krevue@litcentrum.sk*, *www.litcentrum.sk*, *www.kniznarevue.sk*. **Spolupráca:** Združenie vydavateľov a kníhkupcov SR, Spolok slovenských knihovníkov. **Grafika:** Mgr. art. Veronika Kružliaková. **Tlač:** ULTRA PRINT, s. r. o. **Rozširuje:** MEDIAPRINT-KAPA, PRESSEGROSSO, a.s. ***Objednávky na predplatné prijíma ARES, Banšelova 4, 821 04 Bratislava, tel.: 02/4341 46 65 a L.K. PERMANENT, spol. s r.o., Poštový priečinok 4, 834 14 Bratislava 34, tel.: 02/4445 37 11. Neobjednané rukopisy sa nevracajú. EV 2983/09, MIČ: 49 315. Podávanie novinových zásielok povolené RPP Ba-Pošta 12 dňa 21.10.93, č.j.129/93.***

ROČNÉ PREDPLATNÉ: 10,80 €. Kontaktujte nás!

ZDRUŽENIE VYDAVATEĽOV A KNÍHKUPCOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

KNIHA ROKA® 2016
STAV K 17. MÁJU 2016

KNIHA ROKA

1. Monika Kompaníková: ***Na sútoku – Artforum*** 15
2. Alexandra Pavelková: ***Medzi nami – Artis Omnis*** 10
3. Daniela Bojnanská: ***úžas a/symetria – Renesans*** 5
4. Alexander Bröstl: ***Lentilkovo – Kalligram*** 2

DEBUT ROKA

1. Marek Boško: ***Vtáčkar – Vydavateľstvo Tatran*** 5
2. Ivan Štulajter: ***Animátor – Marenčin PT*** 2

VYDAVATEĽSTVO ROKA

1. ***Albatros Media*** 10
2. ***Ikar*** 9
2. ***Vydavateľstvo Slovart*** 9
3. ***Kalligram*** 5
4. ***Vydavateľstvo Tatran*** 2

Hlasovaním sa dostávate do žrebovania o balík kníh. Anketu sledujte aj na našom Facebooku.

HLASUJTE ELEKTRONICKY NA WWW.KNIZNAREVUE.SK.

ANKETOVÝ LÍSTOK 2016

1. **Na knihu roka navrhujem:** *(autor, názov, vydavateľstvo)*

2. **Na debut roka navrhujem:** *(autor, názov, vydavateľstvo)*

3. **Na vydavateľstvo roka navrhujem:**

Meno a adresa odosielateľa:

Som predplatiteľ *Knižnej revue* ÁNO ☐ NIE ☐
(podpis)

Svoje hlasy do ankety KNIHA ROKA® 2016 posielajte na anketových lístkoch, **NIE NA XEROXOVÝCH KÓPIÁCH.** Platné sú anketové lístky obsahujúce aspoň jeden návrh, ktoré majú čitateľnú adresu odosielateľa s PSČ a vlastnoručným podpisom. Hlasy posielajte len knihám s vročením 2016. Uzávierka ankety je 15. marca 2017. Štatút čitateľskej ankety Kniha roka nájdete na www.kniznarevue.sk.

Za elektronické hlasovanie získate **1 hlas** (hlasovať môžete raz za mesiac), anketový lístok má hodnotu **5 hlasov**, pre predplatiteľov **10 hlasov** (za ostatné lístky z rovnakého čísla **5 hlasov**).

martinus.sk
Tisíce príbehov. Jedno kníhkupectvo.

Čítali ste? Rozhodnite a vyhrajte!

KNIHA ROKA 2015

Rozhodnite o najlepších knihách uplynulého roka v najväčšej súťaži založenej na čitateľských recenziách.
www.kniharoka.sk

Vyhrajte so Zázračnou taškou!

25 slovart

Kúpte si v Martinuse knihu z Vydavateľstva SLOVART a získate knihomoľskú tašku v narodeninovej edícii.

Pre 25 vyžrebovaných sa taška zmení na zázračnú a môžu si ju naplniť krásnymi knihami. **www.martinus.sk/zazracnataska**

Odporúčame z Vydavateľstva SLOVART

Douglas Adams: Stopárov sprievodca galaxiou
Najvtipnejšia sci-fi séria na svete vychádza už 30. júna. Táto kultová päťdielna trilógia vychádza prvýkrát v jednom zväzku!

Dominik Dán: Nežná fatamorgána
Novinka od kráľa slovenskej detektívky. Tretí príbeh z obdobia novembra 1989, z obdobia detektívnych začiatkov Richarda Krauza, vychádza 16. júna.

Gina B. Nahai: Anjel nad Teheránom
Čarovný a podmanivý príbeh od americkej autorky iránskeho pôvodu vychádza v reedícii s novou obálkou.

Dominik Dán: Červený kapitán
Prečítajte si, čo sa do filmu nezmestilo! Drsná detektívka od jedného z najobľúbenejších slovenských autorov je inšpirovaná skutočnými udalosťami.

navštívte nás

Kamenné kníhkupectvá Martinus.sk

Obchodná 26
Staré mesto
Bratislava

OC Cubicon
Staré grunty 24
Bratislava

OC Galéria
Toryská 5
Košice

OC Galéria
Námestie republiky
Lučenec

M.R. Štefánika 58
(pešia zóna)
Martin

OC CENTRO
Akademická 1
Nitra

OC Forum
Námestie sv. Egídia
Poprad

M-park
Centrum 8
Považská Bystrica

SC Mirage
Námestie A. Hlinku 7/B
Žilina